

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

FP
431

Jaduns Julnummer 1911

Utgivare: Johan Nordling

Pris 1 Kr.

IDUN ÅR 25 ÅR IDUN

Med den 1 januari 1912 ingår tidningen IDUN i sin 25:e årgång och kan således inom kort blicka ut öfver ett jämnt kvartsekel i den svenska publicitetens tjänst. Det är naturligt, att en milsten som denna vid en tidnings lefnadsväg för såväl dess läsekrets som dess redaktion på samma gång ter sig som en *märkessten*, och att man gärna stannar några ögonblick inför densamma för att se sig tillbaka och äfven framåt.

Se vi då först på de gångna åren, så erbjuda de en bild som i det hela måste fylla oss med tillfredsställelse och tacksamhet. Från den mera blygsamma början af ett begränsadt fackorgan för kvinnornas i hemmen närmast liggande intressen har IDUN efter hand vuxit ut till att omfatta allt vidare kulturella områden, till att allt klarare och fylligare spegla tidens andliga, sociala och praktiska lif. Och hvad som är det mest glädjande i denna utveckling är detta: att den bottnar i och burits af hela den mäktiga lyftning inom Sveriges kvinnovärld, som kännetecknat de senast gångna 25

åren. Om IDUN af år 1912 således i åtskilligt bär ett afvikande utseende från Idun af år 1887, ett vaknare, uppmärksamare och uttrycksfullare ansikte, så är det helt enkelt en reflex från den svenska kvinnans eget "nya ansikte", sådant det utvecklats och besjålats under en af de betydelsefullaste epoken af kvinnökönets historia.

Och se vi så framåt — hvad kunna vi väl för Iduns del högre syfta till och med större glädje och framtidshopp eftersträfvat än att fortfarande få upprätthålla och befästa vår tidnings hedersplats som *de svenska hemmens, de svenska kvinnornas förnämsta organ*. Främst och närmast har det då legat oss om hjärtat att åt vår instundande årgång, IDUNS tjugufemte, förläna en *alldes särskildt värdefull och festlig prägel*, och tack vare den älskvärda beredvillighet vi därvid mött hos de förnämsta vetenskapliga och kulturella personligheter inom vårt land, äro vi nog lyckliga att kunna göra det i den uppseendeväckande form, som vi betecknat med gemensamhetsrubriken:

IDUNS JUBILEUMSARTIKLAR.

Till denna enastående artikelserie, som kommer att fortgå genom hvarje nummer af IDUNS nästa årgång, ha hittills bidrag utlofvats från följande pennor: Dr Selma Lagerlöf, Dr C. D. af Wirsén, Dr Verner von Heidenstam, Professor Frans von Schéele (Något om hemuppföstran), Författaren K. G. Ossian-Nilsson (Patriotism), Professor Vitalis Norström (Verkliga skäl för kvinnans rösträtt och skenbara), Lektor Johan Bergman (Romerska kejsarinnor i marmor), Författaren Carl Larsson i By (Något om bondfolkets andliga kultur), Författarinnan Ellen Key, Konstnären Carl Larsson (»Ämnet? Något om konsten förstås!»), Dr Karl Fries (Östern rör på sig), Docenten Sidney Alritz (Allmänhetens biträde vid sjäslifvets utforskande), Dr Lydia Wahlström, Författarinnan Anna M. Roos (Vår tids ställning till de religiösa problemen), Redaktör G. H. von Koch (Uppfostran till själfhjäl), Fru Anna Hamilton-Geete, Författarinnan Elin Wägner (Kvinnans hemlighet), Dr John Landquist, Rektor Natanael Beskow, Fröken Anna Lindhagen, Professor Frey Svenson (Kvinnorna och sinnessjukvården), Författarinnan Marika Stjernstedt, Kyrkoherden Samuel Fries, Fröken Cecilia Milow (Kvinnans nationella insats), Professor Seved Ribbing, Författarinnan Gertrud Almquist, Professor G. Sundbärg, Professor Hans Larsson, Majoren i Frälsningsarmén Alma Petri, Professor

Curt Wallis (Kvinnans plats i det nya riket), Författaren Ludvig Nordström, Dr Henrik Berg (Naturläkekonsten i hemmet), Direktör Gustaf Lind (Frukt, bär och grönsaker i de svenska hemmen hela året om), Författaren Olof Högberg, Docenten Fredrik Böök (Den litterära kulturen i Sverige), Borgmästaren Gustaf Lindqvist (Mari Mihi), Författarinnan Annie Åkerhielm, Pastor B. O. Aurelius (Kyrkan och hufvudstaden), Regissören G. Linden (Om teater), Dr Poul Bjerre (Aforismer om kvinnofrågan), Fröken Gerda Meyerson, Fru Cecilia Bååth-Holmberg (Kvinnohälsans gudom), Fru Elna Tenow (Tro och loften), Professorskan Helena Nyblom (Hur en flicka bör uppfostras), Författaren Emil Svensén, Professor G. F. Steffen, Kyrkoherden Edvard Evers (Kvinnan och de nutida religiösa spörsmålen), Fröken Frida Landsort (Kläder och skönhetsmedel), Fru Else Kleen, Professor G. Lagerheim (Malna kryddor), Docenten Ruben G:son Berg, Docenten Fredrik Vetterlund, Professor Karl Warburg, Tonsättaren W. Petterson-Berger, Fru Gurli Linder, Professorskan Agda Montelius, Fröken Lilli Zickermann, Fröken Lotten Dahlgren. Dessutom ingå, medan detta skrives, fortfarande alljämt nya anmälningar om högtintressanta bidrag.

EN ENDA BLICK på ofvanstående författar- och ämneslista torde vara nog för att öfvertyga, att här föreligger ett aldrig förr erbjudet tillfälle att inom en enda tidningsårgång träda i kontakt med tidens intressantaste spörsmål och forskningsresultat, behandlade af de mest kompetenta och litterärt kultiverade pennor. — — — På vår följetongsafdelning kommer årgången att öppnas med den moderna kvinnopsykologiska äktenskapsromanen:

DET NYA ANSIKTET

af ESTER NENNES

som erhöll ett *1:sta pris* vid Iduns nyss avslutade jubileumspristäffing, och som lika mycket genom sitt aktuella och tankeväckande innehåll som genom sin egenskap att vara

en litterär debut af mindre vanligt intresse

helt visst kommer att läsas med den lifligaste spänning. Efterhand följa sedan Ernst Lundquists likaledes med första pris utmärkta roman "Gunnar" — en af den populära författarens allra yppersta — och de med 2:a och 3:e pris belönade romanerna *Ödesrunor* af Elisabeth Kuylenstierna-Wenster och *Nya Sverige* af Aivva Uppström.

IDUNS JULNUMMER

för år 1912 kommer med anledning af jubileet att *betydligt utvidgas* och innesluta bidrag af *våra förnämsta författare och konstnärer*. Dessutom skall det bringa ett *intressant porträttgalleri af Iduns medarbetare under de gångna 25 åren* samt interiörer från Iduns redaktions- och tryckerilokaler. Det ståtliga numret presenterar sig i ett i färgtryck utfördt omslag efter en för ändamålet särskildt komponerad

tafla af Carl Larsson

"UNGDOMSGUDINNAN HYLLAS"

hvilken sedan, inramad, blir en vacker konstnärlig prydnad för hvarje hem. Till ett ytterligare celebrerande af sin 25-årsårgång utger Idun dessutom under vårens lopp

FLICKORNAS NUMMER

ett rikt illustrerad, roligt och instruktivt specialnummer, som på en gång vill spegla den unga kvinnan i lefnadens oroliga, snabbt förgångna apildager och vara henne en kamratlig rådgivare och vän.

Idun utgår för öfrigt under år 1912 allt fortfarande hvarje vecka i ett 16-sidigt, fint illustrerad *hufvudnummer* samt en 16-sidig bokbilaga: *Iduns Romanbibliotek*, som en gång i månaden ersättes af den af fröken Elisabeth Östman redigerade *Iduns Hjälpreda för hemmet*. Dessutom medföljer i början af hvarje månad en fyrasidig bilaga *Iduns Mode- och Handarbetstidning* — en praktisk vägledning för hemmen på säsongmodernas och toalettfrågnas viktiga område — samt i midten af månaden *Iduns Ungdomstidning*, hvilken bjuder på en god, frisk och underhållande läsning för gossar och flickor i åldern 10—15 år. *Köksalmanackan* med matsedlar för hvarje dag af året och den lifligt gouterade *Tidsfördrifsafdelningen med pristäffingar för hvarje vecka* må också särskildt framhållas.

Det är alltså med en riklig förening af gammalt bepröfvadt godt och intresseväckande nyheter som Idun går att möta sitt 25:e lefnadsår. Vi våga också hoppas, att de svenska hemmen talrikare än någonsin vilja sluta sig upp kring vårt program, och att

Idun får fira sin 25-årsfest

inom kretsen af en prenumerantstab, som lägger många nya 1,000-tal till våra gamla trogna och kära vänner.

De fullständiga prenumerationsafgifterna för Iduns olika upplagor 1912 ställa sig sålunda:

IDUN, vanliga upplagan	kr. 6:50	3:50	1:75
" praktupplagan...	" 8:—	4:25	2:25

Allt med postbefordringsafgiften inberäknad.

Lösnummerpris blir, med undantag af "Flickornas nummer" och Julnumret, som förut 12 öre.

JOHAN NORDLING

Hufvudredaktör och utgivare.

O, JULENS NATT...

AF JANE GERLANDT-CLAINE.

O, JULENS NATT, mer klart än
stjärnor brinna
ditt ljus rann upp, där himlakroppar vandra
på vidderna i dans omkring hvarandra
att tigande mot okänt mål försvinna.

Mot okänt mål, i blindo, likt den gnista
af hemlös sorg, som sprang ur tankens
fråga
och rop på svar — ett svar i undrens råga,
när endast stumma stjärnor tecknen rista.

O, Julens natt, låt blott mitt väsen
svinga
sig öfver rymd, där Vintergatans skåra
skär himlarna, och lär mitt öga spåra
en väg bland vägar att min tanke vinga.

Och vingar gif åt mina drömmars
spaning
mot det, som är för evigt, hur minuten
än glider undan som i sanden gjuten
och allt blir sken, blott sken och
frostkall aning.

O, Julens natt, gif vidderna en tunga
att stilla tala bortom tysta lagar,
tills den sekund, jag nämner mina dagar,
får som en ton i evigheten sjunga . . .

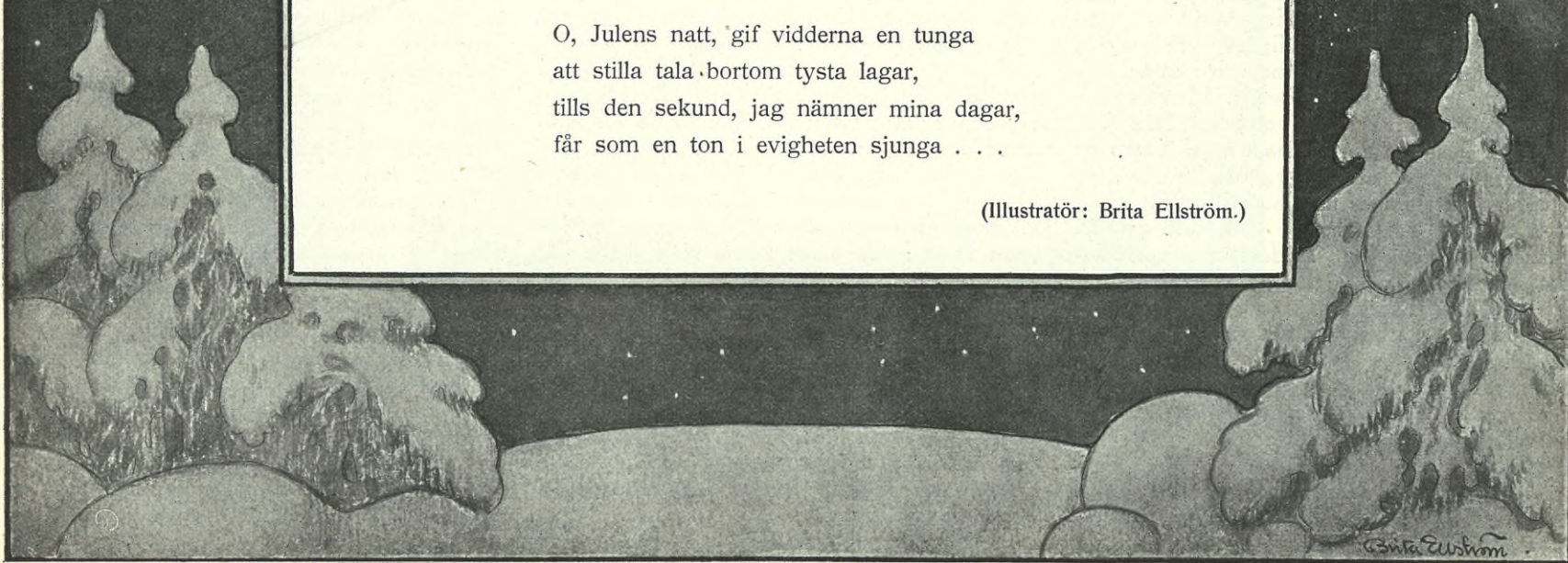
O, Julens natt, låt andelifvets gåfva
bli min i världar bortom fästets kyla
och gåtoskrift, som töckenvidder skyla,
när dagens id och dagens spörsmål
sofva.

Kom blott att sakta vid mitt hjärta röra
och lär mig hviska tyst i nattens timma
det namnet Kristus att en kraft
förnimma,
som kunde bortom tid och rum mig föra.

O, Julens natt, fall ljust som stjärnor
falla
uti mitt sinne att dess oro stilla,
när lik ett haf all himlarymdens villa
mig syns mot obekanta kuster svalla.

Ett namn, ett enda blott jag ville höra
i själens själ långt öfver varats irring,
det namnet Kristus, Kristus att för-
virring
och sorg och nöd till bleka skuggor
göra.

(Illustratör: Brita Ellström.)

EN VINTERSAGA AF K. G. OSIAN-NILSON

ET VAR EN GANG en prinsessa...

Ingen minns, i hvilken tid eller hvilket land eller bland hvilket folk. Man minns blott, att hon var vacker och begåfvad och kall.

Hennes rykte uppfyllde samtiden. Herdarna sjöngo kväden om henne till skalmeja och säfpipa, och hofmännen öfverraskade sig med att ideligen tala sanning — ty beröm, som fullt motsvaras af verkligheten, är ej smicker, utan sanning.

Berömmet gjorde dock intet angenämt intryck på prinsessan. Såväl kväden som loftal tråkade ut henne, och hon gäspade sitt hof midt upp i ansiktena. Hvad man prisade, var nämligen hennes skönhet, och det var för sitt förstånd — hvilket i sanning var lika prisvärdt — hon hade önskat att höra sig berömmas.

Men bland herdar och hofmän är det ej sed att framhålla en kvinna för de invärtes egenskaperna, förrän hon blifvit gammal och förlorat de utvärtes.

Sådant grämde prinsessan, ty öfver allting älskade hon just sitt förstånd och odlade och stärkte och smyckade det ända från tidiga år.

Och ju mera hon brukade sin starka, underbara hjärna, desto starkare härdades den, och desto girigare växte dess hunger efter näring. Dess smak förvandlades och mognade — i stället för barnslig kost begärde den snart kraftig och gagnande spis. I stället för ballader och legender, hvilka prinsessan som barn älskat, smälte hennes lust nu lärda pergament handlande om solens och jordens omlopp, om örternas väfnader och om aflägsna folkslags seder. Ju mera förståndet uppsög, desto mera hungrade och törstade det. Ja, skönhetstörsten, som är alla kvinnors arfvedel, vardt hos prinsessan i stället en evig och osläcklig törst efter visdom.

Hoffester, dans och sång och annan fåfänglighet lärde hon sig snart att förakta. Likaledes all prakt i smycken och kläder. Hon tänkte därvid inte på, att hennes skönhet såsom den största prydnaden kunde undvara den ringare. Hon tänkte endast på själen, och när hon smyckade sitt förstånd, lät hon sin kropp vara oprydd.

Dock var hon hvarken någon drifhusplanta eller någon blomma, pressad mellan bladen i en boksal. Gärna trufdes hon i fria luften och med friska kroppsöfningar. Också uppnådde hon i dylikt stor färdighet — hofmännen jämförde henne som ryttarinna med en amazon och som jägarinna med Artemis. Hennes vildsvinsspjut återkom aldrig oblodigt från jakten, och hennes fåle stormade med henne på sin rygg oskadd utför berg och branter.

Afven i statsaker blef hon tidigt förfaren; med trygghet kunde hvarje undersäte afvaka hennes tronbestigning. Endast en omständighet bekymrade de högt uppsatte: prinsessans motvilja mot giftermål.

Som barn svarade hon sin amma, då denna brydde henne:

»Jag tänker aldrig, aldrig gifta mig!»

Och när amman log och skakade sitt visa hufvud, menade den lilla:

»Skrattar bäst, som skrattar sist!»

»Men kära barn,» sade amman och log än en gång, — »det är en kvinnas plikt att föda män till världen.»

Lilla sessan funderade ett ögonblick.

»Då har inte heller mamma drottningen gjort sin plikt.»

»Beware mig,» genmälde den gamla och bleknade, — »det har hon visst, ty hon blir en gång mormor åt män.»

»Män,» ropade den lilla och knöt sina små händer, — »hvarför alltid män? Jag vill inte veta af någon man.»

Amman förskräcktes af prinsessans bestämda lynne.

»Lifvet,» sade hon suckande, — »är starkare än människornas vilja.»

Amman var endast en amma, en bondkvinna med ringa bildning och föga förstånd; hennes ord behöfde ingen prinsessa fästa sig vid eller rätta sig efter. Men den lilla tvisten bet sig fast i sessans minne, följde henne som en oro genom ungdomsåren och stod som ett moln öfver allt hon företog sig.

Vare sig hon sysslade med böcker eller med regeringen, vare sig hon jagade pilar efter flyktiga rådjur eller simmande brottades med hafsvågorna, i sina djupaste tankar och uppslupnaste lynnen, kunde hon plötsligt skrämmas upp eller störas af en fruktan: den att en vacker dag en man kunde binda hennes sinne och fria bestämmanderätt. Därför undvek hon ungdomens vanliga nöjen och mötte sällan den öppna blicken af en ung man. Likt många boklärda människor var hon på djupet vidskeplig och räddes hvarje försåt den vingade och vågprydda Eros kunde vilja lägga för hennes klara förstånd.

Som man kunde vänta, kom det friare i flockar. Ung och vacker och klartänt, ja, rik och mäktig, måste hon ju locka all högtädd ungdom, såsom en bjärt blomkrona lockar ängarnas fjärilar. Många älskade henne, innan de sett henne: älskade hennes land och rikedom, hennes skönhet och rykte. Men ännu flera lärde älska henne själf, både de hörde och sågo af henne och det de anade såsom en ännu större, oförliknelig, men fördold ljuflighet.

Många syntes ock värda att älskas. Somliga ägde skönhet och tapperhet; andra rikedom och makt; andra sångens gåfva, och åter andra ägde lärda färdigheter. Somliga dödades och dödades för prinsessans skull. Andra kastade sig framför hennes häst såsom gråtande tiggare.

Prinsessan red dem förbi. Hennes ridspö hven i luften, och när det drabbade hästen,

snuddade det kanske bedjaren. Den tillbedda hade ett nej åt alla, och medan hon sprängde i väg till sin jakt, önskade hon bistert, att hon fått byta plats med Turandokt, den grymma furstinnan af Kina. Men till sådana gåtor och friarestraff som de kinesiska voro tiderna och sederna numera för milda och veka.

Det förtäljes, att den nya Artemis en dag fick besök af en gammal kvinna, modern till en af de friare, som för den hårda skönas skull bragt sig själfva om lifvet. Den gamla kvinnan kom för att förbanna henne.

»Du har gjort mig barnlös,» jämrade hon, — men jag säger dig: »du skall aldrig bli moder åt ett eget barn.»

Prinsessan log ej åt förbannelsen, ty hon ömkade den sorg, ur hvilken den sprungit fram. Men inom sig förblef hon i början orörd af hotet. För henne, som afsvurit kärleken och försmäddade alla män, betydde sådana ord intet nytt och ej heller någonting, som förmäddade väcka fruktan och ånger.

Dock, orden fingo sin efterverkan. Den gamlas bild vek ej ifrån prinsessan. Ej så mycket ordens betydelse som genljudet af deras tonfall och smärtan däri gnagde ofta i hennes öron och samvete.

Nu kröntes prinsessan till drottning, och friarne blefvo hvarken färre eller mindre ensträgna. Och rådsherrarne och hofmännen förenade sina böner med friarnes. Det gällde ju tronföljden och folkets och landets framtid.

Den unga drottningen måste le vid sig själf: ty finge den gamla kvinnan rätt, så hjälpte hvarken frieri eller förmålning. Tronföljden kunde i ty fall ändå ej betryggas — af hennes lifsfrukt åtminstone.

Vare sig prinsessan, sedan hon blifvit drottning, känt statens bekymmer närmre sitt hjärta eller hon endast smittats af kvinnornas vanliga nyfikenhet — hon beslöt, trots sin upplysthet, att rådfråga ett orakel.

Men på det hvarken bestickning eller beräkning skulle kunna förändra oraklets utsago till hennes förmån eller nackdel, bestämde hon sig för att förklädd och under antaget namn nalkas det allvetande. Och vid sig själf log drottningen sitt kloka leende.

I nattens mörker, sminkad och svärtad i ansiktet samt hölj i borgerliga kläder, vandrade drottningen till bergshålan, där det heliga oraklet hade sitt säte. Hon lämnade stum sitt

mynt åt prästen tillika med rullen, hvori hennes fråga var framställd med skickligt förvänd handstil.

Hon behöfde ej vänta länge. Prästinnan satt redan på trefoten öfver den hemlighetsfulla bergsklyftan, då prästen tillhviskade henne den okändas fråga. Ångorna från bergsdjupen omsväfvade sierskan; med slutna ögon och i kväkande ton framsade hon de domar, som afkunnades genom hennes dödliga mun. Hvarefter prästen nedskref hennes ord på pergament och aflämnade svaret.

Stum mottog drottningen rullen. Stum vandrade hon sin nattliga väg tillbaka — och först då hon satt ensam i sitt sofgemak, öppnade hon den ödesdigra skrivelser.

Oraklets gåtfullhet och bergstraktens vildhet hade inverkat på hennes stämning. Hon skänkte redan på förhand en viss tveksam tilltro till gudasvaret. Ty så upplyst hon visste och kände sig, rådde dock i själen äfven andra makter än förståndet. I viktiga ögonblick var det ej lätt att tänka i stället för känna, och denna gången gällde det ganska viktiga ting.

Så föga hon älskade männen, tycktes det henne dock kusligt att ännu helt ung se sitt öde be-segladt för all framtid och — om äfven med tveksam visshet — veta det afstängdt från eftervärlden.

Hennes fingrar darade, när de vecklade upp rullen.

Därpå krusade ett fint smålöje hennes mun. Och smålöjet öfvergick i löje, löjet i skratt — soffrummets väggar gånvo genljud åt hennes ungdomliga munterhet.

Oraklets lydelse var denna:

»Du skall föda en man till världen.»

Som om någon någonsin födt till världen en vuxen människa! Blott för att spara sig ett par penndrag hade den lättjefulle prästen ersatt ordet gossebarn med rätt och slätt ordet man.

Och den unga drottningen log ännu i sömnen. Intet förmådde hädanefter rubba hennes sinnesro. Spotskare än någonsin gaf hon de nya friarne respass. Flockvis drogo de sin kos, men småleende tystade hon sina rådgifvares ångslan. Hon inbillade sig trotsa alla spå-

domar, vare sig de inneburo hot eller löfte; men i själfva verket byggde hon förtröstansfullt på oraklet.

Sedan oraklet skänkt henne åtminstone halfva vissheten, ansåg hon sig ha god tid med dess uppfyllelse. Det beleda domslutet hade blifvit hennes dagars trygghet och natters hvilokudde. Ty människan är i sanning en ganska sällsam ting.

mar voro väl fyllda, och hvori endast ett ringa tomrum förmärktes.

Som åren gingo, fördubblades slottets bokskatter, mångfaldigades drottningens visdom, ökades rikets välmåga och väldighet.

Men undersåtarnas lycka liknade människors, som af fruktan för morgondagen njuta hvarje dag, som vore det den sista. Ty med krigiska grannar åt alla gränser, hur kunde

de känna sig trygga, när nu konungaätten i morgon kunde vara utdöd? Och hur samvetsgrant än drottninghufvudet fylldes, tycktes det nästan, som om tomrummet vidgades och vidgades — i drottninghjärtat.

Rådsherrarne inlade nya förböner för redan afvisade friare. Ty de nyas skara syntes allt glesare. Världen började trösta sig för sin kärlekssorg och böja sig för den obehagliga beslut om sin person.

Drottningen var ingalunda blind, hon vacklade redan i sin motsträfvighet. Blott tanken på oraklet gjorde henne ännu sorglös, äfven om hon allt lamare stretade emot. Ty ännu var hon ej alldeles besluten, och tids nog skulle hon komma i både brudstol och barnsäng.

Åter radades år till år, såsom böcker rada sig i ett bibliotek. Drottningens trygghet började visa sig i hennes gång och ridt och arbete. Med större fyllighet följde mera tröghet. När hon red på jakt, besteg hon starkare hästar än förut och måste ha hjälp i stigbygel.

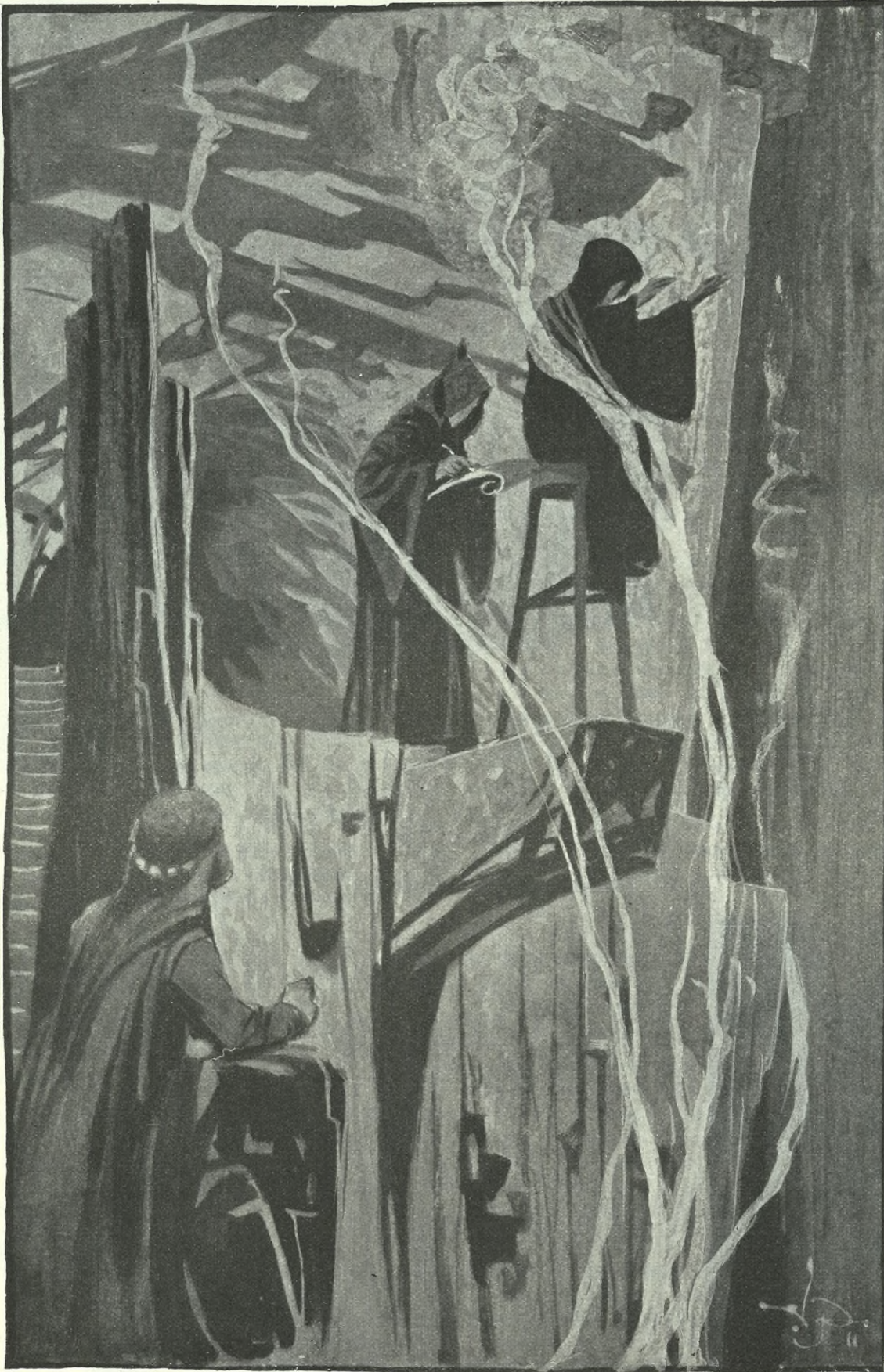
Ett par nya giljare anmälde sig, men de förekommo henne för tunga och oviga; de hade redan grått hår vid tinningarna. Nu spratt hjärtat i drottningbarmen, och hon började sakna forna unga år och unga tillbedjare.

Hon anade, att oraklets uppfyllelse förestod, och greps af en skygg rastlös-

het, som dref henne att långa timmar, flyende jaktföljet, söka skogens ensammaste snår.

En dag, då jägarhornen förgäfves ropade henne i fjärran, gled hon med någon möda ur sadeln, band sin häst och gick att hämta sig en dryck ur en källas orörliga lilla göl.

Medan hon drack, betraktade hon tankspridd källspegeln, och sedan hon druckit, märkte hon, att hon ännu bands kvar af bilden i källytan.

Prästen nedskref hennes ord på pergamentet och aflämnade svaret.

Så radade sig år till år som smultronen ett barn träder på ett hvenstrå. Drottningens årsrad växte mot sin midt, den midt, där strået snart ej rymmer mera och man förtär eller bortskänker sin samlade fruktskatt.

Hennes lifsföring hade varit lugn och vis. Hennes hufvud rymde ett rike, därtill all världens bokvisdom, och därtill mängen riddersmans idrotter. Det var ett lif, hvars alla tim-

När hon redan länge stått och betraktat bilden, lyfte hon ögonen, stela af en underlig oro. I hast, nästan som en flykting, kom hon i sadeln och uppnådde, ridande efter hornklangerna, jaktsällskapet — hvarpå hon lät afblåsa jakten och i sporrsträck stormade hem till slottet.

I sofkkammaren skyndade hon fram till en spegel, och än en gång upprepade ögonen, hvad de berättat om bilden i skogskällan.

Drottningen var inte längre ung; detta var henne ingen öfverraskning; hon visste det sedan år och dag förutan både källor och speglar.

Hon var inte längre vacker, och det fyllde henne knappast ens med ett svagt vemod. Mäktig och rik mera än någonsin, skulle hon vara i stånd att köpa sig ynnest och äktenskap af de skönaste män.

Men det förmärktes i hennes utseende en annan förändring, som hon först i dag lagt märke till. Något, som hon på sätt och vis kände igen, och som till fröet och begynnelsen kanske funnits där hela tiden, alltsedan ungdomen, nej, barndomen.

I dag var det moget eller åtminstone tydligt och skulle väl bli än tydligare.

Det var något hårdt och sträft, klokt och kallt, befallande och beslutsamt, själfsäkert och sammanbitet, fyrkantigt och nackstyft — något, som kom att tänka på allt det, som i det yttre ännu inte fanns, såsom skägg och kötteder, alt- eller basröst, vinblemmer och tunga, pussiga näfvar...

Drottningen vände sig bort från spegeln. Med en svett-droppe i pannan och nästan flåsande ryckte hon till sig orakelrullen. Och för tusende gången omläste hon:

»Du skall föda en man till världen...»

Kammartärnan, som kom in med ett budskap från riksrådet, fann sin härskarinna blekare än pergamentet hon höll sammankramadt i sin hand. Kinden bar spår af de första tårar någon kunde minnas sig ha anat på den mäktiga drottningens ansikte.

(Illustrator: Victor André.)

Blekare än pergamentet, som hon höll sammankramadt i sin hand.

KLASSRUMMETS LUFT var så kvaf vid den dryga latinlektionen, som knog och möda oss gaf, och kärf var magistern i tonen, så sträng som de regler, grammatikan bjöd oss stackare slafviskt att lyda; och texten var led att tyda, hur klassiskt klingande grann den än löd.

Små hufvud böjdes mot bord, och hjärnorna hetsigt sig brydde. Lärarens rättande ord med nit och med ängslan vi lydte. Mot fönstren, där vårsolen ute sken, ej djärfdes vi ens att titta. Så stilla måste vi sitta och sträfva i texten, hvarendaste en.

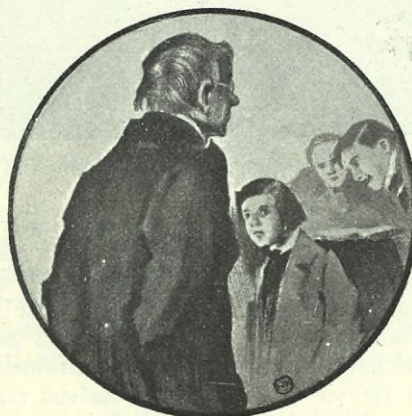
Vi läste latin — ej i själen ett knot, hur skumt det än var här i skolen. Vi visste, på gatvägg där midt emot nu lyste som vackrast solen. Och ofvan taken var himlen blå och de seglande skyarna hvita; men vi måste plugga och plita och sutto med jämnmod vid läxan ändå.

Med ens bland sväfvande svar och snärjande, svåra frågor musik ifrån gatan skar; och klassen blef eld och lågor:

öfver bänkar och bord gjordes hopp på hopp, så pennor och papper röko och böcker i golvet ströko, och stängda fönstren ryckte vi opp.

Där kommo, skvadron vid skvadron, dammiga, Mörners husarer: hoftramp och blänkande don vid smattrande, stolta fanfarer! Hästarne tuggade betselstång, officerarne redo där barska, och karlarne sutto så karska, som ville de Bornhöft ha än en gång.

De kommo från Limhamns hed, där nyss de i vårvind sprängde längs Sundet i susande led och sablar vid chocken svängde. Emot oss en hälsning af vårfröjd steg, som frisk vi i fönstren kände. Vi åter till bänkarne vände, då tramp och musik förtonande teg.

(Illustrator: Nils Kjellberg.)

I katedern magistern stod, men var ej så sträng mer i minen — han syntes oss sällsamt god, fast vi brutit emot disciplinen. Han vinkade leende blott med sin hand: nu var han så blid i tonen, och lustigt gick se'n lektionen vid fläkt ifrån ridt på Sundets strand.

VARFÖR hade han så tidigt gått ned till tåget? Och hvarför hade han öfverhuvud gått? Hans beslut var redan fattadt, och mötet blefve dock endast smärta. Han borde ha stannat hemma.

Banvallens sotsvärtade stålhvålfning tycktes honom så doft högtidlig i kväll, luften så laddad af dynamisk spänning, att glasets däruppe borde kunna springa sönder. Hans bröst var alltjämt lika beklämdt, det var en känsla, som om han hade fyllt sina lungor och icke kunde

få ut luften igen. Sjuk var han icke, bara upprifven, förkrossad, utom sig. Oroligt vandrade han fram och åter på perrongen och blef slutligen stående med blicken förlorad ute i regnmörkret, hvarest röda och gula lantärnor glödde öfver skenornas våta komplex. Som ögon i en febersyn.

Nej, han måste sätta sig. Bättre att hvila ut, om han nu likväl skulle stanna och invänta henne. Han satte sig i väntsalens soffa bredvid en halfsofvande tidningspojke. Då och då slog det i dörrarna, och brådslande människor störtade förbi.

Först brevet, sedan telegrammet... När var det nu brevet kom, i går, i förgår? Det förskräckliga brevet, blixten från klar himmel! Där väntade hon knappast någon försoning och återförening, ville bara tala ut, hoppades föga för sig själf. Men hvarför sände hon då i dag telegrammet om sin ankomst? Ville hon strida en yttersta strid för deras kärlek? Nej, hvartill ytterligare onödigt lidande, hvartill nya ordströmmar, kanske förebräelser? Bättre gå från hvarandra tyst, hellre ett hviskadt farväl ut i det tomma än hand, som slites ur hand!

Om han helt enkelt skulle vända om och gå hem? Han reste sig nervöst, och tidningspojken spratt upp och räckte honom sömnigt en kvällstidning, som han mekaniskt mottog och betalade. Utan att uppfatta ett ord af innehållet höll han den några sekunder utbredd framför sig... Gå hem? Nej, hon väntade ju säkert, att han skulle möta, och hennes anhöriga voro naturligtvis heller icke underrättade. Han såg i en snabb, isande syn, hur hon skulle stiga ned på perrongen, mycket blek och feberaktigt behärskad, hur hon skulle spana åt alla håll med sina ensamma ögon, de kära, de evigt undrande... tills hon sökt tillräckligt och icke funnit, hvad hon sökt, honom som hon älskat och därför måst sära så bittert. Nej, han stannade, de skulle åtminstone talas vid, fast allt var så oändligt hopplöst.

Medan han tänkte detta, stod han fortfarande med tidningen utbredd framför sig, och dess text flöt samman i grå dimma. Det brusade från banhallen, ett tåg rullade in, han kastade tidningen och såg ångestfullt på klockan. Nej, det var icke hennes tåg. Och medan han återtog sin promenad ute i banhallen, pinade han sig ännu en gång igenom dessa dagars och nätter irrgångar af sorg, hans

tankar stormade åter rundt i samma trista kretslopp, hans dröm om henne kämpade efter luft, hans förtviflan letade efter en ljusning.

Brevet hade han tagit i hand med ett leende, han hade icke väntat meddelande från henne den dagen. Så hade han tändt en cigarett och börjat läsa. Hvad hennes handstil föreföll uppjagad, det slog honom strax, han tyckte den på något vis påminde om uppspärade ögon. Eljes var den alltid lugn, ehuru behagfullt oregelbunden. Men i dessa bokstäfver, som slet sönder hvarandra i störtande oro, läste han nu hennes öppna bekännelse: hon, som snart skolat blifva hans hustru, hade för tre år sedan fått ett barn som frukten af ett flyktigt förhållande till en student, en medicine studerande i Stockholm, nu bosatt utomlands. Hennes barn hade dött några timmar efter födseln... Nu var det biktadt, det mörka, som hon burit så länge. Ja, ja, hon borde ha sagt honom detta för länge sedan, skref hon, men hade icke vågat, hon hade varit alltför rädd om deras spirande känsla. Men nu var det sagdt, hon hade velat afbörd sig denna bittra hemlighet, äfven om han efter detta icke ville veta af henne mer. Ingen visste något om detta utom han, och nu fick han fatta sitt beslut. Hon hade älskat den andre, fast han icke visade sig vara den hon trodde, och när olyckan kom, hade hon velat dö. Då hade hon mött honom, den arme, som hon nu måste göra så mycket ondt, och hon hade i honom funnit den ende, som skulle kunna bringa försoning och glömska efter ödeläggelsen, ja, hon hade verkligen åter drömt om att kunna lefva om ett lif vid hans sida. Förlåt, älskade, att jag ljög för dig, förlåt att jag måste tillfoga dig detta tunga slag, dig som jag endast ville godt af hela mitt hjärta.

Och han hade stirrat som förstenad på hennes ord, som kommo så hemskt rättframt och samtidigt så tungt, att han måste förstå, hvilken utsäglig öfvervinnelse de kostat. Han hade sprungit omkring i rummet och jämrat sig som ett djur, ty det var som döden och domen för hela hans lifs längtan. Det var gift, gift för hans unga tillbedjan, gift i hans känslas spelande varma vär.

Och i kväll kom hon hem, nu, om några minuter, och han såg sig plötsligt stå som domare samtidigt öfver sig själf och henne. Ack, hur skulle han kunna döma! Hvarför hade hon icke hellre behållit sin tragiska hemlighet, han hade kanske kunnat lefva lycklig i sin okunnighet? Men i djupet af sin själ kände han likväl, att sanningen var nödvändig, och att hon hade rätt; deras förhållande skulle icke byggas på en lögn. Lögn ligger i medvetandet och ruttar som en död kropp under golfvet, och den stiger och stiger genom de oförklarligt glädjelösa åren och förgiftar omärkligt hela lifslynnat. Hade han icke ofta märkt en viss skugga mellan sig och henne, äfven i de bästa och ljusaste minnena, något fruset bakom hennes blick, något som ej vågade ge sig helt, utan måste ha en vrå för sig själf borta i ett skumrask, dit han ej kunde tränga? Nu mindes han så mycket, som han i sin känslas solblinda tillbedjan endast uppfattat som en sensitiv naturs egenhet, som ett vanligt drag af den ogripbara melankolien hos vissa unga kvinnor. Hon är som en förvårdag, brukade han då tänka, kälén är icke ur jorden, fast där är nog med sjungande rännilar ändå. Hon gömmer andra källsprång därnere.

Milda dagar, som aldrig komma igen; icke så aflägsna i tiden, men nu likväl så djupt tillbakajunkna, skimrande som landskapet genom en nattmörk tunnel, milda dagar från förr! Han ville icke förstöra dem för sig, han skulle söka hålla dem i helgd, ungdomskärlekens dagar, lätta som vind i löfskogar på slutningen mot

hafvet. Som en hägring af dagg och silfver, som en stilla relik skulle han ha dessa dagar hvilande djupast nere i medvetandet, och hvad som sedan kom, förstörelsen och desillusionen, aldrig skulle det kasta skugga öfver dessa ljufva nejder. Men hans hjärta sammanstördes, ty han förstod att det var ögorligt — icke ens minnet skulle han få behålla ogrumladt. Med gråa händer skulle nuet gräfvastillbaka i det förgångna. Nej, han var icke starkare än andra, och han kunde nog ha försonat sig med allt utom detta — att hon bortskänkt det yttersta, det finast bäfvande, det hvitaste i sin ömhet, att hon redan genom en annan varit mor... Att hon redan upplefvat som en brutal olycka, hvad som för dem en gång skulle kommit som en enkel lycka.

Hur var det nu hon hade skrivit? Att hon icke var färdig för honom, förrän efter allt detta, och om han icke nu skulle kunna lära älska henne på ett annat sätt, då han väl icke längre i henne kunde se densamma som hitintills?

Joller, nonsens! Först ger hon sig till en eller annan främling, erfar ett och annat om världens ondska och ödenas oberäknelighet, får ett slag för hufvudet. Sedan släpar hon sig i all sin själstrasighet till mig och säger: Käre, här ser du mig, blif inte förskräckt, det är bara som jag är färdig för dig...

Han kände förbittringen koka, en hjälplös, snyftande harm höll på att taga den sista makten af honom, och han tvärstannade med knutna händer. Ah, se henne, se henne ännu en gång, men endast för att låta henne lida — lida och umgälla, hvad han själf för hennes skull måste utstå. Säg henne de hårda, hvinande orden, blindt, blindt tills hon reste sig i förtvifladt trots och kanske mötte honom med harmens näbbar och klor. Fiendskapen skulle slita dem åtskils, endast fiendskapen kunde kurerat dem båda...

Nej, icke så. Han kunde icke, och han ville heller icke, att hon för framtiden skulle se en sådan människa i honom, det vore falskt. Han hade ett visst ansvar för sig själf — ja, ett ansvar för henne också, men det måtte han väl i alla mänskliga känslors namn vara kvitt nu...? En underlig osäkerhet betog honom åter modet. Ansvar för sig själf — är det icke också ansvar för henne, skall icke jag, som är stark och obruten, ansvara för henne, den svagare, den brutna? Han erinrade sig, hur klokt och skonsamt hon brukat uttala sig om kvinnor, med hvilka det konventionella sladderet sysselsatte sig, hur hon stundom tagit deras parti med en hetta, som förefallit alltför afsiktlig för att riktigt kunna glädja honom. Själf brukade han för resten alltid döma tolerant i dylika fall.

Tolerans... ordet hade i denna stund en ironisk bismak. Kärlek med tolerans... han gjorde en bitter grimas. Tolerant kärlek... Nej, jag är för trött att tänka, jag kan tyvärr bara känna. Lida, det duger man ändå till i det sista. Halfklara reflexioner genomkorsade hans hjärna, ljussken, som tändes och släcktes, monotont som elektriska ramper öfver en nattligt inslumrande stad. Hvad han var trött! Stationsklockans visare hade nu ryckt fram till tågets ankomsttid. Hvad skulle han säga henne?

»Jag kan inte mer. Låt mig gå!» skulle han säga. Han visste intet annat.

Esther! Nu sitter du i ditt kupéhörn och bäres ilsnaft fram till afgörandet. Bredvid dig ligger boken, som du sökt att läsa under den långa pinsamma resan, och framför dig sitter kanske en äldre dam, som gjort dig enfaldiga tröttsamma frågor, nyfiken på din oro, dina sorgsna gråa ögon och ryckningarna i dina fina blekröda läppar. Staccars vingskjutna fågel! Hvar är nu ditt gra-

ciösa väsen, som icke tycktes veta af bekymmer, din munterhet, som i det längsta dolde, hvad den ville dölja, ditt lifsmod af klingande vårbäckar? Är allt detta borta nu, som en mask du icke längre kan bära? Så är du alltså icke längre min... min flicka. Du är i stället en olycklig, en fullvuxen, en kvinna, som kommer till mig för att få veta, hur stark jag är — om jag äger den storsinnet du kanske drömt in i mig. Med skälfvande händer stryker du öfver ditt ansikte, ser dig i spegeln och sluter ögonen, samlar ihop dina tillhörigheter och ser de första stadslysen blinka fram i regnmörkret. Snart är du framme. Och jag kan icke öppna min famn för dig, icke nu och icke heller framgent. Tåget bullrar framåt, station efter station. Och hela världen är som en bittert fåfång resa.

Hoppas hon, väntar hon något af mig? Eller kommer hon bara för att få full visshet om att våra vägar böra skiljas? Han visste, att hon icke skulle försvara sig, endast läsa svaret i hans blick. Hon trodde på honom, och om han icke längre ansåg sig kunna framleva lifvet vid hennes sida, skulle hon förstå, att han vägt allt i sitt hjärta. Någon scen skulle det icke blifva. Allt skulle aflöpa stilla och naturligt, och ansvaret skulle naturligtvis han taga på sig, ingen skulle ju ana det verkliga skälet till brytningen, och om honom kunde människorna säga, hvad de ville. Han skulle snarast möjligt söka blifva befördrad till en annan stad, och hon skulle väl resa till Stockholm och där fortsätta sin musikaliska utbildning. Punkt och slut. Likväl kände han sig icke lugn i tanken, var det icke ändå ett förtroende, som han svek? Vissheten om att hon varit olycklig, kunde den dräpa hans kärlek? Han blygdes ett ögonblick, men åter stormade intrycken på, oförrätten, som han lidit, och bitterheten, som tycktes outtröttlig i att finna skäl.

»Tåget är tio minuter försenadt!» hörde han en järnvägsbetjänt säga till en grupp väntande på perrongen.

Afgörandet tio minuter försenadt, tänkte han. Hvad är jag egentligen för en karl, som i sista minuten ännu icke vet hvad jag vill?

En hand vidrörde hans axel, han spratt till och vände sig. Det var en bekant:

»Du här? Tittar du upp på klubben något senare i kväll?»

»Nej, inte i kväll.»

»Du har varit osynlig i flera dagar. Hur mår du förresten?»

»Litet förkyld. Förresten väntar jag min fåstmö till staden i kväll.»

Den andre log förstående:

»På det lilla viset!»

Han såg efter den bortskyndande, en undersätsig, fyrkantig herre, med driftig gång. Om den där stode här i mitt ställe, skulle han väl knappast tveka...

Perrongen var full af väntande, men myllret tycktes honom så överkligt med ens, och han själf, som gick här, blef en skugga bland de andra. Då och då utbytte han en hälsning, det blef ett slags hvila i att gå här bland mängden.

Som i en dröm såg han det stora snälltågslokomotivet glida in, ett vidunder af rykande och snörflande järn... åter en sekund, och tåget stod stilla. Det sänkte sig en spöklik stillhet öfver banhallen, han hörde bara sina egna steg, som gingo framåt, medan hans ögon sökte... Där, där! Hon stod på en plattform, hon var hvit af sinnesrörelse, hon hade redan sett honom. Deras ögon möttes, båda med samma hjälplöst frågande intryck, deras läppar rördes till en hälsning, och han hjälpte henne ned, men tog icke hennes arm. De gingo ut, och han hjälpte henne upp i en droska. Långsamt rullade den ut i regnmörkret, och de sutto midt emot hvarandra... nu skulle de tala, nu.

Han hörde hur hon hostade till, såg hur hennes fingrar letade efter en näsduk — det var ingenting, ett vanligt ofarligt hostanfall, men det var något så skrämtdt undfallande öfver henne, något som hon icke haft förr.

Och i samma ögonblick var det som öppnades fördolda dörrar i hans inre, och det bröt fram i långa våldsamt återhållna värme-strömmar, och det ropade högt inom honom: Hjälpa, hjälpa! Han grep hennes smala händer och tryckte dem till sig, hårdt famlande, deltagande.

»Inte vara orolig... jag går inte från dig... aldrig, hör du det, aldrig... älskade!»

Hon sjönk samman och grät sakta, befriadt.

»Ah, inte kan du göra detta... ingen kan det...»

»Jo, jo,» hviskade han, »jag kan, jag kan. Jag försäkrar dig, att jag kan.»

Han visste inte riktigt, hvad han sade, men han kände ett svalt lugn öfver sig, sedan han talat. Det blef en paus, och droskan rullade långsamt genom halfmörka, våta gator.

»Hur kan du detta,» hviskade hon. »Hur skall jag någonsin kunna tacka dig? Hur skall...»

Hennes stämma bröts, han satte sig vid hennes sida och slöt henne häftigt intill sig, kysste hennes våta ögonlock:

»Nej, inte tacka. Du skall inte tacka. Du får inte känna dig bunden af detta. Det står så naturligt för mig nu, jag kunde ju inte handla annorlunda. Hvad du skref om, det var en olycka, en olycka för oss båda, och det skall man hjälpas åt att bära. Inte sant?»

»Skulle jag inte få tacka dig... om jag bara kunde.»

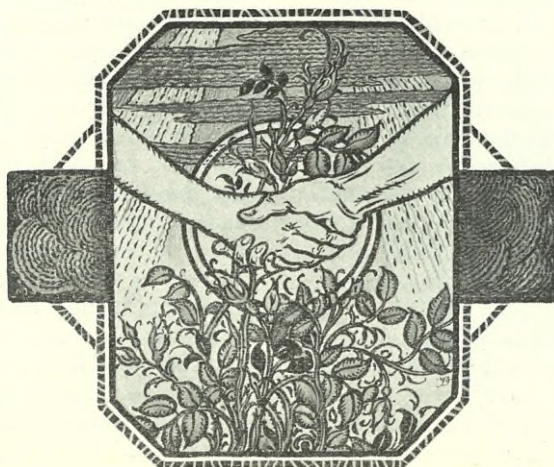
»Vi skola söka hålla af hvarandra... på ett annat sätt,» sade han.

Men hon låg utmattad vid hans axel och rörd endast sina läppar till svar.

»Älskade!»

Och han betraktade tyst hennes genomskinliga drag, som snart åter skulle färgas af lifvets rodnad, hennes ögon, halfblundande i stundens bittra exaltation. Och han såg ut öfver esplanaden, där de hvita elektriska lamporna lyste. Här hade han följt henne hem från en ungdomsbal en gång, och hvad natten då tycktes dem ljusdränkt, eklärerad för deras skull, full af stjärnor och lyktor och mänsken i en enda sväfvande fantasmagori af ljus... Hur annorlunda nu, ack, hur annorlunda denna sorgsna hemfärd i droskan med den olyckliga älskade... i en natt, där lamporna icke tycktes sprida ljus, utan idel rå köld, en död natt, hvari endast deras betryckta, rolängtande hjärtan lefde.

(Illustrator: Lydia Skottsberg.)

DEN MÖRKA TRÄDKRONAN

af *Fredrik Vetterlund*

ÅN GLITTRAR under sina vimplade far-tyg, och utefter kajen stå husen uppställda i rad och i rätt idyllisk middagsfred, ty staden är icke någon stor stad och lifvet här icke jäktande. Kajen ligger också lugn i solskenet. Du sitter på en bänk utanför det här huset och ser, hur tulluppsyningsmannen går därnere i sakta mak och röker sin snugga, och hur sjöfolket diskar efter middagen nere på skutan...

Med å och fartyg och hus är sig kajen på det hela lik sedan årtionden. Men vid detta hörn med den nya trädgården och det eleganta lilla stenpalatset låg förr ett gammalt fullt trähus, hvars fönster mörkt skuggades af en kastanj med rund och ofantlig krona. Om detta gamla hus och dess försvunna människor speglar sig någonting svärmodigt i din själ just nu, i denna heta sommarmiddagsstund, när du ånyo ser ån glida här förbi, lugnt solglittrande. För länge, länge sedan satt du också här på en bänk — under den stora kastanjen, hvars vålnad du ser för dig i denna stund. I stället för den knottriga stenläggningen, bland hvilken trädet hade sina rötter, är här en elegant, slät trottoar. Men kajen är sig lik, och ån, och därnere går tulluppsyningsmannen och röker i solskenet sin pipa i sakta mak.

Bakom rutorna, som skuggas af den mörka kronan, finns ett litet rum med pelargonier i fönstren, sjöstycken på väggarna och porslins-hundar på byrån under en spegel. Om mor-

gonen ligger det gul, välsignad sol härinne, hur mycket ån kastanjen skymmer. Men ju tidigare det är, desto mer lyser det mellan de tunga bladmassorna gyllene och rödt.

Uti från kajen och skutorna hörs litet senare ett muntert arbetslif in till det lilla flickebarn, som dväljes i sängen och gläder sig åt morgonljuset så fort hon vaknat. Hon hör stenhuggarnes slag, lyftkranarnes gnisslande, poj-karnes skrik och sjömannens rop och visor.

De sista draga henne mest, och hennes far var ju också en sjöman, som förgicks på hafvet. Nu lefver hon i det lilla rummet hos sin mor, som hjälper till om dagarne i husen uppe vid det stora torget här strax bakom, där stadens fina folk bor.

Men sjöstyckena på väggen tala om hafvet, genom fönstret ser flickan ån och skutorna, och kastanjen liksom berättar historier om allt detta och om sjömännen i fjärran hamnar och land. Detta är muntert, så länge en gyllne östersol spritter genom trädets blad. Men småningom blifva bladen dunkla och hviska tystare. Dagen lider, och den tidiga skymningen insveper detta rum, hvilket bara har fönster mot morgonrymden och sedan får lyssna till allt mörkare och svärmodigare sagor, som den tunga trädkronan hviskar därute.

Då är det godt att rulla ner gardinen och tända en lampa framme vid fönstret och se byrån med porslinshundarne och soffan och spegeln matt lysa upp, och höra mor vid kvällkaffet tala med grannfrun om skutorna och

hafvet och far, som drunknade, när Agnes var mycket liten.

Men då Agnes sedan ligger i sin bädd och tänker på allt detta, rör sig något i hennes själ, och fastän hon icke är ledsen, kan det hända att hon gråter. Hon hör ånyo inom sig sjömannens visor, som nu ljuda melankoliska och långt borta ifrån. Är icke hafvet där fjärran i mörker, det vältrar sig och suckar... Och hon hör åfven några verkliga ljud från kajen och skutorna och någon gång ett prassel i den tjocka trädkronan.

Därunder måste det nu vara alldeles svart.

Agnes blir större, blir fjorton år och femton och sexton, hon ser ingenting ut, har ljusst vattenblå ögon, vattenkammadt hår och en smal flätstump af obestämd färg. Och munter är hon ej, fast inte heller hängsjuk... har ingenting som visar, att hon i sitt inre alltid hemlighetsfullt känner och beröres af andras känslor, men dessutom af skyarnas, dagrarnes, solskenet eget lif. Och allra mest, tycker hon, af vinterkvällarnas mörker ute öfver stranden, där ån en halftimmes väg åt söder från staden rinner ut... nej, af mörkret öfver hafvet.

Från sitt rum inne vid kajen tittar hon fram mellan åns dubbla rad fartyg ut mot detta söder, där skumma vinterhimlar redan under den korta dagen rufva med sofvande frusna snömoln, medan isflaken simma i ån härinne och träd och stränder höljäs af en tung hvit snöpåls... Men stundom bryter solen blekt

gyllene fram där längst ute — den går helt lågt nu — och skyarne fara lätta i hundra nyckfulla bilder som syner ur Johannes uppenbarelse... Och så kommer våren, kommer sommaren.

— — — Sommarnatten ligger i hvit glans öfver staden, hvitast uppe mot norr öfver Tivolis dunkla trädsiluetter. Man hör musiken därifrån i de lugna kvällarna, man anar den aftonlediga promenerande folkmassans glada sorl. Men mot söder, genom fartygens rader, mellan hvita ångbåtsskorstenar och röda lanternor, är utsikten dunklare... öfver vägen mot hafvet...

— — — Och höstkvällarne falla mörka, utsikten drages in, lyktorna på kajen lysa gula genom regndimman. Och därnere går ån tyst och oskönjbar men med kalla fläktar.

Och i kastanjens kolsvarta krona utanför Agnes' fönster rör det sig sakta.

*

Nere på däckets å den främmande skutan, som kom i går, har folket just ätit middag. Solskenet ligger höstblankt öfver kajen och ån.

Agnes har varit ett ärende där, hon har språkat med kocken och med den främmande sjömannen, hvars ögon äro så mörka. Dragspelslåtar har han spelat, andra än dem hon förr har hört, och hans tal klingade ej som talet i hennes hemstad.

Nu stod hon vid fönstret och tittade fram som vanligt under kastanjen.

— — — Men en kväll satt hon utanför huset på sin bänk under det mörka trädet, och den främmande sjömannen satt vid hennes sida.

»Och du stannar här denna höst?»

»Ja, denna. Och sedan två andra.»

»Och sommarne? Och vintrarne?»

»Då är vår skuta långt borta.»

»Men hvar höst komma ni igen?»

»Till nästa höst. Och nästa.»

»Sedan?»

»Aldrig mer.»

Hon hade vetat det, innan hon hörde honom säga det. Orden kommo efter, som om hon bara drömde och visste att hon drömde. Hon såg honom knappt i mörkret på bänken.

»Du har varit långt ut på det riktiga hafvet?»

»Ja, långt ute.»

»Min far drunknade på det riktiga hafvet, när jag var liten.»

— — — Under dessa gyllene höstdagar var Agnes ofta nere på skutan och pratade med den främmande sjömannen. Men i skymningen sutto hon och han på bänken utanför fönstret under kastanjen, som snart insvepte dem i sin skugga. Ifall någon ståt i närheten och lurat, skulle han ej ha hört dem säga mycket. Men i sjömannens få ord förnam Agnes hafvets suckande och stormens fjärran klagan i mörkret öfver stranden... nej, öfver vattenrymden därute.

— — — Till dess en stormig regnmorgon ån därnere midtför Agnes' fönster låg tom och skeppet var borta.

Hurudan natten dessförinnan varit för henne, därom förtäljer minnet ingenting. Hade hon i gryningen smugit sig fram till fönstret eller kanske ner till skeppet, innan det for — eller hade hon hvilat sömlös i sin bädd med händerna för ögonen utan att röra sig? Ingen vet.

Men den vintern, som nu kom, låg snöskruden öfver kajen och skeppsmasterna ännu liflösare än eljes, skymningsmörkret föll svartare och den korta förmiddagens moln nere i söder öfver åns utlopp sofvo frusnare.

Sommaren kom och gick som en plågsam, meningslös vit dröm, men en dag, när solglansen åter blifvit rödaktigt gyllne och bjärt som ett höstlöf, då låg skutan helt plötsligt utanför Agnes' fönster, och den främmande sjömannen var där, som hade han aldrig varit borta.

De sutto ånyo under kastanjens krona, som hviskade, hviskade.

»Du har varit långt borta?»

»Långt borta.»

»Öfver många haf?»

»Ja, många.»

»Men nu är du här igen. Nu är det roligt igen. Och nu blir du här hela hösten.»

»Denna hösten. Och en till.»

Den mörka trädkronan öfver dem höll plötsligt anden.

— — — Sedan sutto de, Agnes och sjömannen, om aftnarne på bänken som förr... till dess dagen kom, när skutan därnere åter var borta och där var tomt, tomt.

Äfven den vintern skötte flickan sina små göromål som vanligt, gick omkring i den lilla staden, satt om kvällarne hemma vid lampan i sitt rum och hörde moderns prat med dem, som kommo på besök — själf hade hon inga väninnor. Men det var alltsamman som lefde hon icke i detta. Lätna från kaj och stad genom dagar och kvällar voro innehållslösa ljud för örat. Endast kastanjens hviskningar öfver den tomma bänken var där ibland mening i, och så i stormsuset ute från nattrymderne öfver hafvet. Våren — och sommaren — det var icke mer som förr att vakna i guldmornarna med spelande ljuspilar genom dallrande blad, det var att rolöst och rastlöst ligga i sängen; hellre då upp och irra omkring med alla små ärenden och bestyr i de långa dagarna. Hela staden var dammig och odräglig; Agnes tälde den icke. Mor och andra se att hon är blek; de skylla på, att hon är i de åren.

Men tillbaka kommer hösten, och skeppet ligger i ån, och den främmande sjömannen står inför flickan som den skugga från hafvet han är. Han sitter hos henne om kvällarna på deras gamla plats. Och i de stunderna har hon själsro. Men hvarje gång han nu lämnar henne och går ner på skutan, är ångesten öfver henne; det känns som är hon en dag närmare döden. Och en kväll brister det ut öfver hennes läppar antingen hon vill eller ej: kan jag inte få följa med er, när ni resa nu — jag kan ju hjälpa kocken och skura och göra hvad som helst, bara du lagar att jag får följa med! Men han vänder förvånad sitt ansikte mot henne: hvad skulle vi med dig på skutan? Skepparen har folk nog, och fruntimmer ha vi aldrig haft med på långtur.

*

Agnes' mor sof, men själf stod hon i natten framme vid fönstret. Skutan låg mörk därnere i ån, ännu tycktes ingenting röra sig på den — men hon såg den tydligt, ty därute vände ångbåten just nu och de röda lanternornas sken kastades rundtomkring, och där var sorl af folk på kajen.

Hon såg plötsligt allt detta som vore det för sista gången, i en plötslig blick, som innefattade alla de år hon sett samma utsikt:

ångbåten, lanternorna, den mörka floden och det mörka trädet... sedan hon var litet barn.

Hon väntade till dess ångbåten försvunnit i söder och allting på kajen var tyst och dunkelt. Då kysste hon flera gånger innerligt den sofvande modern och så smög hon sig ut.

Hon gick ner till ån. Kalla fläktar slog emot henne ur dess djup. Himmelsrymden ut öfver söder öppnade sig bottenlöst svart.

Nu var Agnes midtför skutan. Alla sofvo ombord.

Hon sprang öfver stenranden för att hoppa ned på däckets.

Icke ville hon tvinga sig på det främmande sjöfolket, men denna natt, den sista, då skutan skulle dväljas i hennes hemstad, kunde hon icke låta den bara helt enkelt försvinna, hon tänkte... ja, hvad som helst, endast hon var med när den for... kanske kasta sig i vattnet, så snart han fick syn på henne.

Men — hon hoppade miste och försvann i det svarta hålet mellan skutan och kajen.

*

Sådan var sägnen om den redan åldrande kvinnas ungdom, hvilken du som barn själf såg, när hon kom ut ur det gula trähuset bakom den mörka kastanjen och — utan själ i de slocknade ögonen — hvarje dag vandrade till hafvet liksom för att vänta på någonting eller någon, som aldrig kom.

Upptagen ur ån hade hon strax blifvit den där natten, men sitt förstånd miste hon. Först efter många år hade hon utskrifvits från ett hospital och — sedan hennes mor längesedan var död — fått vara hos någon, som då bodde just i hennes barndoms rum.

Hennes vansinne var alldeles stilla, hon gjorde ingenting galet och hon talade föga, men — hon företog de där dagliga promenaderna ut till stranden med ögonen mot molnen öfver hafvet eller mot den sjungande klarheten därute öfver vågornas eviga härfärd. Så stod hon och väntade och återvände sedan långsamt in till staden.

Hvad hon väntade på, sade hon aldrig till någon, och för dig själf, som i denna stund minns henne, blef hon borta under de brusande ungdomsårens lopp.

*

Nu ligger ett modernt stenhus och ett litet stycke korrekt trädgård i ljusa färger på det gula trähusets tomt. Och i dagens sorl gå alla likgiltigt förbi och se naturligtvis ingenting annat än det de ha för ögonen. Men kommer någon gång den rätta vandraren, då kan det hända en skymningsstund, att den eleganta stenbyggnaden och trädgården bli otydliga i dunklet och småningom sjunka bakom en töckenvägg, som tätnar. Och — ja, där i det svärmodiga, mulna skenet står den ju ånyo fram, den gamla gatubilden här utmed kajen, det gula trähuset och bänken; och all skymningen samlar sig i den tjocka, dystra, nästan hemiska skuggan från kastanjens krona, hvilken rundar sig lika mäktigt och befallande som förr. Det är spöksken och suckan öfver den gamla bilden. Men detta kommer icke bara fram ur den unga och den åldrande Agnes' lifstragedi, som nyss berättades. Det stiger ur det förflutna öfverhufvud, ur minnet af allt, som var och aldrig kommer åter och som är mera vemodigt, ju mera och djupare det är glömdt af de flesta och blott speglar sig i några tankfulla sinnen.

(Illustratör:
David Ljungdahl.)

MAN och HUSTRU

Ludvig Nordström

HUSTRUN skulle resa denna kulna morgon, stökade i rummet, packade sin kappsäck, brände sina lockar, skyndade på barnen och gaf jungfrun order; men på mannens hjärta, som i barmen skälfd, tänkte hustrun icke, mindes icke hjärtat, hade icke stunder, allting var så brådtom, luften var så kulen, regnet slog mot fönstren, och om mannens kärlek var hon ändå säker.

“Kära barn,” sa mannen, kysste hennes panna, kysste hennes kinder, kysste hennes ögon och den ljufva munnen, “jag kan icke se dig fara bort med båten, jag går ut att vandra, barnen få dig följa. Roa dig, och hvila, och välkommen åter!”

Hustruns milda ögon tårades helt plötsligt. “Älskade,” hon sade lågt med ångestskälfnig i sin blida stämman, smekte ömt hans hufvud, kysste bruna kinder,

kysste mulna ögon och den dystra munnen, “följ mig ej till båten, barnen följa hållre, ej de fatta ännu vuxna hjärtans känslor. Luften, som du andas, kudden, där du hvilar, gryningen och kvällen, allting är min kärlek, och om åtta dagar, käre, är jag åter, sköt dig klokt och lita på din hustrus kärlek!”

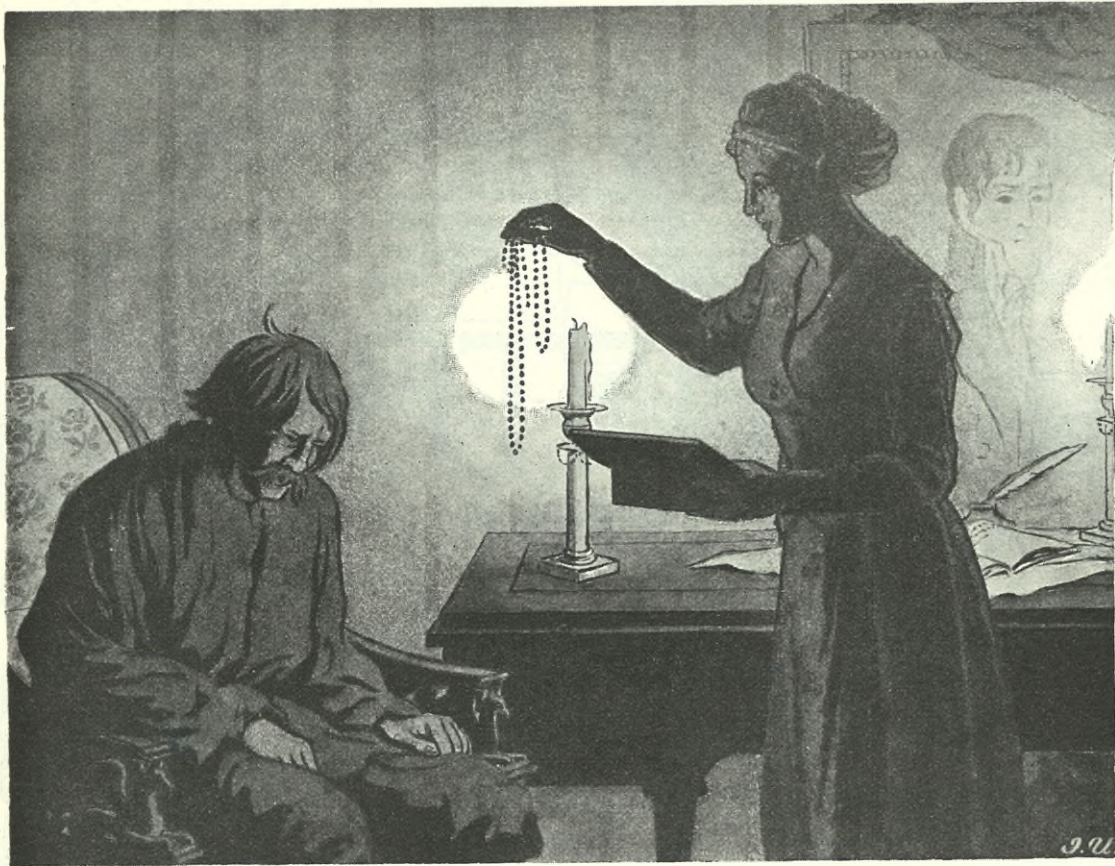
Hustrun for till båten, mannen gick på vägen. I sitt hjärta hustrun tänkte tyst med bäfvan: “Är hans kärlek borta? Är den ren förbrunnen? Om han står på stranden, där sig floden kröker och till sista hälsning viftar med sin näsduk, älskar han mig ännu, och med fröjd jag reser.” I sitt hjärta mannen dunkla känslor hvälfde, tänkte: “Uppåt bergen vänder jag min kosa, går ej ner till floden, viftar ej till afsked, bryr mig ej att ständigt böja mig i kärlek. Allt mitt heta hjärtas ångestfulla kärlek

ständigt henne ger jag, men hvad gengäld ser jag?” Och han tänkte: “Kanske har hon tröttnat på mig, älskar mig ej mera, låtsas bara älska. Nej, jag går till stranden, och om hon från däckat späjar att mig finna viftande bland gräsen, älskar hon mig ännu, och med fröjd jag viftar!”

Regnet föll i strömmar, båten gick från kajen och for nerför floden, och på däckat bidde hustrun, full af oro. Men i våta gräset, drypande af regnet, just där floden krökte, bidde mannen båten.

Som på samma tecken höjde båda handen hälsande hvarandra, och på käppen band han näsduken att vifta, när knappt mera båten långt i fjärran syntes.

Bådas tårar runno utaf namnlös lycka, och i stumma böner för hvarandras välfärd bådas hjärtan glödde.

Ögonen af Marika Stjernstedt

FÖR MANGA AR SEDAN, på den tid, då under kalla vintrar de hungriga vargarna vågade sig ända fram till knutarna på afsides liggande gårdar, lefde på en sådan gård en ung fru. Hennes namn, det kan göra detsamma! Jag hörde själf historien, när jag ännu var ett litet barn, och det var en historia från vilda och ödsliga skogstrakter i sydliga Polen, men som jag sedan tänkt mig den och vill berätta den, kan den lika gärna ha hänt hvar som hälst.

Mannen var ute i krig, i något af Napoleons många, och den unga hustrun satt ensam hemma. Gården var stor och rik, hufvudbyggnaden höll många rum, men de flesta af dem voro afstängda för vintern, ty det var onödigt att elda så mycket och knappast trefligt håller med den långa tomma filen. Den unga frun residerade i byggnadens ena ända, och när aftonen kom, var hon fullkomligt ensam där, ty köket och tjänarnas rum voro i den helt motsatta. Men när man frågade henne, om hon icke var rädd, log hon spottskt: rädd, det ordet kände hon icke till, och hon stannade hälst i sin gamla sofkammare med mannens plats bredvid sin.

I detta rum hade hon också sitt skrifbord, och när mörkret föll på och allt blef tyst i huset, skref hon ned sina tankar i sin dagbok till honom, den älskade frånvarande, och hon skref också långa bref till honom. Bredvid henne på bordet brunno talgljusen ned, hon drömde och längtade, och emellanåt gick hon fram till fönstret och såg ut i vinterhimmeln, så oändlig och stjärnbestrodd, och som hvälfde sig också öfver honom. Du, tänkte hon, du är min lycka och stjärnan öfver min väg, och jag vill vara detsamma för dig! — Och innan hon gick till hvila, föll hon på knä intill sängen och bad högt, att Herren måtte beskydda honom och föra honom tillbaka till

henne. Ty utan honom, hvad blir det af mig, bad hon, och i en sådan stund kände hon sig svag och liten som aldrig eljes.

Bakom skrifbordet stod på ett staffli ett porträtt af mannen i naturlig storlek. En skicklig målare hade gjort det, och det föreföll ofta den unga hustrun så lefvande som om mannen själf stött framför henne, med de stora, mildt lysande ögonen allvarligt riktade på henne, och hvar hon gick i rummet följde de henne. Inför hans ögon vill jag aldrig blygas, tänkte hon, och hon sökte bildens blick för att finna tröst, uppmuntran och stöd. Så snart hon såg dessa ögon, kände hon sitt sinne vekna, och hon fylldes af en önskan att växa och förkofras i det goda. Det var underbara ögon!

Det var en hård vinter det året. Icke bara att kölden var sträng, fattigdomen var stor i det af krig förödda landet, och det berättades om röfvarband, som drogo omkring, öfverallt samlande med sig förbittrade människor, plundrande och mördande. På gården, hvarom här är tal, var också fruktan stor, men den unga frun höll modet uppe, hånande de försagda, viss om att oförskräckthet vore det bästa försvaret. Om kvällen sköt hon själf riglarna för porten och såg till, att fönsterluckorna voro väl slutna, och hon gjorde en sista rond genom kök och tjänarnas rum, där endast ett par gamla kvinnor lågo, innan hon drog sig tillbaka i sitt eget.

Så satt hon en becksvalt afton, medan ute vind och väder rasade och skakade takpannorna. Som hennes vana var, hade hon skrivit, och af ifver och många tankar var hon nu mycket trött. Det hade också blifvit senare än vanligt denna kväll. Hon lade ned pennan, suckade och satte sig tillrätta i stolen. Tröttheten gjorde henne därtill sorgsen, för alla måste hon visa ett frimodigt ansikte, men här, tänkte hon, här må det tillåtas mig att

för ett ögonblick sjunka ihop. Talgljuset dropade och rann, och hon såg på det utan att gitta göra något. Käre älskade man, tänkte hon, och hon lyfte ögonen och sökte porträttet framför henne och den kända, hjälpande blicken.

I det samma for en känsla af fasa genom henne, ty alldeles tydligt såg hon, hur porträttets ögon blinkat och nu stirrade på henne med ett alldeles främmande, glasartadt uttryck. Hon böjde sig fram öfver bordet och tänkte skarpt. Är jag vaknen? Ja. Ser jag klart? Ja. Nu vill jag se upp en gång till, och säkert är allt sig likt igen. — Men när hon åter såg upp, var det främmande, besynnerliga uttrycket likafullt kvar i bildens ögon. Och mer än det, ögonen, som mötte hennes voro nu mörka och spjånande, i stället för de vanliga ljusa, lysande blå.

Hon förstod strax hur allt hängde samman: en främmande människa stod bakom porträttet, hade skurit ut dess ögon och betraktade henne oafvänt och afvaktande.

Åter böjde hon sig ned. Nu kände hon att hennes händer voro kalla som is, och hon måste bita ihop tänderna för att icke käkarna skulle skallra. Här var hon alldeles ensam, värnlös och i en röfvares våld. Hvad väntade han på? Sannolikt på att hon skulle gå till hvila, för att sedan ge en eller annan signal ut i natten, där medbrotslingarne väntade.

Lugn, lugn! tänkte hon, betvingade sig själf, medan hjärtat slog dubbla slag i hennes bröst. Nu är hvar rörelse dyrbar, nu gäller det att visa hvad jag duger till, nu måste jag!

Hon strök med handen öfver sin panna och reste sig, som om hon vaknat upp ur djupa drömmier. Hon gäspade högt, hon drog långsamt en kam ur håret, gick fram till sängen och låtsades syna bäddningen. Sinnesnärvaro, sinnesnärvaro! tänkte hon. Han ser hvarje rörelse och hvar min! — Men samtidigt som jämvikt började återkomma och hon kunde möta farans hela vidd, växte doft en förbittring upp inom henne, ett dunkelt hat fyllde henne. Denne niding, här trängde han sig då in, han spolierade hennes dyrbaraste egendom, han hade kanske under timmar följt hvarje hennes görande, hört hennes hviskade ord, läst ut i hennes ansikte hvad som fyllt hennes tankar! Hon måste, ja, måste öfvervinna honom, hon måste upptaga striden och gå ut som segrare ur den. Febersnabbt gjorde hon upp planen, beräknade möjligheter, medveten om att hon först och främst måste invagga honom, den dolde därborta, i förtroende.

Tidigt på morgonen kom folk i rörelse i huset, men nu sofvo här endast ett par förskrämda gamla tjänarinnor i kökskammaren. Af dem kunde hon ingen hjälp vänta. Hon hade att afvakta den timme i dagningen, då gårdens uppsyningsman knackade på hennes dörr och frågade efter hennes befallningar, och ännu var det väl ett par timmar dit. Var lyckan god, kunde han vara åtföljd af någon af drängarne. Men intill dess var hon ensam och prisgifven åt sig själf.

Den unga kvinnan gick fram till sin säng, föll på knä och bad med klar och ljudlig stämma: »Herre Gud,» bad hon, »hjälp mig, och jag vill göra en god gärning till din ära!» — Hur länge har han stått där? tänkte hon; han måste vara uttröttad, han har stått i många timmar, men han har inte vågat sig fram, väntande på att jag somnat. Men nu skall hans tålmod snart vara förbi, ty innan dagen gryr måste han ju vara härifrån.

Och med ens var hennes plan klar. Hon reste sig igen, lade armarna i kors öfver bröstet, gick fram till porträttet, bugade sig där och sade:

»Kom fram, du som döljer dig, jag har sett dig, och låt oss hållre talas öppet vid, att ingen af oss fruktar den andre.»

Bakom bilden hördes någon flytta sig, den unga kvinnan sträckte ut handen och makade på bilden; en trasig, smutsig och dödsblek karl vacklade fram.

»Hvad vill ni?» frågade hon. »Ni har stått länge och är utmattad; sätt er! Är ni också hungrig?»

»Ja,» sade mannen.

Hon tog på ett afsides stående bord mjölk och bröd och ställde framför honom, och han förtärde det tigande, medan han betraktade henne med mörka ögon, som tycktes henne uttrycka stor vildhet och grymhet. Ja, så såg en röfvar ut, svartmuskig, med tofvigt hår, i hvilket grått var insprängdt, och dessa korta, breda tänder, som beto i brödet. Hon stod framför honom och såg på honom utan att vika.

»Ni är här för att röfva och råna?» sade hon. Mannen log en smula.

»Knappast för något annat,» svarade han.

»Vet ni, att jag är ensam?»

»Ja.»

»Hvarför kom ni inte tidigare fram?»

»Jag vill inte döda.»

»Har kanske inga vapen heller!»

Det svarade han inte på.

»Men ni var till sist mycket trött, där ni stod? Ni är en rätt gammal man.»

»Ja.»

»Och nu känner ni er bättre?»

»Tack,» svarade han litet skyggare, och af hans tonfall förstod hon strax, att nu hade hon öfvertaget.

Det blef tyst, kvinnan gick några steg i rummet, mannen drack girigt ur mjölken till sista droppen, samlade de sista brödsmlorna och stoppade dem i mun. I springan intill den tunga sidenportieren för fönstret tyckte kvinnan sig se en första aning af ljusning, men säker var hon ej, det kunde också bero på hennes oro och önskan, att hon såg det hon önskade se. Lyfta undan gardinen och få bekräftelse vågade hon icke. Hon gick nu åter fram till mannen och betraktade honom skarpt.

»Ni är en främling på orten,» sade hon. »Har ni ingenting annat att göra än draga omkring som en strykare och tjuf?»

»Låt mig gå,» svarade han, och vek undan med blicken. »Gif mig några guldmünt och låt mig gå, skall jag inte göra er illa och håller inte röra vid smyckena.»

»Ah!» sade hon, »är det pärlbandet och ringarne jag nyss tog af, som ni tänker på. Nu ser jag hur lystet det lyser i ögonen!» — Mannen satt ännu kvar på sin stol, och hon gick helt nära intill honom, med ansiktet öfver hans. Att det var en försagd och eländig stackare, det förstod hon då, undergräfd af svält, kanske skickad af andra, och nu förlamad af hennes djärfva ord och röst. Usling, usling, tänkte hon, rädd är du också, vet inte hvad du skall svara, vet inte hvad du skall börja med! I galgen skulle du hänga och inte sitta här.

»Jaså,» sade hon, »smyckena bryr du dig inte om, bara du får gå! Men tänk om jag nu hopade välgärning på välgärning, om jag nu stoppar dem alla i en påse, där ringarna, se här pärlorna, och denna brosch, och ännu denna kedja. Men först måste du då berätta

mig något om dig själf och ditt lif. Det skulle roa mig.»

»Jag hörde nyss,» sade mannen osäkert, »att ni lofvade Gud en god gärning. Är det detta ni menar nu?»

»Kanske,» svarade hon, »kanske. Man får se! Ni grubblar öfver detta och förstår ingenting, stackars man. Berätta bara!»

Jag bedrar mig inte, tänkte hon, det börjar verkligen ljusna, om också svagt. Ännu en timma att hålla ut, inte mer; men han får ingenting märka.

Hon drog gardinen helt för den smala springan och tände ännu två par ljus i rummet. »Jag tycker om ljus,» sade hon, »och natten är svart som en ond själ, det hviner kring knutarna, hör ni, och i veckan refvo vargarna ihjäl en landstrykare. Ni blinkar mot ljusen, mera van vid mörker, inte sannt? Men eljes är det godt att sitta här, och med mat i magen till! Se,» sade hon, och hon tog fram ett skrin, öppnade det och visade innehållet: »Ännu mer dyrbarheter, af hvilka det kunde fögna mig att ge er ett par med på färden. Men ni skulle ju först berätta för mig!»

Den stackars mannen hade alldeles sjunkit ihop. Utsvulten och förbi hade han varit, nu hvilade han i denna mjuka länstol, bländad af ljus och prakt, och matfebern steg åt hufvudet. Han vågade äntligen se på den gåtfulla unga kvinnan, hans uttryckslost glänsande ögon mötte hennes. Nej, sade de, detta är ingen dröm, men hvad är det, och hvart föres jag? Det band hans tunga, hans händer blefvo som bly, nej, hvad var detta! Kanske något gammalt, gammalt, längesedan glömdt börjar röra sig inom honom, man vet inte, hon som oafvänt betraktar honom vet ingenting, men på en gång rinna tårar utför hans kinder och fåra dem med två ränder genom smutsen.

Den unga kvinnan lyssnade spändt och lyhördt utåt huset. Gick det inte i farstun nu? Hur lång tid som gått, det vågade hon inte bedöma, kanske var redan dagen inne? Jo, säkert var det steg hon hört, men kunde hon vara säker nog? Hon lekte med några af skrinets smycken, lät dem gnistra mot ljuset. »Se,» sade hon, »skall detta också i påsen? Men hur går det med historien? Gräter ni?»

Och nu hade mannen fallit på knä och snyftade högt. Han stammade något, men det blef ingen mening i hans tal. Den unga kvinnan

såg förundrad på honom. »Nu blir han också tokig,» tänkte hon. »Gud, låt detta taga ett slut!»

Och som om Gud genast hört hennes åkallan, verkligen, det kom steg i huset, nu voro de tydliga och de närmade sig hennes dörr. I ett språng var hon där, hon ryckte upp den och ropade ekande, nu med ens själf förbi af den förfärliga spänningen, af det kräfvande spelet: »Hjälp! hjälp! Fängsla röfvaren!»

Det var snart gjordt. Han vände med en snabb rörelse hufvudet, ögonen, till höger, till vänster liksom ett djur, men såg ingen utväg någonstans och gaf sig då genast. Som han leddes förbi den unga frun i dörren, såg han också på henne; det var en tom, sorgsen och förvirrad blick. Och han leddes bort och var borta.

Men frun fördes i säng och måste ligga i ett par dagar. Hon omgafs af omsorger, hon låg som i en dvala, i en oändlig hvila, och hon hörde sin modiga handling prisas. »När herrn kommer hem,» sade tjänarinnorna, »hvad skall då inte han säga!»

»Hvad ha de gjort af röfvaren?» frågade frun.

»Han sitter fängslad i byn.»

»Det var en stackare till röfvar!» sade hon och skrattade litet, ty nu började krafterna komma tillbaka, och hon tänkte på hur lätt hon ändå rådt på honom.

»Den dumma uslingen,» berättade hon. »Han trodde hvart ord: att jag skulle skänka honom alla mina pärlor och juveler och så låta honom löpa! Är det detta ni menar med en god gärning? frågade han. Verkligen en alltför god gärning åt en sådan tjufstrykare.»

På tredje dagen frågade hon:

»Hvad gör nu min röfvar i sitt fängelse? Har han frågat efter mig?»

»Han blef hängd i morse,» svarades. »Det var onödigt att föda honom längre.»

»Det är sannt,» sade frun, men hon märkte då, att hon i grunden gärna skulle velat tala med mannen en gång till och få veta hvad han till sist tänkt, när han fördes bort.

Ja, hvad han tänkt.

Frun reste på besök till sin mor, så snart hon kom på fötter igen, och där blef hon borta flera veckor. Öfverallt omgafs hon af uppmärksamhet och firades som en hjältinna för sitt mod och sin rådighet. Om och om igen fick hon berätta episoden. Om hon inte varit rädd? Jag? Nej! Då skrattade hon. Man kan inte mista mer än sitt lif! — Sanner-

ligen, hon var makalöst duktig, stark och enastående, därom var icke mer än ett ord, och fick hon en son, skulle också han bli en stor hjälte. Men om mannen, som var borta i krig, talade vännerna icke så mycket; han hade alltid mest varit känd som en mild man och en rättvis husbonde i fredstider. Nu skymdes han bort af den stora händelse, som hans unga hustru upplefvat.

Då kom en dag posten med underrättelse om, att han aldrig mer skulle vända åter. Han hade funnits bland de många döda efter ett stort och blodigt slag.

Budet kom en morgon, och till aftonen låg hustrun i vanmakt; man trodde, att nu skulle också hon dö. Hon, som var så bekymmerslös och modig, detta kunde hon icke bära! Hon vaknade till medvetande, och hon ropade mannens namn, skrek vildt och jämrade. Hon slog omkring sig, inte ett trösteord kunde hon tåla. Man förstod henne ej, hon sprang upp och gick och gick i rummen, hon slog med sina knutna händer mot väggarna. »Gud, Gud!» ropade hon och hädade, »du har bedragit mig på min lycka, har jag inte bedt dig nog, förstod du inte nog, hur nödvändig han var för mig! Är jag inte som en annan människa, att godt och ondt kämpa inom mig, och är jag inte värd, att det goda skulle få segra? Men nu är allt slut. — Jag vill hem!» skrek hon som en rasande.

Midt i natten måste man spänna för hästarne, och hon åkte.

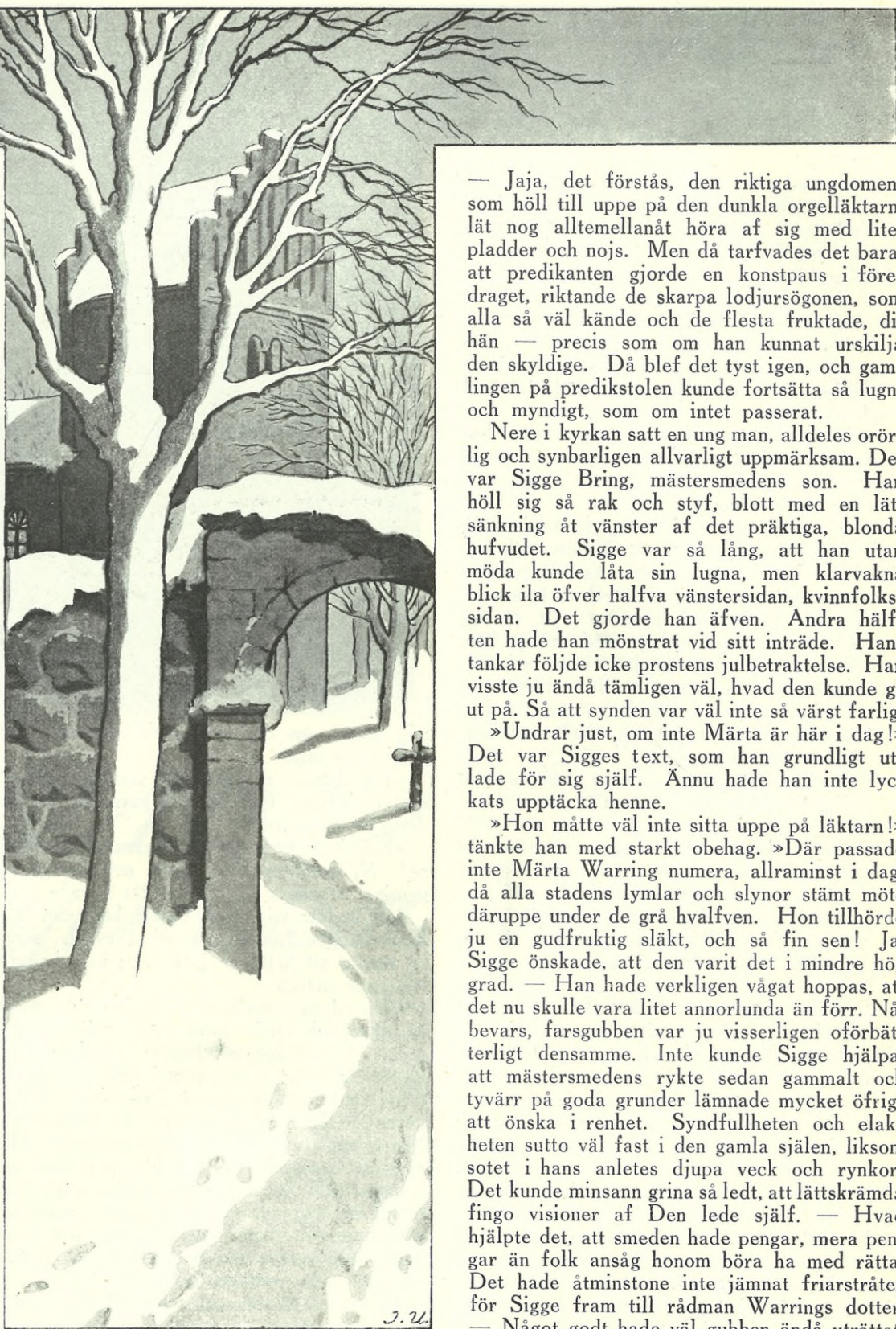
»Fortäre!» ropade hon, och hon brann nu af längtan efter rummet, hans rum, spåren af hans fjät, ekot af hans röst under deras långa förtroliga samtal. Hästarna störtade flämtande vid skjutsstationerna och nya sattes in. »Låt gå!» ropade hon, »jag betalar allt.»

I gryningen var hon hemma. Hon darrade af hetta och köld, men allt syntes sig likt, och det lugnade henne. Hon steg ur vagnen: »Följ mig inte,» sade hon till tjänarinnorna, och hon gick ensam genom filen af kalla och tomma rum, som luktade damm, för att komma till sitt eget, där porträttet stod. Detta var det hon längtat efter utöfver allt. Att stänga in sig här, stanna här, för alltid lefva vidare här, ensam med hans bild.

Hon öppnade dörren, och det blacka luset från fönstret med dess frändragna sidengardiner föll rätt på bilden. Men som hon fick se den, gaf hon till ett högt skri och slog händerna för ansiktet. Ögonen, ögonen! Hon hade glömt ögonen. Hon hade glömt, att de skurits ut, och nu gapade de emot henne med en tom och släckt blick, som var lik något annat, ett minne, hvilket med ens fyllde henne med fasa och blygsel. Ja, porträttet var där som förut, hennes gode, älskade mans porträtt, men ögonen, de hade den eländige röfvarens tomma och sorgsna blick, när han fördes förbi henne till fängelset och döden, utan att kunna fatta någonting af det grymma och förfärliga gäckelspelet. Hvad hade hon gjort, och hur vågade hon begära barmhärtighet?

Tjänarinnorna tassade fram i dörren efter henne, men de stannade tysta och försagda. Hon hade sjunkit ned på knä, ändtligen gråtande och bedjande, med pannan ödmjukt mot golvet, och hon hörde ingenting. Då vände de och gingo tillbaka, som de kommit — ty det förstodo de, att här skedde något, där de icke hade lof att störa.

(Illustratör: Ingeborg Uddén.)

Eld i snön af Gustaf Ullman

JJLDAGENS högmässa pågick som bäst, och proppfull var kyrkan. Icke på länge hade man haft så vackert vinterlig julhelg där på kusten. Klar, frosthög himmel och full stiltje; det var som hade den evinnerliga stormen gått till sömn i hafvens djup. — Därför fick snön för ovanlighetens skull ligga i fred som vallar af splitterny bomull på kyrkans fönster och på de gamla almarna därutanför, som stodo högtidliga med kronor gnistrande i solen.

Också rådde en hel och festlig stämning öfver församlingen; gamla prostens tyckte sig nästan ha en skara af idel barn, rara och tacksamt lyssnande barn inför sig, äfven om hufvudena voro än så hvita eller månblanka.

— Jaja, det förstås, den riktiga ungdomen, som höll till uppe på den dunkla orgelläktarn, lät nog alltemellanåt höra af sig med litet pladder och nojs. Men då tarfvades det bara, att predikanten gjorde en konstpaus i föredraget, riktande de skarpa lodjursögonen, som alla så väl kände och de flesta fruktade, dit hän — precis som om han kunnat urskilja den skyldige. Då blef det tyst igen, och gamlingen på predikstolen kunde fortsätta så lugnt och myndigt, som om intet passerat.

Nere i kyrkan satt en ung man, alldeles orörlig och synbarligen allvarligt uppmärksam. Det var Sigge Bring, mästersedens son. Han höll sig så rak och styf, blott med en lätt sänkning åt vänster af det präktiga, blonda hufvudet. Sigge var så lång, att han utan möda kunde låta sin lugna, men klarvakna blick ila öfver halfva vänstersidan, kvinnfolksidan. Det gjorde han äfven. Andra hälften hade han mönstrat vid sitt inträde. Hans tankar följde icke prostens julbetraktelse. Han visste ju ändå tämligen väl, hvad den kunde gå ut på. Så att synden var väl inte så värst farlig.

»Undrar just, om inte Märta är här i dag!» Det var Siggens text, som han grundligt utlade för sig själf. Ännu hade han inte lyckats upptäcka henne.

»Hon måtte väl inte sitta uppe på läktarn!» tänkte han med starkt obehag. »Där passade inte Märta Warring numera, allraminst i dag, då alla stadens lymlar och slynor stämt möte däruppe under de grå hvalfven. Hon tillhörde ju en gudfruktig släkt, och så fin sen! Ja, Sigge önskade, att den varit det i mindre hög grad. — Han hade verkligen vägat hoppas, att det nu skulle vara litet annorlunda än förr. Nä, bevars, farsgubben var ju visserligen oförbätterligt densamme. Inte kunde Sigge hjälpa, att mästersedens rykte sedan gammalt och tyvärr på goda grunder lämnade mycket öfrigt att önska i renhet. Syndfullheten och elakheten sutto väl fast i den gamla själen, liksom sotet i hans anletes djupa veck och rynkor. Det kunde minsann grina så ledt, att lättskrämda fingor visioner af Den lede själf. — Hvad hjälpte det, att smeden hade pengar, mera pengar än folk ansåg honom böra ha med rätta. Det hade åtminstone inte jämnat friarstråten för Sigge fram till rådman Warrings dotter. — Något godt hade väl gubben ändå utträttat, menade Sigge, genom att låta ende sonen — som han så gärna, så fördömdt gärna velat hålla kvar vid städet — läsa sig fram till både studenten och graden.

»Det vore väl tusan,» bannade han inom sig, »om en tjuguaårig filosofie doktor inte skulle duga åt en småstadsflicka, bara för att...»

Han häjdade sig i sina funderingar, de gled öfver i annat spår, med saktare fart, liksom i mild tvekan.

Jo, nog trodde han ändå, att inför Märta egen dom, i hennes stumma hjärta, där dög Sigge Bring. Men nu, när åren gått, utan försoning efter den dag, då rådman Warring på öppen gata, på själfva Storgatan med hårda ord och lyftad påk gifvit Sigge respass ur hans kärleks Arkadien — nu var han kanske rent af rädd för Sigge? — Han hade onekligen tagit faderns förbud ad notam, — till synes. Allt mera sällan sågo de så hvarandra, Märta och han. Och allt kyligare blef hans hälsning, ju längre det led, ju närmare han kom sitt mål. Nu var han framme, och nu — var han redo att bryta isen.

I går, julafton, i det stilla, härliga snöfallet, hade han återsett henne. Så lik sig hon var: smärt och smidig, förnämt blek, kanske litet magrare än förr, så att de stora, bruna ögonen lyste än större, än mörkare djupa. Sigge visste ju inte, hur han själf tagit sig ut, hvad och hur mycket hans ansikte, hans hälsning kunnat uttrycka. Nog af, han hade med segervisshet slängt bort sin mask af sårad stolthet, af stel likgiltighet. Med hatten i hand, leende och bugande, hade han stannat framför henne på trottoaren. Och fått — en liten, flyktig, nästan främmande nick till svar, och så var hon borta.

Gamle prosten gjorde en konstpaus. En gumma i predikstolstrappan vågade snyta sig. Men det ljudet dog för ett annat:

»Bom! — Bom! — Bom!»

Hela församlingen hoppade till i bänkarna; på läktaren blef det med ens lössläppt, bullersamt lif, som när en småbarnsklass får oväntadt skollof. Prosten stod blek och förstummad däruppe. — Det var den gamla signalkanonen framför rådhuset, som dundrade ut sitt: gif akt! öfver den i helgfrid och snöpäls slumrande lilla staden. — Alla visste, hvad den saluten betydde: elden är lös!

»Elden är lös! — Eld!» skreko vettskrämdt gälla stämmor på kvinnosidan. Och från alla kanter, från hela den i templet församlade, nyss så andaktsfulla menigheten ljöd det i förvirrad stigande korus: »Elden! Elden är lös!»

Och hela församlingen, gamla som unga, hade ryckts upp ur den lyssnande dvalan, som ett haf i plötsligt utbruten orkan tumlade man, trängdes, brottades ut i midtgången och sidogångarna, hän mot alla portar. De flesta sökte sig instinktivt mot stora torndörren, men just därför uppstod där nedåt den värsta trängseln.

»Varen lugna! — I Guds, Vår Faders namn!» ropade prosten och slog näfven i predikstolskanten.

Nästan ingen hörde honom. — Sigge Bring stod ensam kvar uppe på kortrappan, skarpt, vaket spejande. — Han hade som genom en ingivelse fått klart för sig, att Märta fanns i kyrkan, — ehuru han ej kunnat upptäcka henne — samt, att hon sväfvade i stor fara. — Så hven ett skri uppifrån läktaren:

»Det är hos rådman Warrings det brinner!»

»Hos Warrings, — Warrings,» sorlade folket och stormade än vildare mot utgångarna. Rådmannens hus var det präktigaste i staden, men af trä, af trä. — I det ögonblicket såg Sigge en ung kvinna falla framstupa midt i en bänk nära torndörren. Och så fort det än skett, hade han igenkänt — Märta. — Sigge ilade ned för trappan, utför stora gången, dök in i massan af virriga, fäktande och larmande människor och banade sig med för honom själf obegriplig smidighet väg till den bänk, där Märta fallit.

»Tänk, det stora, granna huset!»

»Gammalt och torrt, ryker med som näfver!»

»Männe de ha försäkrat?»

»De ha go rå!»

»Jesses, det blir en brasa!»

»Och en så'n jul för dem!»

»Tänk, som det skall fatta i!»

»Gudilof, att vi ha stiltje!»

Han hörde som i en dröm alla dessa röster, plötsligt så främmande, likgiltiga, surra och skräna omkring sig som böljor i ett kokande haf. Och där höll hon på att drunkna,

hans ungdoms älskade, vars hem snart skulle ligga i rykande ruiner. — Naturligtvis brydde ingen sig om henne! De tänkte bara, hvor enda en, på att komma ut och få se, få rädda sitt eget och njuta skådespelet. — Jo, så voro de förstås rädda för staden i dess helhet, som så många gånger förr både hotats och härjats af eldens rasande öfvermakt.

»Märta! — Seså, res dig!»

Han hade äntligen hunnit in i den trånga bänken, fram till henne. Hon låg som hon fallit, raklång, framstupa, med ena handen under ansiktet, den andra bakåt, krampaktigt slutet om psalmboken. — Endast en liten, af skräck halft vanmäktig gumma hade dröjt kvar hos henne, kanske mest af oförmåga att taga sig därifrån.

»Märta! Vakna! — Vi ska' hjälpa dig!» sade Sigge in i hennes öra, i det han knäböjde och lyfte hennes hufvud, varsamt, med båda händerna. Hon var likblek och de halföppnade läpparna hade en hemskt blygrå färg. Men sakta höjdes ögonlocken, och hon betraktade honom.

»Sigge! — Ah, — nu förgås vi. — Pappa!»

»Ja, res dig upp, så skall jag följa dig till pappa!» manade han lugnt, med med fasthet.

»Har hon litet luktvatten, hvad?» sporde han den darrande gamla, som själsfrånvarande stirrade på dem. Han lyckades förmå henne att plocka fram en liten, ful flacon med någon obestämbart parfym. Om en stund hade den märkliga odören satt lif i stackars Märta Warring. Och då var kyrkan så godt som utrymd, — och stödd af Sigge och den äfven tillkvicknade gumman stapplade Märta ut i den svalskande vinterluften. Sigge föreslog, att hon skulle gå till sin faster, en änkefru, som bodde helt nära kyrkan. Sedan skulle han skyndsamt bege sig till brandstället och underrätta hennes far om hennes svimning samt — om rådman tilläte, lika skyndsamt bringa henne bud om farans räckvidd.

Ännu mycket medtagen, lutade hon ett ögonblick hufvudet mot hans axel och suckade matt:

»Tack, kära Sigge!»

Gatorna närmast kyrkplanen lägo visserligen just nu ganska öde, som nersnöade landsvägar. Men likväl tackade Sigge ödet, som gifvit dem gumman till förkläde. — Borta öfver de hvita taken steg en gråsvart rötpelare med brandgyllne flamtungor, hög mot den isklara rymden.

Fram på eftermiddagen, då det redan var halfmörkt, kom Sigge Bring pulsande i drifvorna ut till sin faders tomt, strax utanför staden. Smedjan stod ödsligt svart, boningshusets nedrökta långa likaledes, och gårdsporten var bommad. Han fick bulta länge, innan gubben äntligen, svärjande som vanligt, behagade släppa in honom.

»Hå, är det du, påg! Kunde ta' mig hin hållit dig hemma och hjälpt mig.»

»Ja. — Hvad då med?»

»Hvad då? Toker! Jag har fått gå här ensam, med kärringen — (det var husets åldriga tjänarinna) — och...» Han spottade, grinande genom portspringan ned åt staden.

»Och —?» vågade sonen påskynda.

»Och häfva verktygen och det andra metallvärdet och — och kassaskrinet — i — i brunnen.»

»I brunnen?» — Sigge stod gapande af häpnad.

»Ja visst, — om sta'n brinner!»

»Ack nej då, far lille, det är redan släckt. Men hade det blåst upp en smula, så —»

»Hva' — Brinner det inte hos Warrings?» Gubbens tomtansikte förvreds som af besvikenhet. Sigge måste le.

»Nej, det var bara ett spannmålmagasin i gårdslyckan näst intill. Ena gafveln hos rådman blef litet svedd i färgen, annars gick det så bra, så bra. Och för resten kan jag tala om — —»

Han afbröt sig, liksom snål om sin lycka inför den snåle mästersmeden. Denne hade inte fäst sig vid den ofullbordade satsen. Han mumlade bannor öfver det onödiga besväret med brunnen.

»Jo,» tillade Sigge halfhögt, »och i dag har det blifvit bra — mellan mig och Märta.»

Mäster Bring blängde; omsider stötte han fram:

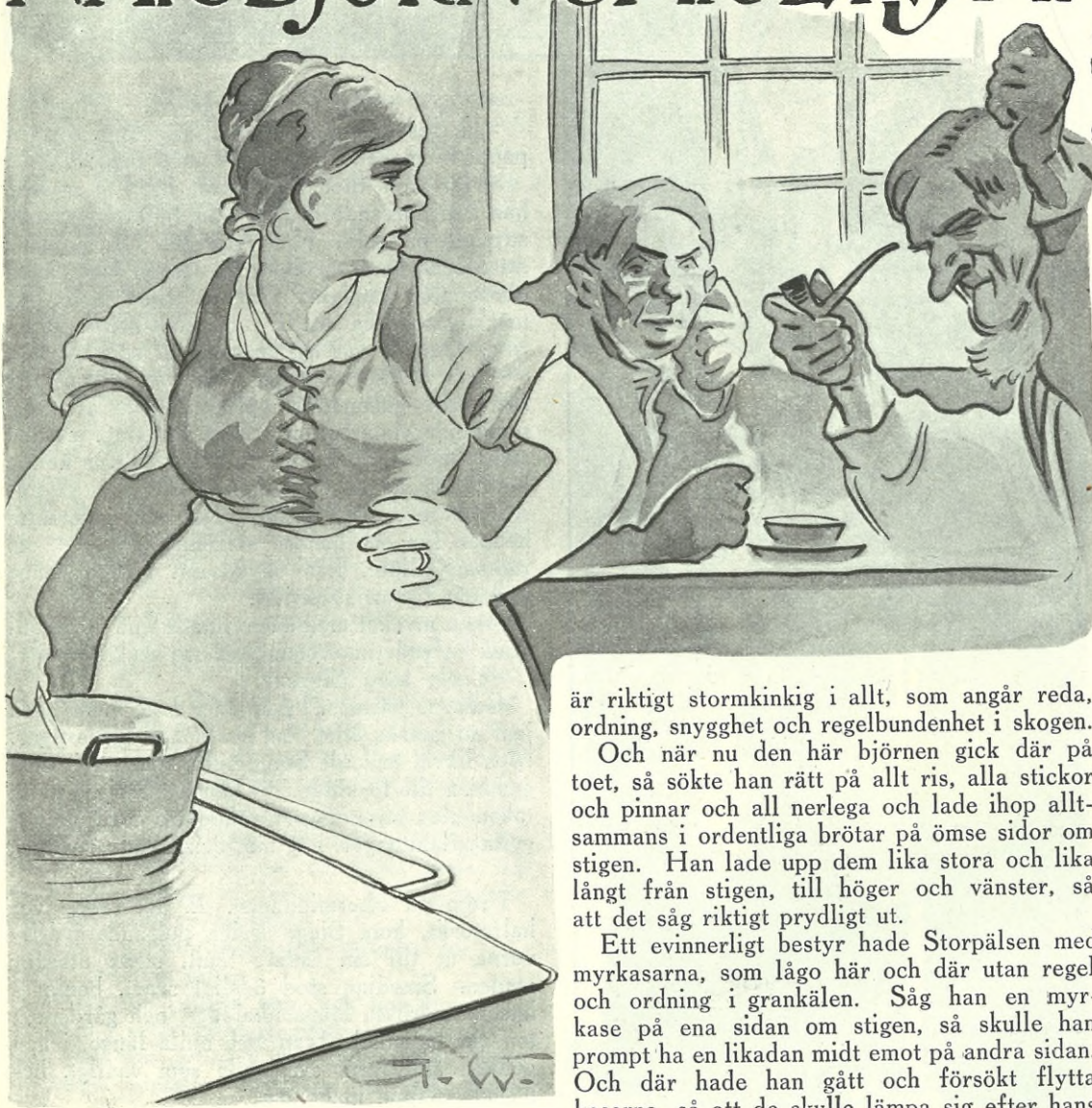
»Det var det allra — —» Sigge anade ett kraftord.

»Ja, far,» inföll han allvarligt, »det var ett under.»

(Illustratör: Ingeborg Uddén.)

NÄR BJÖRN GÅR ENSAM I SKOGEN

SMÄROLIGHETER
I SKOGSFARS
ENSTÖRINGSLIF
AF
OLOF HÖGBERG

är riktigt stormkinkig i allt, som angår reda, ordning, snygghet och regelbundenhet i skogen.

Och när nu den här björnen gick där på toet, så sökte han rätt på allt ris, alla stöckor och pinnar och all nerlega och lade ihop allsammans i ordentliga brötar på ömse sidor om stigen. Han lade upp dem lika stora och lika långt från stigen, till höger och vänster, så att det såg riktigt prydligt ut.

Ett evinnerligt bestyr hade Storpålsen med myrkasarna, som lågo här och där utan regel och ordning i grankälen. Såg han en myrkase på ena sidan om stigen, så skulle han prompt ha en likadan midt emot på andra sidan. Och där hade han gått och försökt flytta kasarna, så att de skulle lämpa sig efter hans fordringar. Och spilt hade han gjort all väg där han luffat. Det är, förstås, ingen lätt sak för en björn att bära en slik mörja mellan ramarna. Då flyttningen inte gick särskildt bra, hade han fuskat till'et med ris och mossa, för lika skulle det se ut å ömse sidor om stigen, kosta hvad det ville.

Krokväxta granar tålde Storpålsen inte se. Dem han rådde med, ref han upp med roten, det också getarpojarna sågo från berget. Fick han tag i en krokväxt gran, som stoppade, så vrälade han hiskeligen; var vädret lugnt hördes målet hans hela socknen rundt. Och inte gaf han sig heller i brådkastet. Folket i byarna omkring kunde få höra vrålet af en gång på gång i timtal, då han höll på med någon ogörlig gran.

Så pass kinkig om prydlighet och ordning är Storbrunte, när han går ensam i skogen på ett to, där han trifves bra. Men detta är bara före syndafallet. Sedan Storbrunte har fått smak för nötkött, är han förvandlad till en fullständig slarf med grof likgiltighet för omgifningen, dess brist på ordning och rena linjer. Och hvad nu den här björnen beträffar, så säger det sig själft, att han gjorde sina särskilda beställningar i två likadana kassar lika långt från stigen på ömse sidor. Så kinkig är Skogsfar, när han går skuldlös uti skogen och stökar i ensamheten.

Nu hade en bonde i byn förut på vårsidan fällt och kvistat af en del byggnadstimmer nere på krängen mot åkanten. Detta allt låg nu kvar så där huller om buller på skilda ställen bredvid stubbarna. Och där skall man tro, att Stortassen fick ett bestyr att reda ihop virket såsom han själf ville ha'et. Att lägga upp stockarna i två trafvar å ömse si-

KARRINGEN gick hemma i byn och trätte på björn, som gick borta i skogen, så att nog må ni tro att det tog!

Och denna björn var heller inte den, som hade rifvit fänaden, fast han var hållen för'et af getarpojarna. De kunde dagligen se och höra från berget, huru han gick där och mullrade för sig själf och sprakade i riset och stökade nere på det jämna toet mellan åsarna i den tjocka och mörka grankälen, där det var lagom svalt och godt för honom.

Han hade ännu icke haft blodad tand till den dagen, åt blåbär och läppjade myror nere på krängen mot ån, där det var mera öppet och solljust. Han var from och stillsam till sinnes, då allt gick som han ville, och sjöng då på sitt eget välbehagliga vis i evinnerlig växling mellan två spruckna bastoner. Grymt förargad kunde han ju blifva något tag, då sommarlopporna härjade för vildt i pälsen, men om de härjade stillsamt och måttligt, så hade han bara jul och goda dagar. Då kunde han tystna, stanna och sätta sig på toet, sträcka käften upp i vädret med en tacksam blick mot höjden, skubba sig njutningsrikt mot en granstam, slippra sig om nosen vid den ljufva klådan. Det säger sig själft, att den, som aldrig känt en riktig god klåda, har heller aldrig haft något godt af lifvet.

Björn har tolf mans styrka, är således stark som en hel häradsnämnd, men också endast half mans vett, d. v. s. lika mycket som en tingstjänare i gamla tider. Därtill må äfven läggas, att så länge Hin ej farit i honom med köttens begärelse, har han mer än mången härads höfding sinne för rena linjer, symmetrisk ordning och matematisk formgestaltning. Han

dor om stigen gick väl an, men si nu ville han också ha de trafvarna alldeles lika, ty på annat vis stötte det hans snäfv ordningsinne. Detta hade kunnat vara kinkigt nog för en hel häradsnämnd, långt mindre ett björnvett utan aning om stycketalsräkning.

Ja, nu skall en tro, att Blåbärsslansen fick gå där och höfta och profva. Först bar han upp på blindt måfå en toppad trafve å ena sidan. Återstoden virke lade han på andra sidan om stigen i en ny trafve. Den blef alldeles för stor och kunde icke heller fullbordas med stockar i toppen. För att hjälpa detta bar Nalle dit några klampar från första trafven och fick så den andra fullbordad. Men så blef han varse, att den första var skamfilad, bar stockarna tillbaka, fann sig åter i ena-

handa elände, blef lömsk till sinnes, röt vildt och luffade iväg bortöfver toet. Efter någon stund återkom han, fick syn på de oordentliga trafvarna och började stöka om dem på samma vis så länge tålmodet räckte.

En dag kommer han igen på stigen och blir ledsen öfver att stupa i denna oordning. Af ren slump råkar han till en början in på rätta stråten, tyckte de, som sågo honom från berget. Ur den stora villervallan bär han bort en stock och lägger ned den bredvid stigen såsom början till en ny trafve. När han så kommer med den nästa, fordrar ordningen att den lägges på andra sidan. Storlufsen slänger sedan den tredje stocken bredvid den första, men blir därpå brydd och fundersam. Den likställiga ordningen är störd, han bär den senaste stocken till andra sidan, finner sig i samma elände, bär den tillbaka och knogar på några hvarf fram och åter, tills han ledsnar och ursinnigt rytande vänder ryggen åt allt under dubbelvikande skratt på berget. Så får han åter syn på den oordnade bröten. Han griper en ny stock och med denna kommer han strax ur det gamla bryderiet. Två par stockar ligga nu i symmetrisk ordning vid sidan om stigen, men han måste genomgå enahanda vidrigheter på nytt, när han kommer släpande med femte stocken. Lägges han till höger eller vänster så störes denna symmetri, som Skogsfar ovillkorligen skall se icke blott som det slutliga målet, utan jämväl under arbetets hela fortgång! Det i sig själf kinkiga problemet har han sålunda själf öfverlastat med den rena omöjligheten.

En lyckträff, som är hans ihärdighet fullt värdig, leder därhän, att han under gladt grym-

tande får upp två lika trafvar, där endast toppstockarna saknas, men si då finns bara en stock kvar att utfylla bristen med.

Nalle lägger den öfverst på ena trafven, men då ser han att trafvarna bli olika. Han bär stocken till andra trafven, men står där i samma fördömelse, flyttar om och om igen; till sist luffar han ursinnigt rytande från den förargliga tillställningen.

Huru länge Stortassen gick där och lade om den sista stocken, har jag ingen reda på. Till slut tör väl detta elände ha börjat bränna sig fast i hans minne. Med allvarligt betraktande min ställer han framför sig denna eländiga klamp, som aldrig vill veta hut och ta reson, dänger honom ursinnigt mot en sten, klöser honom, hädar honom med sina vildaste förbannelser, gör därpå ett nytt försök, men stocken är lika förstockad. Så luffar Storpälsen åter sin väg i värsta förgrymmelse.

Huru många gånger han denna sommar gjorde om försöket med den envisa klampen, vet jag heller icke, men till slut rann ett ljus upp för halfmansvettet med tolfmansstyrkan. Myrslafsen tar den olycksaliga klampen i ramarna, bär den till ån, slungar den obarmhärtigt i strömmen och vrålar af fögnad, när det bär iväg med den eländiga symmetri-förstörelsen! Så pass kinkig är Skogsfar, när han går ensam i skogen och stöflar!

Men som sagdt, kärringen gick där hemma i byn och trätte på denna oskyldiga björn, som gick borta i skogen. Och hon tyckte nog, att det vore väl en skam till karlar i byn, om de inte kunde ta denna björn, då han gick där så nära, att alla människor kunde se fukterna hans från berget.

Då tyckte likaste bonden i byn och hans pojkar, att de så gärna kunde fresta på honom ett tag, men försiktigt. Att stå på backen, när det skulle bära till att skjuta, detta hågades just ingen af dem; alla tre ville helst vara brannog högt till väders vid skjutningen, så att de ställde till en gäll att stå på bredvid Storbruntes ena kas; vill säga, att de hängde upp två stänger på vidjehankar, som fästes i starka grankvistar och lade bräder tvärs öfver stängerna. Det var en ställning att stå på tämligen högt öfver backen.

Då gällen var i ordning, klef hela sällskapet upp med matsäcken och väntade med skjutfärdiga gevär tills Nalle kom och luktade på sin kas. Just som han skulle vända sig om och ställa sig i ordning sköt gubben, men det tog bara i skinnet. Äldsta pojken sköt inte bättre, den andre sköt alldeles bom. Det var bara så pass med de skotten, att Brunlufsen vardt alldeles rasande ilsk; vrålet hans vara nära att spräcka deras örhinnor. Så kom han under gällen och satte som en pil uppför närmaste granen, där ena stängen hängde.

»Herre jämmerligen, si nu kom' han upp till oss!» hojtade yngre pojken ända utöfver sig, och de andra i sällskapet kände sig inte stort bättre till mods. Med detsamma fick den fulingen tag i gällen och det bar i backen med allihop, björnlunsen vältande inunder, brädlapparna och karlarna ofvanpå.

En gudslycka var ju, att de kommo helskinnade till byn, men utan bössor. Jojo, tyckte grannarne, det kunde nog så där vara för den obefarne att ge sig ut på kärring-kommando i det som kvinnfolken lite' eller ingenting förstå sig på. Större blef vinsten ej, men den var nyttig till nästa gång.

(Illustrator: Gunnar Widholm.)

ZIGENARBARONEN af CARL LARSSON I BY-

I EN GÅRD, som låg alldeles intill och i slagskuggan af en liten låg bergknalle, växte ett gossebarn upp, som hette Per. Gården hette Gropens af ålder för sitt läges skull och Per hette alltså Grop-Per. I skugga hade han blifvit född och växt upp och något af skugga och sjuklighet hvilade äfven öfver hans späda varelse. Han var blek och tyst och liknade inte sina syskon och inte de andra

skrikiga och robusta bybarnen heller. Inte för det han var något underbarn, men genom sina frågor om det för honom nya och okända lifvet hade han röjt, att den sida af lifvet, som mest intresserade honom, låg långt utanför de äldres vanliga tankekrets. Därför ansågs han lite »småfunda» och var föremål för föräldrarnas hemliga farhågor de sällsynta tillfällen, då de tänkte på barnen så där ett och ett och inte bara i klump.

Som det skuggans barn han var älskade Grop-Per solen mer än allt annat. Han kunde sitta timtal i den däfna skuggan på förstutrappan till Gropens och se på hur de andra gårdarna midt emot lågo och gassade sig i solen. Gropens hade sol endast midt på dagen. Sent kom den upp öfver bergknallen och snart gick den ned igen. Och Grop-Per längtade oklart efter ett lif, som skulle vara alldeles fullt med sol. Ljust och glad skulle det vara och inte den däfna skuggstämningen i Gropens. Han anade att lifvet som det var i Gropens inte var det enda, utan att det skulle ha andra sidor, ljusare och vackrare, och det var kring dessa okända sidor af lifvet som hans tankar hälst rörde sig. Men hur skulle han få veta något? De äldre skötte sitt och svarade föga på hans dunkla frågor. Han kunde förresten knappast fråga heller. Han visste ju inte hvad det var han längtade efter. Han kallade det för »det fina», och hvem kan svara ett barn, som frågar efter det »fina». Ibland tyckte han att »det fina» skulle komma och uppenbara sig,

men det kom aldrig. Det var när han gått upp på berget och satt sig på de heta solstekta stenarna däruppe och med slutna ögon vände sig mot solen. Då såg han så mycket vackert bakom ögonlocken i det ljusa mörkret. Det rörde sig, det växlade form och färg och hans fantasi kunde få det till hvad han ville. Men så fort han riktigt ville fånga det och hålla det fast, så flydde det, och han såg bara solen, som skälfdde och bländade hans ögon. Han sökte »det fina» bakom och inuti allting, men det vardt aldrig riktigt bestämdt. Det vardt överkligt och formlöst och han ville ha fram det ensamt och förtätadt.

Nu var det vår och varmt. Solen lyste, och öfver Gropens gårdsplan forsade smältvattnet ur berget. Per och en yngre syster voro ute och tyst och flitigt gjorde rännilar åt vattnet, som letade sig ner i diket och bäcken. Det var ett tacksamt arbete. Vattnet följde lydigt Pers skoklack, när han i sanden repade upp fåror. Han ledde det genom ett nät af små kanaler med dammar och fall och njöt af solen och det darrande ljuset från rännilarna.

Det var den första riktigt varma vårdagen. Flugorna, som inte Per sett på länge, kommo fram och satte sig i solskottet på stugväggen. Där sutto de bara, litet dufna och tysta med vingarna tätt intill kroppen. Men framemot middagen, när solen lyst på dem ett bra tag, började de lefva upp. De kliade sig i hufvudet ett tag och flätade sina ben, och så gjorde de ett litet hopp på väggen. Det lyckades. De domnade lufsandarna började tina upp, vingarna spärrades ut litet och de djärfvaste började göra små utflykter från väggen. En liten kurva ut i solskenet och så tillbaka till den varma väggen för att klia sig i hufvudet och fläta sina ben ett tag till. Per glömde sina kanaler för att se på.

Då kom en karl in på gården till Gropens. En karl med svart skägg och hvita tänder och en låda på ryggen. En fin låda, tänkte Per, ty det lyste i solen af granna skoningar och beslag. Han krängde af sig lådan, satte på en vef och så fylldes hela Gropens gård af

välljud. Per slöt ögonen i en glädje, som han aldrig känt förr och aldrig trodde skulle kunna finnas till. Nu kommer »det fina», tänkte han och nästan föll i vanmakt af sällhet. Nu, ändtligen. Nu såg han och hörde allt hvad han undrat öfver. Gården och byn och hela världen flöt i ett haf af skönhet. Underbara toner dansade ut och upp från denna underbara låda, tumlade om i solskenet, stego mot höjden som ljusa granna band eller gingo fram stadiga och och allvarliga som när mor och Sarus Stina gingo till kyrkan. Per glömde flugor och dammar för att vänta på »det fina», som nu skulle komma. Den svarta karlen vefvade och drog och det så länge sökte kom Per allt närmare. Han såg vackra syner, han såg vackra människor, som gingo hvitklädda i solskenet och skrattade och kastade blommor och färgrika dukar på hvarandra. Och de redo på hvita hästar och granna fåglar flögo omkring dem. Och alla logo de och vinkade åt Per. Men just som de kommo som närmast, sade det pff, pff i positivet och allt var sin kos. Per var nära att gråta, men den svarta karlen knäppte och sysslade med några knappar och så började det igen. Så lycklig hade Per aldrig varit. Han vågade sig fram ända till positivet och såg karlens ögon och hvita tänder lysa. Men han nästan döfvades af välljudet och bländades af beslagens prakt. Borta vid knuten var det vackrast. Nu sade karlen någonting, som hvarken Per eller hans syster förstodo, men det lät som »zigenarbaronen». Ordet etsade sig fast i Pers hjärna och utbytte där begreppet »det fina». Det nya ordet lät mera bestämdt, och som det kommit till honom under sådana tusenfaldt lyckliga omständigheter, var det honom lika kärt som det som han lade i det. Och den låten, som karlen nu vefvade fram, var den allra vackraste. Mänskorna, som Per såg, voro ännu vackrare, hästarna hvitare och blommor och fåglar lyste i alla färger. Per väntade bara att få lyftas upp på en hvit häst och få rida med de andra i solen och få blommor och brokiga band att sätta på sig. Han slöt ögonen hårdt för att vara beredd, när undret skulle ske, men så sade det pff pff igen och allt var borta.

Nu kom mor ut med en slant. Karlen bode sig, log och nickade åt barnen, som stodo trasiga och smutsiga vid knuten med hvardera ett finger i näsan och gick med lådan till Sarus. Per var olycklig. »Zigenarbaronen» hade flytt igen och han skulle kanske aldrig få tag i det mera. Och så nära hade det aldrig varit. Om han inte kunde fånga det nu, så gick det aldrig kända han, och han skulle aldrig få klarhet öfver solsidan af lifvet, den sida, som han ville känna. »Zigenarbaronen» hade kommit till honom som en hälsning därifrån och han hade förstätt den, men inte hunnit få full klarhet. Det måste han ha. Och just som de första tonerna från positivet på Sarus gård sväfvade ut öfver byn, trängdes mellan skjul och hus och återkastades från bergväggen, tog Per sin syster i hand och sprang öfver dit för att än en gång få lyssna och vara salig. Den svarta karlen log och nickade, när de kommo, och vid Sarus gamla väderspruckna stugknut, fick Per sina syner och sin saliga hänryckning tillbaka. Men när det var som vackrast och som närmast att bli fullt och klart förstätt, sade positivet pff pff och det var allt borta igen.

Från Sarus gick den svarta karlen till Bulers och så till de andra gårdarna i byn och ifrån den byn till de andra byarna. Öfverallt lyste solen, glittrade och rann värvattnet och öfverallt följde Grop-Per och hans syster hänryckta och saliga. Den svarta karlen spelade och Pers syner uppträdde med förnyad styrka när »zigenarbaronen» toner flögo ut och glittrade öfver byarna. Men det var det aldrig mera

än syner. »Det fina» kom aldrig öfver honom som han väntade, som ett rus, då han skulle lyftas och föras med och få gå in i klarheten och se lifvet från solsidan.

Den lilla truppen gick vidare genom bygden. Karlen först och så de båda barnen en bit efter, trasiga och smutsiga, blyga och illfäna. För Grop-Per och hans syster öppnade sig en ny värld, som de aldrig sett förr, de som ännu knappast varit utom knuten hemma. För Per var det alltmer till en visshet att i dag skulle han få se lifvet riktigt. För honom, som suttit i skuggan hela sin tid var denna färd i sol och toner ett triumftåg och snart skulle det underbara hända. Han skulle få veta allt, få klarhet i sina dunkla föreställningar, i denna soliga, varma och välsignade dag.

Bygden var lif och rörelse. Karlar och hästar på alla vägar. Det var ett gnäggande och vrenskande af alla väryras hästar. Karlarna ptroade och hojtade med tömmarna styfva som spelsträngar. Vid kvarnbron rusade än utför fallet, gul och fradgande, kvarnen mullrade, sågen gnisslade och skar och timret på sågbacken låg och andades kåda. Bönder stodo öfverallt, i kvarndörren och på sågbacken i klungor med mösskärmar nere på näsan och ögonen ihopknipna af sol och listighet, och i kvarnstallet stampade hästar. Längst ut på nabben emot älfven lötades timmer. Det blixtrade och sken af yxornas egg. Den svarta främlingen med hela Grop-Pers skönhet i sin blänkande låda gick vägen fram och efter kommo barnen i nedkippade lungvåta skor. Per kände kvarnbron darra under sina fötter och skulle under andra förhållanden mer än gärna undersökt fallet och allt det andra närmare, men inte i dag. Nu stodo högre intressen på spel. Framför gick den svarta med den underbara lådan, som rymde lifvets hemlighet och den måste han nu följa. Och de följde, från gård till gård och från by till by, alltid en bit efter, stodo hänfödda i grindhålen när han spelade och njöto intensivt af zigenarbaronens tonmålningar. De aktade inte på att tiden led, att solen gick allt lägre och att det var det allt längre och längre hemifrån.

Positivhalaren började till och med höra sig för om nattlogi. Hans af mycket vägfarande öfvade öga såg att dalgången trängde ihop sig och att snart nog skulle de sista gårdarna före skogsbältet vara uppnådda. Han log och nickade inte längre åt barnen, när de kommo efter in på gårdarna. Han befarade naturligtvis att deras närvaro skulle minska hans utsikter att få husly. Han började bli rellig, spelade värdslösare, ibland nätt och

jämt en låt, och så gick han vidare sedan han förgäfvades hört sig för om logi.

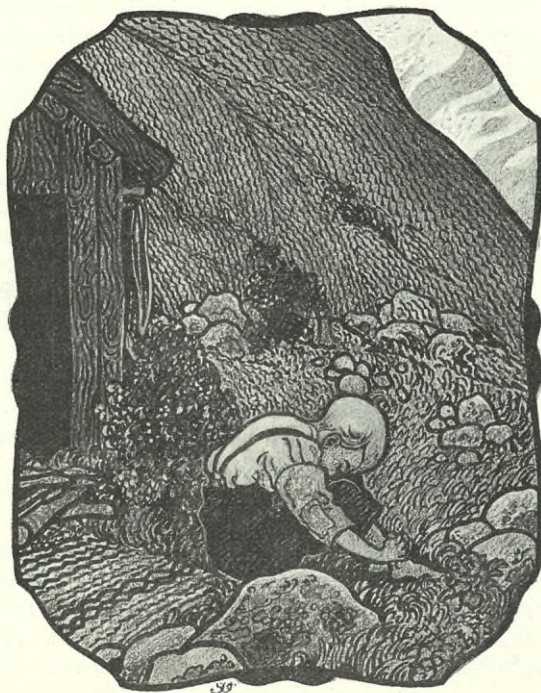
Folket sågo undrande på de båda okända barnen, sade ingenting åt dem, men sågo länge efter dem från trappor och grindhål, då de traskade förbi. »Det fina» kom aldrig till Per. Synerna blefvo bara blekare och blekare och »zigenarbaronen» kunde inte förtrolla som i början af dagen. I stället började en viss fasa insmyga sig i hans själ. Han visste inte ett tecken hvar han var och inte åt hvad håll Gropens låg. Och nu började det med ens bli så olik sig. Solen var inte varm längre. Den hängde öfver skogen röd och sval, och vattnet i diken och källsprång minskade, det lade sig små glasklara hinnor af is öfver rännen, och gruset började stelna på vägen. Han frös och var hungrig. Dörrarna stängdes i gårdarna, ingen körde på vägarna längre och allt var det som ett annat kallt och ovänligt land. Barnen stannade, och flickan började gråta. »Gråt inte!» sade Per. Han var ju äldst och måste säga något, fast han visste inte hvad han skulle göra och visste inte hvarför inte systemen skulle gråta. Han såg den svarta karlen gå in i en gård längst bort och inte komma ut mer. Jo, han kom ut, men endast för att bära in sitt positiv. Och inte ens det glindrade mera i skoningar och beslag. Det såg ut som en vanlig smutsig låda och Per kunde aldrig tro eller förstå att »zigenarbaronen», som var så »fin» kunde bo däri. Han var narrad. Och sorgen öfver att vara narrad blandade sig med rädslan för sin öfvergifvenhet, med skrällen för natten och ensamheten. Och det steg en het våg genom hela hans späda frusna varelse, en våg af namnlös sorg, som utlöste sig i en våldsamt gråt. Och systemen, som sett upp till brodern som den starkare, grät värre när äfven han grät. Och de stodo allena långt hemifrån ute på en okänd väg och det började mörkna. Steg hördes på vägen och en kvinna aftecknade sig mot kvällshimlens allra sista ljus med förgyllda konturer och håret lyste som gull. Det ropades »Per!», och Per svarade: »Är då Kristin?» Det var Kristin, pigan i Gropen, som kom. Hon bannade, frågade, berättade huru hon sprungit och frågat efter dem, knöt skoremarna, snöt näsorna och torkade tårarna, andfådd och förargad. »Kors i jeska botten tocka ungar! Ge se åf så långt hemifrån så en stackare ska springa andan ur se å leta. Och i kväll se'n, när jag skulle gå med Sarus Stina te Hyttbyn på bön.»

Per tänkte ett ögonblick att fråga något om »zigenarbaronen», men hörde på Kristins tal att det knappast vore lönt och afstod.

Det var det sena natten innan Kristin med barnen hann hem. Hela Gropens var i uppståndelse. Mor grät och far var elak. Drängen gick med ljus och lykta uppe i bergen, letade och ropade »Per». Inne i stugan sutto Sarus kvinnfolk och sågo högtidliga ut och talade om barn, som kommit bort i deras ungdom. De talade om vargar och om barn, som drunknat och som blifvit bergtagna. Och en stämning af olycka låg öfver hela stugan. Farmor i Gropens, som hörde klen och därför inte rätt visste hvarom fråga var, hade tagit fram stora psalmboken och läste med hög röst något som ingen rätt hörde på, men Sarus kvinnfolk knäppte ihop händerna i alla fall.

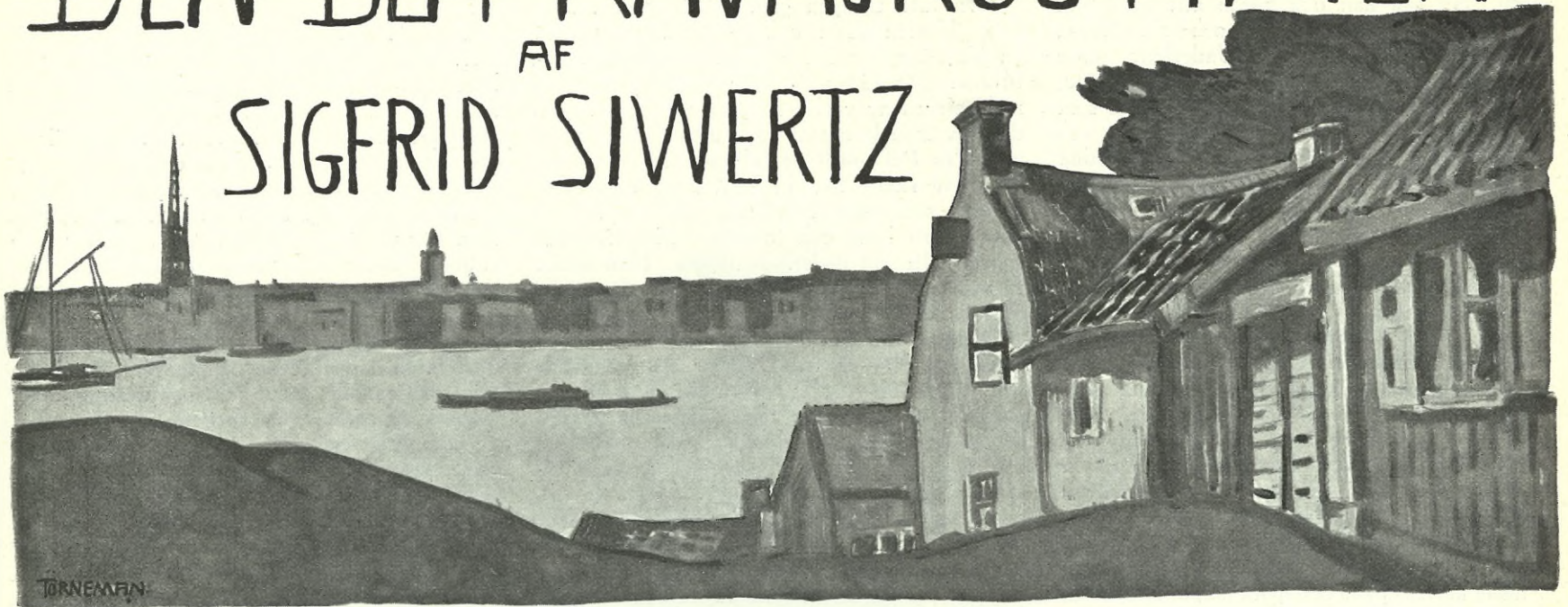
Barnen fingo varm mjölk och en smörgås och systemen somnade med tuggan i mun. Per grät. Lika mycket för bannorna som han fått som för att det »fina», som i denna underbara dag varit honom närmare än någonsin, flytt igen. Och han kände för första gången en aning om, att han aldrig skulle komma öfver till solsidan af lifvet.

(Illustrator: Lydia Skottsberg.)

DEN BLÅ KAVAJKOSTYMEN

AF
SIGFRID SIWERTZ

MOBBERG VAKNADE af att solstrimman från refvan i den blå rullgardinen stack honom i ögonen. Han hade klockan hos farbror, men på ljuskilen vid bordshörnet kunde han se, att det var vid tolftiden på dagen.

»Fan, jag tror man soffit öfver hundvakten,» muttrade han och kände sig hungrig. Han kastade undan filtstumpen och tidningarna, som han hade öfver sig i de ännu frostiga juninätterna, och så störtade han bort och fick fram den påbredda smörgåsen och pilsnern, som kvarglömts i rockfickan. Han drog upp rullgardin och satte sig att äta i solskenet. Fötterna höll han på staffliet, för golfvet kändes litet kallt. Därnere under täppan och planket låg Riddarfjärden blank och blå.

Moberg var egentligen en rätt enkel pojke. Han hade hyrt vindskrubben af gubben Nykvist, därför att han tyckte om att måla båtar. Och så var det ju rakt som ett sommarnöje här uppe i Skinnarviksbergen.

Moberg hade gått flera veckor och funderat på att lägga upp en tafla med stilla vatten och skutor med segel på tork och små rökmoln ur middagsröret. Men det hade inte blifvit något af, för han kunde omöjligt få tag på den ena träproppen till staffliet. Han hade gått och plockat och ställt därnere i täppan, och Nykvisten och han hade bjudit hvarandra på tobak och småpratad en del.

Nykvisten var sina sjuttio, änkeman och för detta skeppare. Han var så rejäl att tala med. Man fick höra en del sjötermer och sådant, som ju alltid kunde vara bra för taflan. Moberg gick där bredbent med händerna i byxfickorna och spottade i lä, alldeles som om han varit en riktig sjöman. Men dagarna blefvo veckor, och hur det var började Mobergs samvete att smågnata och sticka emellan med försåtliga frågor.

Det var värst om mornarna, innan man fått kläderna på sig.

Medan nu Moberg drog på byxorna, fick han sikte på en liten tapetdörr, som ledde ut till den där skrubben mellan takstol och innervägg, som alltid finns bredvid små vindrum med brutet tak. Han slängde åt samvetet ett ben att gnaga på: Jag ska min själ leta därinne, om jag inte kan hitta en pinne till staffliet!

Inne i det smala, halfmörka prånget låg en hel del skrot, som inte tycktes vara rördt på åratat. Det var spikar, syskonhakar, en dragg, ett gammalt rostigt kantantändningsge-

vär. Moberg kröp vidare på alla fyra, nysande i dammet. Han svor till, när han stötte knät i en maskäten sjömanskista, men när han såg upp, så hajade han till och fick hönsskinn på hela kroppen. Han tyckte precis, att det hängde en karl längst framme i skrubben. Hufvudet hade sjunkit ner i kragen och syntes inte, och benen försvunno bakom en trasig karmstol. Moberg kröp fram med ögonen på skaft, men så slog han handen i golfvet och skrattade till. Det var ju bara en vanlig, hederlig, blå kavajkostym, byxor, rock och väst, omsorgsfullt upphängda på en hemsnickrad klädhängare. Kläderna voro alldeles för stora för att vara Nykvists. Moberg synade vant byxkanterna och fann dem utan fransar under årsdammet. Då kunde han inte låta bli att dra fram härligheten i ljuset, utan kröp stänkande tillbaka med kostymen i famnen. Han flaggade med byxorna i det öppna fönstret och ropade an gubben, som gick därnere i solgasset och kupade sitt lilla potatisland:

»Hör nu farbror, här är ta mig tusan något att stampa på till midsommar!»

Gubben reste sig från spaden och torkade svetten ur pannan med avvisidan af handen.

»Hvad är det om? Kom ner och hålls inte oppe i fönstret och skrik som en vettvilling!»

Moberg ramlade ner för den knarrande trätrappan, sköt undan bunken och vattenoket och bredde ut alltsammans på förstubänken».

»Kom och titta! Jag har hittat en hel kostym!»

Nykvist kom säfligt vankande på sandgången. Han pekade genom den blåmalade plankporten utåt Långholmen.

»Hör nu, går han och hittar i annat folks gömmor, så vet man nog, hvar han hamnar.»

»Ja men titta, inte ett hål! Det är ju alldeles fan!»

Nykvist kände pröfvande på tyget.

»Ja, en rejäl kostym är det. Jag hade nog som en aning, att den hängde däruppe, fast jag har inte haft någon håg att gå och rifva i grejorna, sedan gumman dog».

»Hvad tror farbror man får på en alldeles hel kostym?»

Nykvist brydde sig inte mer om Moberg, än om en liten racka bjäffat vid hans fötter. Han strök sig om den grå skepparkransen med sina valkiga, litet darrande händer, och såg eftersinnande framför sig. Hans ögon voro grå utan skarpt afgränsade pupiller. Aldern hade

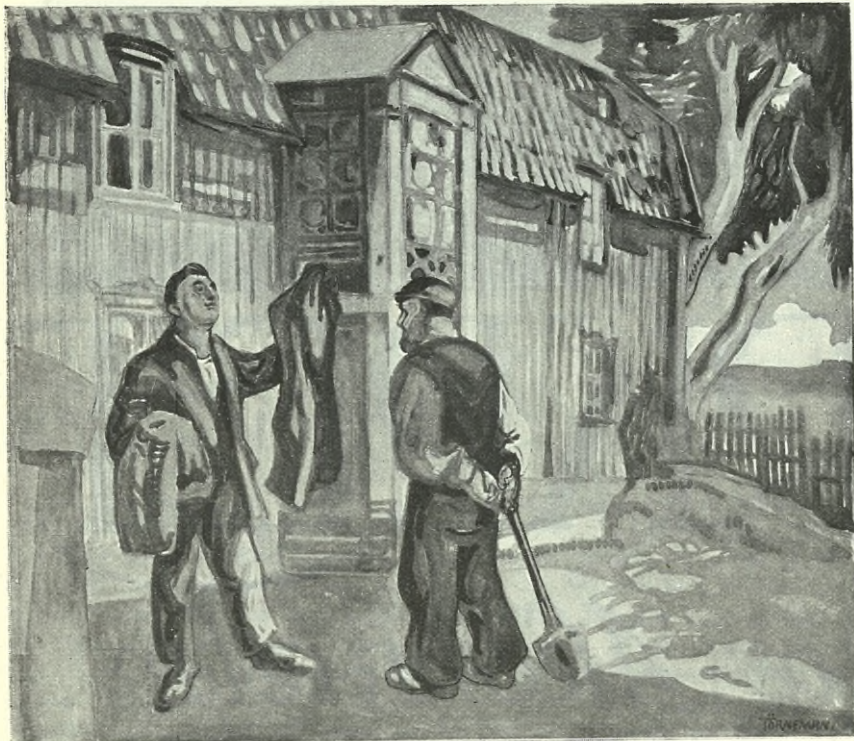
lagt sin hinna öfver dem. Han nickade och muttrade för sig själf:

»Gumman ville rakt inte, att jag skulle gå te skraddarn och ändra dom. Hon var rent odräglig, när hon fått nå't i hufvet. Hon gick och hängde unnan dom i smyg.»

»Ja, men hvems är kostymen då?» skrek Moberg.

Gubben Nykvist tycktes åter få korn på, att det var någon i närheten. Han satte sig på bänken och lade rocken i knät

»Hvems kostymen är? Ja det kan han väl få höra. Jag var med äldsta pojken, Elof hette han, och köpte'n nere på Skomakargatan. Anno åttitre var det, och han, Elof, hade just tagit hyra och skulle ut med en norman... Eller var det kanske åttitva?... Nej, djädrar i det, åttitre var det, för jag mins, att sillen var så okristligt dyr det året. Ja, rejäl det var kostymen och af äkta cheviot fast det var en jude, vi köpte'n af. På sommarn, när jag låg uppe i Sundsvall, fick jag ett bref från pojken, och det lät inte så galet, fast han klagade på maten, och så möglade kläderna för'n ombord sa'n. Men sen på vintern så kom det en pojke hit med kistan hans och ett bylte. Han hette Janne, och jag kände far hans. Han hade inte velat gå i båtarna, för skutan flöt med vindpumpen. Men Elof och de andra svenskarna, dom strök med. Norrmännen själfva klarade sig, för dom tog bästa båten. Barken var ruttan och högt försäkrad, och kapten rent af föste folket ner i båtarna. Det säger jag då att nog skulle den sitta inom lös och bom, för ska man sätta bort en skuta, så inte får man gå sta på det viset och midt i vintern till. Nå, jag tog tröjorna och rakknifven och ett par sjöstöflar från Vlissingen, men kostymen var för stor, så den fick hänga tills nästa pojken växte i den, fast det var många år dit. Agust var inte så mycket för sjön han, utan när han vardt flygg, så tog han af till Canada och blef skogshuggare, och kostymen här, den hade han på sig, när han stod på taget och viftade adjö. Ett år gick utan att vi fick några bref, så då kunde vi ju tänka oss, att han förtjänat pengar och hade't bra. Men så skref han och bad om en femti kronor, för han hade fått en kula i lungspetsen vid ett slagsmål och låg på sjukhus i Montreal. Jag sålde en liten enfots fullriggare, som jag snickrat till och tänkte ge karingen på silfverbröllopsdagen, och skickade pojken hundrafemti, för jag visste nog, hur det är att

»Hör nu farbror, här är något att stampa på till midsommar.»

ha en kula i lungorna, och jag kunde förstå, att han ville hem. Han kom till Göteborg, men där måste han in på sjukhuset igen och där stanna han, tills det var slut. Det var bara sex kronor i reda pengar och några nattkappor och löskragar, som kom tillbaka, och så hälgdagskostymen här förstas. Den var litet skrynklig men just inte mycket använd, för han hade ju mest hållit till i skogarna. Ja, ja så gick det med den. Det var en stöddig pojke, fast han inte var så mycket för sjön. Annat var det med Johannes, yngsta pojken. Han hade jämt hållit till nere vid kajerna. Och när han nu blef färdig i det där draget och skulle börja förtjäna sitt uppehälle, så ville han prompt ta hyra. Men kvinnfolken är ju som de vore tokiga efter den yngsta, och gumman skrek och jämrade sig och ville ha'n bakom en disk. Nå, jag tyckte nu själf, att sjön ändå är det bästa, och den som har fått det där i blodet, den känner sig som en fisk på landbacken, men jag måste ändå hålla med käringen för husfridens skull. Men pojken tog till att slå dank och söp och klädde sin köttslige fader, så han blef både gul och blå. Ja omänskligt stark var han, det är då säkert. Näfvar hade han som släggor, så jag måste krypa undan för'n, när han var full. Till slut så kom jag öfver'n en natt, när han sökte bryta sig in i kassaskrinet för te få pengar och rymma. Då förstod jag, att det var på tiden att låta'n fara. Jag minns ännu den dag i dag, hur mor stod och grina, när hon pressade upp byxorna här. Men Johannes han kysste henne och var len i käften som en bönhuspredikant, för det kunde han också vara, och han lofvade att skriva från hvareviga hamn. Och det löftet det höll han också, och han skickade hem utskurna kokosnötter och kottar stora som barnhufven och siden-sjalar till mor och fotografier af flickor, som han förlofvade sig med i hamnarna, för flickorna var då som galna i pojken. Men ibland hade jag en så'n ångest om nätterna, fast aldrig, när jag själf var på sjön utan bara, när jag var hemma. Det var väl gumman, som smittade mig. Det var alldeles som jag visste, hur det skulle gå, för det har en ju sett förut, att tre ting äro vissa... Jaja, som det ska gå, så går det. Efter en elfva månader eller så, kom det inga flera bref utan bara papper från konsuln i Hull och utrikesdepartementet, och det var svenska undersäten, sjömannen Johannes Nykvist, som spolats öfver bord vid en sydväststorm i Engelska Kanalen. Litet pen-

ändå, som hållit tre såna pojkar ut. Titta bara på västen, det är knappt, att det är blankt kring knapparna.»

Som gubben Nykvist satt där i solgasset och fingrade med västen, så fick den högtidligt lyssnande Moberg sikte på något hvitt, som lyste i en refva på västfodret, och han drog fram ett väl hopviket papper, som glidit ner ur en trasig innerficka. Det var ett bref som man inte fått tag på förr, och Moberg läste högt för gubben, som hade brillorna inne i köket.

Mina goda föräldrar!

Vi ligger nu på hemresan utanför Oporto, och jag är så glad, och det är vackert väder, och solen skiner. Jag ska gifta mig, fast jag inte sagt det förut, och jag ska monstra af i London och börja läsa på styrman. Ja, jag ska gifta mig, den här gången är det inte nojs, för Kathleen Jones är rik och dotter till en krogvärd i Hull och barndopet blir väl inte så värst många dar efter bröllopet, men jag skäms inte att tala om'et, för stackars Agust har nog berättat för mig, att Elof, i tiden, han fick allt så brådt, att ta hyra för en tocken historias skull, och Agust själf han skickade fem dollar i månaden till en flicka uti Vaxholm, som han hade haft tjangs med, när som han exerceerade. Så inte är det första gången, ni blir farfar och farmor inte. Och jäntan har ju pengar, så vi kan som sagt gifta oss. Och det blir nog bra alltsammans, och jag kommer...

Här slutade Johannes bref med en plump. Det hade tydligen aldrig hunnit skrivas färdigt utan stuckits undan i västfickan till nästa hamn. Men så hade stormen kommit emellan.

Gubben Nykvist hade Moberg att lä-

gar var att hämta nere vid posten, och ett paket låg på centralen. De hade gjort auktion ombord på pojkens tillhörigheter, som en vet att dom alltid gör på engelsmän, men kostymen var så stor, att den inte passade nå'n och därför blef den öfver och kom skickandes hem... Jaja, dom var långa, praktiga pojkar alla tre. Det är rakt som sjön bara ville ha dom bästa och hatade ynkryggarna. Inte anade en allt som skulle komma, när en var inne hos gamla Aronovitsch vid Skomakargatan och provade byxholkarna åt Emil. Tusan till cheviot är det

sa upp brevet ännu en gång. Så slog han sig på knäna och for upp, som om han blifvit tjugo år yngre.

»Tockna djäkla pojkar, tockna djäkla pojkar! Det här skulle gumman fått veta, mens hon lefde! Att tänka sig att en har gått och varit farfar i öfver tjugo år utan att veta om'et! Att tänka sig, att de där ungarna är lika långt komna, som mina pojkar, när dom for af!»

Solen sken öfver det nykupade potatislandet, de blå syrenerna vid planket doftade och gamla linden med skatbot skuggade så skönt öfver förstukvisten och gårdsplan med pumpen. Moberg haldblundade och sträckte benen långt ifrån sig.

»Det blef litet flax till slut med den djäkla kostymen. Det är bra med flax ändå. Ska vi inte ta och fira ett litet barnsöl, farbror.»

Nykvisten betänkte sig en stund, så pekade han inåt köket:

»Om han går in där och tittar i andra skåpet till höger, så hittar han en butelj på tredje hyllan. Korkskrufven ligger på bordet. Soda får han hämta på magasinet. Det skrifs på mig.»

Moberg for af som en pil.

När de sedan sutto vid groggen i den lilla grönmålade träverandan uppe i almen vid gathörnet, så såg det alldeles ut som Nykvist skrattade för sig själf. Åtminstone stötte han glaset i bordet, så det skvätte öfver och ropade:

»Djädral anåda, känns det inte alldeles som en vore litet mindre ensammen i världen! Blef det grabbar, så kan jag då ge mig på, att dom är på sjön vid det här laget!»

Moberg fyllde på glasen. Men vid tredje groggen sade gubben stopp och gick tillbaka till sitt potatisland. Och så var det lika tråkigt igen för Moberg, som blef ensam med samvetet och måste lägga upp sin tafla. Han hölls tre timmar i vedboden och snickrade en propp till staffliet, så antrade han suckande trappan och drog fram målarskrinet, och så måste han börja sin duk med Riddarfjärden. Det var världen sådan han nu en gång såg den, en röd sol, ett blankt vatten, några skutor med segel på tork och små toddyrökar ur middagsröret. Han var egentligen en rätt enkel pojke, Moberg, och förskräckligt lat. Därför iddes hans vatten aldrig storma, och hans solar kunde bara gå ned, och det var så mycket, så mycket i världen, som gick honom spårlöst förbi.

(Illustratör: Axel Törneman.)

Moberg fyllde på glasen.

I MÖRKRETT

Af Annie Åkerhielm.

DET VAR en kvinna, som gick ensam en blåsig kväll längs gatans flämtande gaslägor, och såg upp till en rad upplysta fönster. Hon vände, när hon hunnit nästa gathörn, och gick förbi igen, och åter förbi.

Hon kände gardinernas fall, hon kände tavelramarnas hörn, hon kände den gamla fikus, som fyllde ett af fönstren; ty däruppe var ett af de hem, i hvilket under årens lopp just intet förändras. Blott en tafla var borta, den i den runda ramen; hon kunde se platsen där den hängt. Intet under; det var ju hennes eget porträtt. Hon hade en gång haft sitt hem däruppe. Nu var hon mera skild från det än om det legat på andra sidan världshafvet.

En gång hade hon försökt att gå öfver gatan och inom den välkända dörren — se förstugan, se trappuppgången, som i den brokiga taklyktans sken vindlade sig upp mot den välkända, solida dörren i mörk mahogny med den stora blanka mässingsplåten. Men då hon närmade sig, kommo från andra hållet två gamla tanter i aftonkappor, med hvar sitt paket i handen, pratande och ifriga, som de år ut och år in nalkats denna dörr hvar tjugusjätte februari precis klockan sju. Och hon flydde. Tänk om de fått se henne i förstugan, stå och se upp mot trappan med ögon så brinnande af längtan som hon visste att hennes voro nu! Sedan höll hon sig på andra sidan gatan och såg därifrån gästerna komma. Hon kände dem, hvar och en.

Hon kunde så väl se alltsammans för sig. Det gammaldags tebordet, duken med den breda broderade bården, som alltid kom fram när det var riktigt högtidligt, det massiva silfverteteköket — födelsedagsbordet med sin blomsterrikeedom och tanternas broderier. Hon tyckte sig stå därute i serveringsrummet, varm och röd — nu vid linneskåpets hyllor, där de välkända damastmönsterna glänste, nu ordnande det varma doftande tebrödet i silfverkorgarne. Hon blef alltid litet sent i ordning, hon hörde redan de förstkommandes röster därinne i salongen — och nu en stämman, kanske litet otålig, ehuru den lade band på sig, men ändå, o så vänlig: »Du är väl färdig snart, liten vän?»

Tårarna störtade till hennes ögon; hon skulle kunnat kasta sig ned på gatan och gråta. Hvad hon hade haft det tryggt och godt och varmt!

När hon åter lyfte sina ögon till fönstren, stod i ett af dem en liten vitklädd flicka; hon var glad, hon hoppade upp och ned, så

att det ljusa håret och rosetterna viftade — så var hon borta.

»Lilli — lilla Lilli!»

Det barnet var hennes, det hade legat vid hennes bröst! — Åter en blixtnabb följd af bilder — det lilla röda ansiktet, som drog sig samman så lustigt vid öfvergången till gråt — de små lindorna, de små hvita tröjorna — skriken, som hon skulle kunnat skilja från alla andra spädas skrik — det första leendet, de första stegen, de små skorna — — och så denna sista kväll, då hon skulle resa med aftontåget och Lilli redan sof — —

Hvad var hon för en mor, som kunde stå vid sängen och se den lilla duniga rosiga kinden och de små halföppna läpparna, taga den varma knutna handen i sin och lägga ned den igen — och gå! — Hon var väl ingen riktig mor. Hon kunde minnas att hon ibland vardt trött på den lilla, på den ständiga vård och omtanke hennes spädhet erfordrade. Trött på sitt barn, sitt enda lilla kära barn!

Hon stod stilla vid en lyktstolpe och grät, till dess en förbigående såg nyfiket på henne. Då sansade hon sig, svalde snyftningarne och gick. Ja — hon måste ju gå; hon kunde ej gå af och an därutanför hela kvällen. Hon böjde hufvudet och gick, men strupen var sammansnörd af ångest, den kvädda gråten arbetade sig fram och i bröstet var det tungt som bly.

Hur kan en människa tro, att en människa kan ryckas upp med roten, hon må växa i skugga eller sol?

I det hem dit hon kom, samma hem dit hon nu var på väg, fanns också ett barn, en flicka jämnårig med hennes egen; ty hennes nye make var änklung. Det kröp i henne, det likasom skrek af ovilja i hennes hjärta hvar gång det barnet log, för att det icke var hennes barns leende. Men hon försökte göra sin plikt mot det. Hvad den svartögda flickan var stor och klumpig och bullersam! — tänk bara hennes hand och Lillis hand! — Ja, där var det igen!

Kan det som en gång varit ens lif någonsin dö? — Dessa jämförelser, som aldrig ett ögonblick läto tysta sina hviskande röster, de höllo på att drifva henne till vanvett. Det var ej blott jämförelser mellan barnen, det var — ännu mer — emellan männen. Männen — fy, ett sådant ord för en ärbär kvinna! Minnet vet ej af skilsmässa, det viger de makar som en gång hört samman, samman för lifvet, och

ett andra giftermål kan aldrig frigöra sig från ett tycke af tvegifte. Det är en spöklik närvaro af tredje man genom alla samlifvets moment, från de minsta till de största.

Bara småsakerna! — Hur många gånger, då hon stod i biljettluckor och bagage-luckor, bråkande med bärare och stationskarlar på alla världens språk, flög inte den tanken genom hennes hufvud: hade det varit Henning, hade jag suttit ombonad i kupéhörnet och inte behöft tänka på något af allt detta! — Hur många gånger hade hon inte lagt Hennings tre sockerbitar i Antons kopp! Och hans »en, om jag får be!» hade varit retligt och hans blick blef mulen. Det var inte blott för henne tredje man var närvarande.

Hon stod och lade samman ylleportiärerna på våren, och med en af de ögonblickliga begreppsförvirringarna angående tid och rum tänkte hon: »Jag lägger dem i vindsskåpet — — ack nej, vindsskåpet, det var ju därhemma —» Och åter hugget i hjärtat!

Det vore nog att förstöra den mest strålände lycka — och en sådan hade hennes andra äktenskap ej gifvit henne. Det första skulle kunnat det — hon var nu klarsynt nog att säga sig själf det — om hon varit mindre egoist.

Hon hade nu hunnit spårvagnen. Hon hade för en timme sedan varit på väg till sitt nuvarande hem, men hon kände sig sjuk och hemlös i hjärtat; och när någon i spårvagnen sade: »Tänk en sådan vårdag den tjugusjätte februari» — då bröt det fram en sådan springflod af minnen och stämningar, att hon måste sluta ögonen och vända sig bort. Hon grät icke då i yttre måtto, men hela hennes själ grät, och hon tyckte att det skulle trösta och värma som ingenting annat, bara det att stå utanför huset, där hon aldrig mera skulle gå in, se ljusen och skuggorna. Och när spårvagnsbytet skulle ske, kastade hon sig utan besinning upp på den där spårvagnen med den gula skylten, som hon annars nästan skydde att se och som hon icke begagnat på nära sju år.

Nu satt hon åter på den spårvagn, som skulle föra henne dit, där hon nu hade rätt att vara. Hon lutade sig trött tillbaka i hörnet och gick för tusende gången igenom den pinande historien om, huru hennes lif kommit att gestalta sig så som det gjort.

Hon hade varit lycklig på sin bröllopsdag — sin verkliga bröllopsdag, ty hvad är väl en

fränskild hustrus vigsel i det spöklika vittnets närvaro? Den gången vigdes hon i resdräkt — men då hon bar krona och slöja, då log världen, då ångrade hon icke att hon offrat sina konstnärsdrömmar.

Kanske hade hon aldrig ångrat det, om Henning fullt fattat hennes offer. Visst är det en dålig och bristfällig kärlek — till den slutsatsen hade hon ändtligen kommit — som vill pålägga den älskade tyngden af ett offer, gjordt för hans skull. Men den formen är nu en gång den kvinnliga egoismens egnaste — den kan offra, men den vill tackas och beundras och ha ett aldrig sviktande öfvertag öfver sin omgivning för offrets skull. Hvarom icke, börjar den att gräma sig öfver offret.

Hon var så ung, då hon gifte sig, och Henning betraktade aldrig hennes konstnärsdrömmar som annat än flickfantasier. Han skratade och skämtade smått, när de kommo på tal; det var som om han saknade förmåga att taga dem på allvar. Hans lifsintressen lågo så långt från konstens område; den hade liksom ingen plats i hans tankegång. — Så började hon i tysthet lida med sin förspillda konstnärsframtid, när ingen annan aktade på den — och så gick det hela på tok.

En olycklig sommar, då hon på egen hand låg vid en badort, sammanträffade hon med en konstnär. Det var en hel sida af lifvet som åter vaknade upp, glömda intressen och synpunkter. — Och han häpnade öfver offret, förebrådde henne, sade att det var ett offer, som man icke hade rätt att göra. Han såg på hennes akvareller och upprepade, att man

icke hade lof att bedraga konsten på dess rätt. Och hon reste hem med känslan: han förstod henne, men det gjorde icke Henning. De träffades åter i staden, och det gick som det gick.

Men hade icke Henning haft rätt? — Hade icke han och det hem de haft tillsammans varit värda offret af hennes konstnärskap — sådant det nu visat sig vara? — Hade de små dukar hon fått utställa, de recensioner på några rader hon inhöstat, om än då och då ganska fördelaktiga, varit värda det hjärtesår hon gaf, värda hans ensamma framtid, Lillis moderlösa barn-dom och ungdom? Hon var en aktningvärd dussinkonstnär, men ej mera; konsten har tusende sådana tjänare som hon — den skulle icke saknat henne.

Hvad Antons intresse för hennes konst beträffar, var det tämligen förbi; hon hade fått höra hårda kritiker af honom sedan och tänkt: hvarför sade han ej det då?

Förbi liksom, tänkte hon ofta, hans intresse för henne själf. — Hon mindes hur Henning först vägrat att tro, därför att hans hjärna vägrade att fatta; hans hustru lämna honom, välja en annan — det var som om hon skulle gifvit sig ut att flyga. Han var af de lojala naturer, hos hvilka lifvet igenom aldrig en tanke vaknar på en annan kvinna än den som en gång blifvit deras, helt enkelt, emedan den icke kan vakna. Anton var icke sådan. Men hade hon väl något att beklaga sig öfver? Hade han väl tagit en annans hustru, om han ej varit i stånd att tänka på andra kvinnor än sin hustru. Hade hon, som själf öfvergett sin

man, rätt att klaga om hon i sin tur öfvergafs för andra?

Hon beklagade sig icke, hon var bara trött. Hon hade hunnit den ålder, då det icke gör en glad längre att kallas lofvande. Hon var trött vid sina konstnärsträfvanden, som gifvit så litet, trött vid tonen i de kretsar, där hon lefde. Hon kände år för år med stigande styrka att hon var familjekvinna in i sitt väsens djup, att hon intet åträdde som det trygga, varma, hägnade hemmet. Hon var trött vid att icke våga åldras, trött vid att icke kunna se fram mot en dag, då hon förtroendefullt skulle kunna lägga sin hand i sin makes och säga det, som innebäres i de oförlikneligt sköna orden:

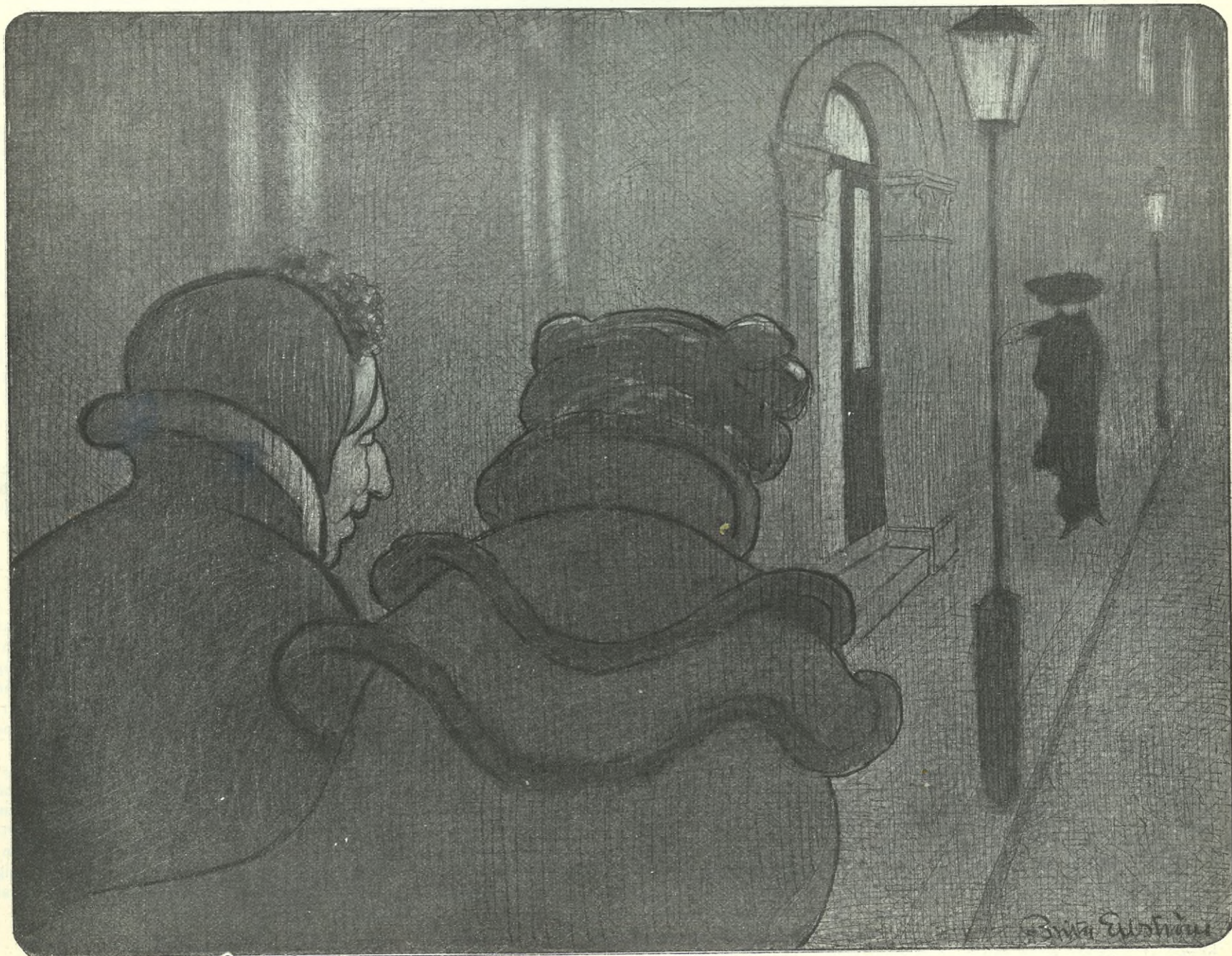
Now we must totter down, John,
But hand in hand we'll go
And steep together at the foot,
John Anderson, my Jo!

Så, som hon skulle fått åldras bakom den upplysta fönsterraden därborta.

Hon vaknade ur sina tankar vid konduktörens rop; det var tid att stiga ur. Hon gick med dröjande olust mot hemmet — om nu ateliervåningen, där de redt sig ett tillfälligt bo med andras möbler kunde kallas hem. Afven där skulle vara gäster i afton. Men hon skulle timme för timme följa familjefesten därborta, där de firade den tjugusjätte februari, som de gjorde år efter år.

Så steg hon uppför trapporna och återtog bördan af sitt dubbellif.

(Illustrator: Brita Ellström.)

UNDAN ODET

AF BO
BERGMAN

DET STOD ett tjockt gulaktigt regnmoln midt öfver staden och gjorde att den såg liten och sjuk ut. Husen kröpo ihop under bergväggen; de hade röda tak och grönt emellan sig som småstadshus bruka ha, och så här på afstånd och från sjön liknade de målade klotsar ur en bygglåda. Ebet tyckte att båten förde henne rätt in i en leksaksvärld.

Hon hängde mot babordsracket, vid sin fars arm. Professor Tenger stirrade med trådsmla ögon trött och närsynt inåt land. Han tyckte också att han närmade sig en trakt, som han sett någon gång förut, men inte i verkligheten. På en tafla eller i en dröm. Det gula molnet, som speglade sig i sjön, gaf en obestämd och överklig dager åt allting.

»Det skall bli skönt att få en ordentlig säng,» sade han.

De hade rest i ett dygn och skulle resa ännu mycket längre; men nu måste de pusta ut ett slag. Det var den vanliga semesterresan. Professorn vädrade studenterna af sig och Ebet öfvade sig att längta efter dem. Hon var enda barnet, fadern var änklings sedan många år tillbaka, och hon fick ha sitt för sig. Men hvar vår upptäckte professorn sin dotter på nytt, och för hvar gång tyckte han att det var en ny kvinna, som växte ut och som han bara hade några månader på sig att göra bekantskap med. Han tog tiden samvetsgrannt i akt. Med åren hade det kommit något gammaldags sprättaktigt och chevalereskt öfver honom. Han gjorde dottern sin cour. Han drack resornas vin med henne som med en ny inkarnation, och hon lät honom plikta för vintarna och böckerna.

Men hon var mycket lycklig, ty hon afgudade sin far. Af modern mindes hon inte stort. Det hade alltid varit fadern och hon som hållit tillsammans, hemligt, utan ord, som på en tyst öfverenskommelse. När professorn talade om sin döda hustru, kallade han henne en förträfflig kvinna. Men det lät som han talat om en god tandborste eller ett par skor, som passa.

»Du blir aldrig så bra som din mor,» brukade han säga. »Du saknar sinne för realiteter. Du lefver inte som man skall lefva.»

Ebet hade tämligen snart lärt sig att detta skulle föreställa ett beröm och hon tog emot det, men det gjorde henne på samma gång ondt om modern. Hon skulle så gärna velat haft något att försvara henne med nu, när hon inte var mera än ett porträtt på väggen och en kulle på Uppsala kyrkogård.

Far och dotter gingo upp i staden mellan jordgubbsland, gurkbäddar och fiskdon. De kommo in på hufvudgatan, som löpte utmed berget. I fönstren sutto gamla ansikten bakom

blomkrukorna, och på den enda trottoaren mötte de också gamla människor. Ebet nickade åt dem i smyg, och professorn följde lycklig och skandaliserad. Luckorna sattes för i butikerna. En klocka började ringa. Det var alldeles som det skulle vara. Klockringningen gjorde bara stillheten större, kastanternas blad rörde sig inte, inga åkdon skramlade, ingen ropade, röken från båten låg och sam i luften och ville icke blåsa bort, och under pumpen på torget stod ett bräddfullt ämbar, men det rann icke öfver. Det var som om allt bibehållit det läge, i hvilket det en gång försatts — och människorna, som promenerade, gingo rakt fram en lång och rak gata och så tillbaka igen. Pendellifvets tysta lycka eller eller tysta olycka var i allt under denna tunga och fuktiga kvällshimmel med den egendomliga dagern.

»Far,» sade Ebet, »gör inte du som jag? Jag går alltid och gissar på människorna. Hvad det är för slags folk och hvad de tycka och tänka. Du kan inte tro hvad jag känner många, som inte känna mig.»

»Din mor gissade aldrig någonting, Ebet. Följ hennes exempel. Man gissar i alla fall galet.»

»Prat, inte jag.»

De fingo sina rum på hotellet med utsikt öfver sjön. Nedanför låg en trädgård, som doftade syren och våt jord. Och så superade de på verandan i kvällsljuset från en himmel, som långsamt sopades ren, och professorn berättade om Vineta, staden på hafvets botten.

»Hör du klockorna därnerifrån?» hviskade han. »Klockorna i djupet.»

»Ja, ja.» Ebet lyssnade; hennes ögon glänste. »Ack, lilla far,» slog hon plötsligt om, »du blir aldrig förståndig. Du går alltid omkring på hafsbotten. Men jag vill inte dit. Jag vill ha världen som den är, hör du, med luft och ljus och mycket stort och vackert och mycket dumt också. Det är du, som inte lefver som man bör lefva. God natt med dig nu och tack för i dag.»

Hon tog cigarren ur hans mustasch och kysste honom.

»Sitt inte och förkyl dig. Och inte mer än en grogg!»

Professorn stod och såg ut öfver sjön.

»Här är godt,» mumlade han. »Man är undan ödet, har rest ifrån det, har kuggat det. Hur vore det möjligt att något skulle kunna

hända just nu? Världen står ju stilla. Ebet har rätt: jag är på hafvets botten.»

Det kom någon nere i trädgården. Två damer, en medelålders och en yngre, gingo in i huset. Han hörde den äldre ge ett par order. Ställets värdinna, tänkte han. Deras röster försvunno, och

professorn ringde på sin whisky. Plötsligt erinrade han sig att han behöfde några turistupplysningar för morgondagen och bad tjänsteanden, en stor oförfalskad dotter af trakten, att få tala vid värden, ifall det inte var för sent.

»Jag skall säga till frun,» sade pigan. »Hon kom just nu.»

Mycket riktigt, det var damen från trädgården. Professorn presenterade sig.

»Min dotter och jag har kommit för ett par timmar sedan, och jag skulle önska...»

Han höll plötsligt upp. Hans ögon blefvo ännu smalare än vanligt och det ryckte i ögonlocken. Han stod och såg in i ett ljus och fylligt och väderbitet ansikte, han sökte i detta ansikte efter ett annat, som både fanns och inte fanns där, det var en kränglig historia, det var att gå många år tillbaka och professorn tyckte inte om att gå tillbaka. Men han måste, och nu såg han ju. Allt det gamla fanns där. Det var hon, Gerda. Hans ungdoms förbindelse. Vässlän, som de kallade henne i kamratrekretsen, därför att hon kilade så kvickt och smidigt och kunde bita ifrån sig så bra, när ord och händer kommo henne för nära...

Professorn kände sig alldeles ur led. Han visste inte hur det hela borde tas.

»Ja, det är jag,» sade hon lugnt. »Jag ser att professorn känner igen mig. Det var inte i går vi träffades, och så skulle det i alla fall ske till sist.»

»Och nu har fru Möller...»

»Nu har jag slagit mig ner här, ja.»

»Det tycks vara en liten vacker stad.»

»Man kan inte klaga. Hotellet är nu också mitt, efter min man. Han köpte det året innan han dog. Professorn är änklings, det såg jag en gång i tidningarna. Jag hör också från Uppsala ibland. Där har ju blifvit både spårväg och militär och allt möjligt nu. Det fanns inte på vår... på min tid.»

»På vår tid, Gerda,» sade professorn plötsligt. Det var något som brände i strupen på honom. Han sträckte båda händerna mot sin gamla väninna. »A, hvarför allt detta?» fortsatte han. »Tar jag miste? Äro vi främlingar? Nyss stod jag här och sade till mig själf att ingenting kunde hända, att jag lurat ödet — och så kom svaret.»

Hon nickade tyst.

»Och alla dessa år?»

»De ha gått,» sade professorn. »Brukar det vara något mera?»

Fru Möller gick och stängde verandadörren bakom sig.

»Wilhelm,» sade hon, »hvarför frågade du aldrig efter mig?»

»Jag skref ju. Skref flera bref, men fick aldrig något svar. Du försvann.»

»Du lät mig försvinna.»

»Kära Gerda, hvad skulle jag göra? Jag trodde det var slut. Å, det är så förskräckligt längesedan. Men jag minns hur jag saknade dig. När jag går på Slottsgatan och ser skuggan falla från de gröna vallarna en sommarkväll, kan jag ännu tänka på det gamla... på vässlan, som kilade ut och in i mitt rum och som äntligen blef kvar och glömde att bitas.»

»Tills hon var borta för alltid. Sökte ett hål att gömma sig i. En dag för tjugofem år sedan kom jag hit. Jag hade en syster här, som hjälpte mig. Hon tog hand om mig och barnet.»

Professorn rörde sig inte. Han satt och lyddes på kvällssuset i syrenerna. Ansiktet framför sig såg han inte längre.

»Barnet,» sade han.

»Ditt och mitt barn, ja.»

»Och det har du aldrig...»

»Nej, du fick inte veta det. Jag ville inte. Jag kunde inte. Jag förstod bara att allt var färdigt oss emellan. I de par tre bref du skref frågade du inte efter mig så som... jag ville att du skulle fråga. Sedan gifte du dig, och då blef barnet bara mitt, tyckte jag. Och när han kom, som blef min man och som tog oss båda till sig, lofvade jag mig att du skulle vara utstruken.»

»Den unga damen, som du gick med i trädgården, var det...?»

»Ja.»

»Jag reser i morgon. Får jag se henne någon stund? Jag skulle också vilja presentera Ebet för dig, om du önskar.»

»Och din ena dotter för den andra...»

»Hm, situationen är litet besynnerlig.»

»Det förefaller så.»

Fru Möller brast i skratt och professorn skrattade också — men han visste inte riktigt åt hvad, och plötsligt blef han förskräckt och såg sig förvirrad omkring. Det flög genom hans hjärna att det var en dröm alltsammans. Han hade samma plågsamma känsla som när man tycker att man vill vakna och inte kan. Han begrep inte ett spår af det hela, och den medelålders dam, som satt midt emot honom och som han kallade Gerda, det var en främmande person, allt var främmande och han måste komma ifrån det och till sitt igen, till sig själf, till Ebet, till det verkliga. Helst skulle han ha velat resa med detsamma. I stället blef han sittande och hörde återigen skrattet och nu tyckte han att det kom midt ur skymningen, ur allt omkring honom och allt inom honom, att hela lifvet skrattade åt sig själf

och åt människorna och att det skrattet hette ödet och att man aldrig undgick det...

»Farväl,» sade fru Möller. Hon gick fram till professorn och räckte honom hastigt sin hand. I hennes ögon såg han tårar.

»Jag rår inte för någonting,» stammade Tenger. »Och han kände hur han rodnade öfver sina avfiga ord. Han föreföll sig själf som en svarslös skolpojke. Jag kunde min läxa, när jag var hemma, tänkte han. Men nu har jag glömt den, och det måste väl gå som det gått. Jag får lof att komma hem igen. Eller fara vidare. Det är lika osäkert bägge delarna. Hela lifvet är fördömdt osäkert. Böckerna äro det enda säkra — ty där blir man säkert lurad och det är man beredd på. Men på lifvet är man aldrig beredd.»

Och så drack professorn ur sin grogg och gick in för att sofva. När han vaknade stod solen rätt in i rummet och gardinen blåste som

»Inte om dig i alla fall,» vrängde Ebet till, »för du är inte alls söt i dag och du kan gärna ta dig en lur igen, lilla far.»

»Låt oss resa i stället, Ebet. Jag längtar att komma iväg. Den här lilla hålan kan vi.»

»Som du vill. Du är i alla fall den oroligaste själ jag vet. När skall du bli lugn en gång?»

»På havets botten,» deklamerade professorn med grafröst och nöp sin dotter i örat.

Och så foro de. De stodo på akterdäcket och sågo staden försvinna med sina röda hus, sina täppor och sin kastanjeallé längs hufvudgatan. Berget ofvanför såg icke längre så hotande ut som i går kväll. Det hade små lustiga toppar af grönt i skrefvorna, och det var en skrefva, som liknade en skrattande mun på en jätte. Atminstone tyckte professorn det, men han sade ingenting.

Allt tindrade och brann i solen. En ensam ruta sprutade eld några minuter och slocknade. Och i vattnet tändes små blixtar af hvitt — ett regn af paljetter. Men högt uppe på den ljusdruckna himlen åkte ett stort moln, ett snöberg med glimmande kanter, och det ändrade form och blef till ett långskepp och långskeppet blef en vässla och vässlan gick sönder och blef allt möjligt. Det berodde på hur mycket fantasi man hade, om man fick bitarna till änglar eller bomullstappar.

Ebet fick dem till änglar.

Professorn fick dem till bomullstappar, ty professorn var gammal.

»Din mor var en förträfflig kvinna,» sade han. »Du bör försöka likna henne, Ebet.»

»Jag tycker du kan låta mor sofva i frid,» sade Ebet en smula nervöst. »Hon hade väl

inte alltid så roligt. Du kan ha mycket att förebrå dig, far.»

»Hvad säger du?»

»Ja, inga snedsprång,» smålog Ebet. »Det tror jag dig inte om. Men jag tänker att du var aldrig riktigt gift med henne. Du var gift med dina böcker, och det är också bara på somrarna du har en dotter.»

Då tog professor Tenger och slog resfilten om Ebet, och slutna intill hvarandra sutto de och betraktade himlen och hafvet. Ingen sade något. De kände bara att de hörde ihop och att det här var verklighet och att det gällde att rädda den verkligheten ur allt, som ville den ondt. Och de trodde på sig själfva — ty Ebet var mycket ung och hennes far kom för ögonblicket inte ihåg att han var gammal.

(Illustrator: Victor André.)

en ballong. Han hade glömt att stänga fönstret och var naturligtvis förkyld, eländig, mörbultad i hela kroppen. Vid frukosten satt Ebet frisk och nyponskär; hon sporde med en liten ful grimas efter groggantalet och ville strax ut och se på staden.

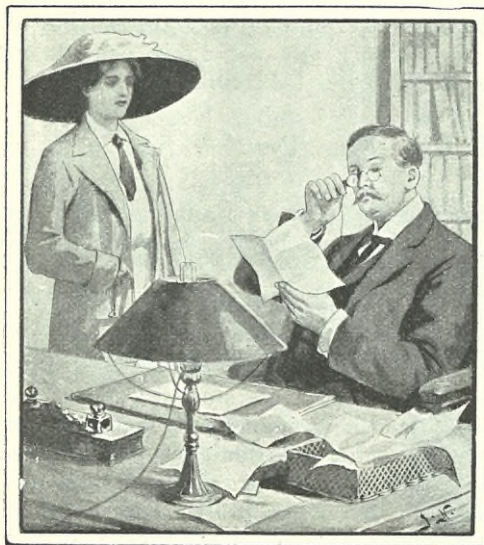
»Jag har förresten redan varit ute,» sade hon. »Och jag har gjort en bekantskap på morgonen. Jag träffade fröken Möller, dotter till värdinnan, nere i trädgården. Hon var söt och snäll och gaf mig en hel knippa syrener. Hon skall bli lärarinna.»

»Hvem var hon lik?» frågade professorn.

»Hvad menar du?»

Professor Tenger strök sig förskräckt öfver ögonen.

»Ingenting. Jag menar bara att jag såg henne i går kväll och jag tyckte hon påminde så frappant om någon.»

Hur Kerstin Falk fick bankplatsen.

Skizz af Anna Wahlenberg.

VAKTMÄSTAREN sköt upp skjutdörren till bankdirektörens rum, och den unga damen steg på. Hela förmiddagen hade hon mått illa vid tanken på detta besök, och nu skälfdde hennes knän, medan hon sakta gick fram öfver den mjuka, persiska mattan mot den mäktiga mannen, som satt med ryggen åt henne och icke låtsades om henne, förrän hon hunnit halfvägs öfver golvet.

Hans fyrkantiga ansikte med de sträfva, grå mustascherna var barskt, och han mönsttrade henne med en forskande och skarp blick, som sporde hur hon vågade komma och störa honom.

Hur hon vågade? Ja, det visste hon inte själf. Det var med ett desperat våld på sin blyga natur, som hon tvingat sig hit. Men nu var också allt hennes mod förbrukadt, och hon stod där och stammade, under det hon försökte framföra sitt ärende och berätta om sina genomgångna kurser.

Direktören fann henne tafatt och obetydlig.

»En anställning i banken,» sade han. »Ja, min kära fröken, vet ni hur många unga damer som fröken Askenberg ingifvit förhoppningar genom sin förlofning? Etthundratrettio två eller någonting i den vägen. Jag har dem antecknade. Och ännu dröjer det en tid, innan hon lämnar banken och gifter sig.»

»Ja, då tjänar det väl ingenting till,» sade den unga flickan och drog tillbaka handen, som höll kursintygen, hvilka hon just tagit upp ur fickan. »Jag tänkte bara att jag skulle försöka. Vi behöfde det så väl, mamma och jag. Pensionen efter pappa är så knapp och det blir allt dyrare och dyrare att lefva.»

Den vanliga spekulationen i medlidande, tänkte direktören. Men flickans läppar dartrade och gånge en prägel af uppriktighet och verkligt lidande åt hennes ord.

»Hvad var er far då?» frågade han, innan han hunnit besinna, huruvida frågan angaf ett alltför stort intresse eller ej.

»Kaptén vid Göta artilleri.» Och som om hans fråga varit ett halmstrå att haka sig fast vid, öppnade hon ett par fuktiga, rätt vackra ögon med en bedjande blick. »Det är en sådan skillnad mot förr. Mamma har till och med måst göra skulder.»

Han sträckte ut handen efter intygen och ögnade flyktigt igenom dem.

»Nå, jag kan ju alltid skriva upp ert namn. Hur var det?»

»Kerstin Falk.»

Ett par ögonblick lutade han sig öfver en anteckningsbok. Och där stod nu hennes namn åtföljdt af en kort anmärkning.

»Men det berättigar er icke till några förhoppningar,» sade han. »Absolut inga.»

Tonen var ännu kyligare och barskare än förut för att betaga henne alla illusioner. Hon

skulle veta att hon blott var numro etthundra-trettiofyra och intet vidare.

Han reste sig. Det var tecknet att hon måste gå. Och när dörren öppnats och slutits efter henne, hade han glömt henne.

Men Kerstin Falk hade ingenting glömt. Hon vågade hvart ord som sagts, och allt hetare brände henne skamkänslan. Hon hade burit sig dumt och tafatt åt. Men det var ändå inte det värsta. Det var att hon afslöjat sig inför denna kalla, beräknande penningmänniska, som säkerligen icke hade en varm känsla i sitt bröst, och för hvilken hon icke förnam minsta sympati. Hvarför hade hon visat denna främmande, hårda man sin och moderns kamp och deras tysta lidande? Hon kände sig som tiggaren, hvilken blottar sina såriga lemmar för att väcka barmhärtighet.

Ja, det var rätt åt henne att hon blifvit afspisad.

När hon kom hem, satt hennes mor och väntade med otålighet. Men hon var inte ensam. Amelie, Kerstins gifta syster, som kommit upp på förmiddagsbesök och fått höra om ärendet, dröjde ännu kvar och försummade både sin middag och sin man för att få veta utgången.

»Nå-å?» frågade Amelie ifrigt och raskt.

»Nå-å?» frågade modern med sin tunna, litet darrande röst.

Och så fingo de då höra om det snöpliga resultatet och om direktörens hårda, kalla hjärta. Amelie nickade.

»Ja, det där kunde jag ha förespått,» sade hon. »Om du söker tills du blir åttio år, får du ingen plats utan relationer och rekommendationer.»

Det såg också ut som om hon skulle få rätt. I nära ett år hade Kerstin nu förgäfvets gått och sökt anställning. På blotta kursintygen ville ingen öppna sina dörrar för henne, och af de relationer hon hade kunde ingen göra henne någon nytta i afseende på den valda lefnadsbanan.

Plötsligt kom ett uttryck öfver Amelies ansikte som om hon fått en uppenbarelse.

»Kamrer Grönberger,» sade hon och knäppte med fingrarna.

»Kamrer Grönberger?»

»Ja, han var hemma och dansade på våra baler för en åtta, nio år sedan. Ja, du var för liten för att få vara med då. Men i alla fall...»

»I alla fall?»

»Han är ju i Blekingebanken.»

Blekingebanken var just den bank Kerstin kom ifrån, och hon förstod strax grämseln, som nu aflöst uppenbarelseuttrycket i Amelies ansikte. Hvarför hade de inte något förr tänkt på kamrer Grönberger?

»Fatalt,» sade Amelie. »Att du också skulle springa dit i dag! Du är då alltid så själfrådlig. Om du talat med mig, skulle jag säkert ha kommit ihåg honom. Han är den älskvärdaste människa på jorden och hade nog

placerat dig i något hörn. Men nu är det för sent.»

Nästa sekund lyste hon likväl upp.

»Vi går dit ändå, du och jag,» sade hon. »Han kanske vet någon utväg.»

Och det betydde inte det ringaste hur mycket Kerstin protesterade och påstod att det skulle vara som att kasta jätten efter brödet i ugnen. Amelie förklarade att det i alla fall fanns utsikter, bara man tog saken på det rätta sättet, och nu var det hon, som skulle taga hand om den.

Därmed sprang hon.

Men några dagar senare gick Kerstin verkligen åter till Blekingebanken, denna gång i sällskap med sin syster och klädd med stor omsorg, ty nu skulle det imponeras. Amelie var nämligen öfvertygad om att kamrer Grönberger, som alla estetiskt anlagda naturer, var mottaglig för ett anslående yttre, och hon hade lyckats riktigt bra med att få Kerstin att se ut som en ung distingverad dam af fin familj.

När de båda systrarna läto anmäla sig, satt emellertid kamrer Grönberger under stor brådska fördjupad i sina böcker och kalkyler, ty han ville vinna tid för att kunna gå ut och frukostera med en bekant. Besöket kom därför ungefär lika lägligt som en bom nedfäld framför den järnvägsöfvergång man ämnar passera, och han funderade ett ögonblick på att inte taga emot. Men hans medfödda älskvardhet förbjöd honom en sådan oartighet. Dörren blef upplåten och han välkomnade sina gäster med en min så strålande, som om de beredt honom den gladaste öfverraskning.

Amelie strålade äfvenledes upp som ett tändt ljus, tryckte hans hand så hjärtligt, som om de varit de intimaste vänner, och började naturligtvis genast tala om gamla tider.

»När jag ser er, tycker jag det var som i går ni var hemma och dansade hos oss,» sade hon.

»Ja, jag tyckte detsamma, när jag ser er,» svarade han, i det han undrade om det var tio eller femton år sedan.

Men han fick genast veta på dagen när det var och hur gudomligt han dansat och hur roligt de haft. Det var alldeles som om de varit barndomsvänner. Amelie försäkrade att hon kände det så. Och därför hade hon också blifvit mycket ledsen, när hon fått veta att Kerstin gått direkt upp till bankchefen för att söka anställning, och inte till Grönberger, som hon hört hade nästan mera att säga i banken än han.

Nå, det ville då inte kamrern precis gå in på. Och han smålog blygsamt och diskret.

»Jaså, fröken Falk vill in här i banken?»

Men Kerstin behöfde inte svara. Amelie gjorde det för henne. Och hon berättade om systemens visit hos bankchefen, och hur kallt och nästan ohöfligt han tagit emot henne. Han var säkert en känslolös människa, som blott hade intresse för sina pengar och inte tog hänsyn till om en person behöfde en anställning eller ej. Han skulle naturligtvis antaga en flicka, som endast behöfde lönen till teaterbiljetter, ifall hon bara blef rekommenderad af en personlig bekant till honom. Men om nu Kerstin också kunde få en rekommendation? Om kamrer Grönberger ville...

»Men det blir väl litet svårt, när fröken redan talat med chefen.»

Amelie skickade honom ett par smäktande långa blickar.

»Å, för kamrern är nog ingenting svårt.»

Och hon började instruera honom hur han skulle gå till väga. Han var ju inte tvungen att säga att de varit uppe och bedt om hans rekommendation. Han kunde ju säga att han intresserade sig för Kerstin alldeles af sig själf. För det gjorde han ju?

Kamrer Grönberger log. Ja visst intresserade han sig för fröken Kerstin. Alldeles utomordentligt, alldeles särskildt, men...

Han tänkte på sin frukost. Nu skulle han inte få mer än tre kvart på sig.

»Inga men,» sade Amelie med ett förledande småleende. »Ni kan ju säga att ni känner henne sedan barndomen, att ni kan borga för hennes goda karaktär? Eller hur?»

Kamrern bugade sig, där han satt.

»Ja, naturligtvis.»

»Att ni skulle bli glad om hon fick platsen. För det blef ni ju? Eller hur?»

Kamrern bugade sig åter.

»Förtjust. Öfverförtjust.»

Hur i herrans namn skulle han bli fri ifrån dem?

»Å,» utbrast Amelie hänryckt, »ni lofvar att göra hvad ni kan?»

»Allt hvad jag kan. Det ska bli mig ett stort nöje att försöka åstadkomma ett godt resultat.»

Det hjälpte. Sedan Amelie nära på omfamnat honom för att uttrycka sin glädje och tacksamhet, sprang hon upp och tog afsked. Hon ville inte längre hindra honom i hans arbete. Och sedan äfven Kerstin tackat och sagt adjö på ett mera stillsamt men lika varmt sätt, blef han ändtligen ensam igen.

Han satte sig till rätta vid skrifbordet och dök åter ned i sina böcker och kalkyler. Nu gällde det att ta igen det förlorade, så att inte frukosten skulle bli alltför afstympad. Och lilla Kerstin Falk var lika fullständigt utstruken ur hans minne som ur hans chefs.

Men under tiden gingo systrarna hemåt, jublande som lärkor.

»Ser du, så ska en sak skötas, om man vill drifva den igenom,» sade Amelie. »Nu kan du vara säker på att du har platsen som i en liten ask.»

Och så vandrade de hvar och en till sitt och satte sig att vänta på den lilla asken. En vecka förflöt, men den kom inte. Fjorton dagar likaså. Men ingen ask. Månaden gick om, och ännu väntade de tåligen. Då stod där en dag i tidningarna att det hade lyst för fröken Askenberg, och då började de båda systernarnas ansikten att bli långlagda, ty nu var det väl på tiden att någon af de mera betrodda banktjänstekvinnorna sattes i hennes ställe, och att dennas plats blef gifven åt en nykomling. Kunde det vara möjligt att omplaceringen redan var gjord? Kunde det vara möjligt att kamrer Grönberger inte hade så stort inflytande i banken som de föreställt sig?

Men så en morgon, en välsignad morgon, då man så godt som uppgifvit allt hopp, kom asken i form af ett bref. Fröken Kerstin Falk var kallad att två dagar därefter infinna sig i Blekingebanken för att sätta sig in i bankgöromålen och skulle redan efter ett par månaders profjtjänstgöring erhålla en respektabel lön.

Amelie, som naturligtvis genast delgafs den utomordentliga nyheten, tog emot Kerstins tacksägelser med värdighet och själfkänsla, ty hon hade ju rätt att tillräkna sig största förtjänsten af den lyckliga tilldragelsen, och därefter gaf hon henne förhållningsorder om hvad hon hade att göra. Redan samma förmiddag måste hon tacka bankchefen, och sedan denna höflighetsvisit var undangjord, skulle hon bege sig till kamrer Grönberger, som ju näst Amelie var den hon var skyldig den största tacksamheten.

Och Kerstin lydde med fröjd.

Det vill säga visiten hos bankchefen var ju endast en formalitet, som hon fullgjorde mycket artigt och korrekt, men när den var öfver och hon befann sig vid tröskeln till kam-

rer Grönbergers rum, klappade hennes hjärta af ifver och förtjusning. Hon önskade bara att hon kunde uttrycka sina känslor så klart och varmt, att han förstod hvilken omätlig tjänst han gjort henne och hennes mor och hur de välsignade honom i sina tankar.

När dörren gick upp, stod hon framför honom med strålände ansikte.

»Jag kommer för att...» började hon.

Men han afbröt henne med ett: »Jag vet, jag vet». Det låg något förläget och bekymradt i hans min, och hans ögon irrade omkring med ett besynnerligt skuldmedvetet uttryck.

»Den där anställningen, ja,» sade han.

»Kära fröken, det har varit en sådan brådska tid här i banken att jag verkligen inte fått tillfälle att tala med direktören. Jag har försökt ett par gånger, men han har inte gifvit sig ro att höra på mig. Nu ska jag emellertid med det allra första...»

Hvad menade han? Kerstin betraktade honom helt förundrad.

»Men jag har ju fått platsen.»

»Har ni fått den?!»

De stirrade båda på hvarann med lika oförställd förvåning, och det gick med ens upp för Kerstin, att den älskvärda herr Grönberger icke rört det minsta lilla finger för hennes skull. Han gjorde heller inga anspråk på att räknas som välgörare. Han bara beklagade på det lifligaste att han blifvit förekommen och att det inte var han, som fått bli den lycklige att göra henne denna lilla tjänst. Men han gratulerade allra hjärtligast och uttryckte vältagligt sin förtjusning öfver att de nu voro kamrater.

När Kerstin gick ner för trapporna kände hon sig så yr i hufvudet, att hon måste stanna och luta sig mot ledstängan. Hon tyckte att allting var upp- och nedvändt. Den mannen, till hvilkens älskvärdhet och vänlighet hon satt sin lit, hade visat henne att vänligheten blott var ett skal utan kärna, och den mannen hon trott vara kall och känslolös som en stenbild, hade visat sig ha ett ömmande hjärta. Men om denne man, som gjort hennes framtid ljus, hade hon gått och tänkt stygga tankar, af honom hade hon uppdragit osympatiska skildringar, och om honom hade hon utan protester låtit sin syster fälla förklenande ord inför hans egen underlydande. Hon fann sig plötsligt ovärdig den lycka, som fallit öfver henne.

Slutligen kom hon då ned på gatan och

började gå framåt trottoaren. Men då hon hunnit till bankbyggnadens hörn, saktade hon stegen och stannade. Hon kunde icke aflägsna sig från detta hus. Något tvingade henne att vända om och gå tillbaka. Hon fick ingen ro. Hon ville på något sätt göra bot. Hon ville tala med den, som hon förorättat öppet och i sina tankar. Men på samma gång insåg hon att hon skulle göra sig löjlig, om hon åter gick upp och begärde att få träffa honom.

Det fanns dock en utsikt. Hon hade hört att han brukade bege sig från banken vid denna tid, och det kunde ju hända att han snart trädde ut ur den stora, hälvfda porten.

Fram och tillbaka gick hon väl en dryg halftimme, och till sist erhöi hon också lön för sin långa väntan. Han trädde verkligen ut ur den stora porten och lade genast märke till henne, hvilket icke var underligt, då hon gick där och vaktade portöppningen med ett par ögon, som fingo ett halft skrämmt, halft tillfredsställt uttryck, då de fästes på honom.

»Jaså, fröken är kvar. Går fröken och väntar på någon?» frågade han.

»Ja, på direktörn. Jag tror inte jag tackade riktigt som jag skulle, när jag var däruppe nyss.»

Och hon såg på honom med en blick så full af blyg hängifvenhet, att han kände sig både road och rörd, och ett godt leende mildrade de barska dragen.

»Ett sådant litet barn ni är,» sade han.

Och medan han stod där och höll hennes hand, föreföll hennes uppsyn honom så oskuldsfull och ren, att han tyckte sig själf underbart liten inför denna klara, unga själ, ty han tänkte på att han egentligen inte förtjänade hennes tacksamhet.

Hade inte kassör Ellisson varit, så hade hon med all säkerhet inte fått platsen. Det var först när denna misshagliga person kom med sitt krypande smil och ville ha den åt sin brorsdotter, hvilken inte kunde lefva på sin lifränta å femtonhundra kronor, som han bestämde sig för hvilken sökande han skulle lyckliggöra. Han hade fått fatt på ansökningslistan och valt det namn hans öga först föll på. Kanske var det en dunkel föreställning om att det tillhörde en verkligt behöfvande, som afgjorde saken, kanske också inte. Han visste inte så säkert. Nog af, han hade kort och godt förklarat att hon redan blifvit lofvad platsen.

På det viset hade platsbesättningen gått till. Kassör Ellisson hade fått sin förargelse, hvilket var meningen, och en god gärning hade blifvit gjord, hvilket inte precis var meningen. Men det sade han henne inte.

Han bara smålog som förut och önskade henne välkommen till banken med ett så varmt tonfall, att det till och med frapperade honom själf som något ovant. Och när han och den unga fröken släppte hvarandras händer, kände de sig båda ödmjuka och ringa och gingo hvar och en åt sitt håll och tänkte vackra tankar om hvarandra.

De tyckte sig ha sett in i en bättre och skönare värld än den de själfva tillhörde, och det lyfte dem under några ögonblick öfver vardagslifvets damm och kom dem att se människorna och lifvet i en ljus dager, som väckte upp en hop begrafda ideal.

Men den som icke kände sig upplyftad, då hon fick höra anställningshistorien i dess nya form var Amelie, ty den rubbade hennes åsikter om rekommendationers absoluta nödvändighet och hennes tro på älskvärdhetens makt och betydelse. Och hon kände sig alltid missbeläten, när hennes åsikter inte höllo streck.

(Illustrator: Jenny Nyström.)

»Ett sådant litet barn ni är,» sade han.

FLÄRILEN af HUGO ÖBERG

NOTARIEN JONAS WENTLAND hade gjort konkurs. Det var nu jämnt en månad sedan, men förkänningarna af kraschen hade förbittrat hans tillvaro i flera år och särskildt under den gångna hösten gjort hans dagar svåra och hans nätter olidliga. Slutligen hade hans nervsystem af arbete och bekymmer och vanmäktiga försök att döfva oron blifvit så angripet, att han varit tvungen gå till en läkare för att få sjukbetyg till att vidfogas ansökan om permission för hälsans vårdande. Så hade han fått tre månaders tjänstledighet, men blifvit allt sämre, därför att han inte haft råd att resa ifrån hustru och barn och hela härfvan, utan måst stanna kvar i stan mellan fyra väggar, inregnad under dessa dystra höstvinterveckor, då själfva himlen ibland tyckes vara gjord af dy som gator och landsvägar. Nu voro de tre månaderna förflutna, och notarien Wentland måste gå i tjänstgöring igen.

Det var natten före hans inställeldag, och han hade nyss gått till sängs inne i sitt arbetsrum, där han låg för att få ro för sin nyföddas nattskrik. Nu, sedan hans konkurs var en fait accompli, hade oron i hans nervsystem slaknat af, och han undvek på sista tiden att begagna sig af sömmedel, i hopp att därigenom så småningom bli herre öfver sin vilja igen. Den nyss gångna aftonen hade han visserligen sagt sig, att det nog vore klokast att natten före inställeldagen i tjänsten försäkra sig om en djup sömn, men så intalade honom en viss nyvaknad stolthet att låta bli. För säkerhets skull hade han dock gjort en lång promenad på kvällen för att bli trött. Men sedan begick han den oförsiktigheten att slinka in på en biograf, och detta infall hade icke varit nyttigt för hans konvalescenstillstånd. Hans fantasi hade kommit i svallning af biografbesöket, och de dystra intrycken af de sorgliga bilder han sett sutto kvar i hans tankegång och irriterade den. Efter några fruktlösa ansträngningar att glömma sitt jag och hypnotisera sig till dvala, märkte han plötsligt, att han låg alldeles klarvaken och stirrade i mörkret. Och på en gång skärptes hans tankeverksamhet till en sådan grad, att hans medvetande blef som en enda brännpunkt af de mest förfärande slutledningar. Han såg sin situation i den hopplösaste och obarmhärtigaste dager. Hela hans lif hade ju gått i baklås! Aldrig mer skulle han kunna bli oberoende och vara en obekymrad och själfständig man och make och fader. Hela hans varelse, hela hans lif voro in-tecknade! Han skulle aldrig kunna betala sina skulder, han skulle inte kunna ge sina barn en värdig uppfostran, sedd öfver axeln af förmän och kamrater, hatad af fordringsägare och likgiltigt beklagad af

umgängesvännen skulle han framläpa en odräglig tillvaro och gå i grafven som en förgränd stackare. Och vid denna graf skulle hans barn stå och stirra, fulla af ängslan, stela af oro inför denna tröstlösa framtid, som väntar de medellösa afkomlingarna af medellösa föräldrar, hvilka endast lämna efter sig i arf minnet af en oändlig tristesse och omöjlighet.

Han vred sig under täcket och stönade. Blixtklart sprang där fram för hans uppjagade själ minnet af en novell i Strindbergs »Giftas». En notarie liksom han, som hade gått och gift sig för fattigt och för tidigt och råkat så illa ut, att han måst lämna ut hustru och barn åt en redan förut tillräckligt bekymrad svärfar, under aftvingadt löfte att inte i enrum möta sina barns mor, förrän alla skulderna voro betalda. Och det skulle taga tjugo år, hela hans återstående bästa tillvaro!

Han kände ängestsvetten sippra fram öfver hela sin kropp. Hjärtat värkte i bröstet och sved som eld. Och i morgon måste han sitta och tjänstgöra, dödstrött, förlamad, blytung i armarna, färdig att falla ihop öfver bordsskivan. I morgon, då han så väl skulle ha behöft alla uppdrifbara krafter för att kunna möta chefsens och kamraternas föraktfulla eller ömkande ögon. Ja, kanske rent af fientliga!

Åter vred han sig och stönade. Nu såg han det alldeles klart för sig, mötet med chefen, denna högdragna och maliciösa herre, som gift sig med en rik kvinna och gjort karriär. »Herr Wentland har varit länge borta nu?» skulle han säga på sitt elakaste sätt och titta honom öfver hufvudet uppåt dörren bakom. Och sedan: »Herr Wentland lär ha gjort konkurs, det var obehagligt. Inte just rekommenderande för kåren, men det går så där, när man inte ligger i och arbetar, utan tar sig ledigt och går och slår dank.»

Han reste sig och famlade efter tändstickorna, ristande i hela kroppen af kval. Omöjligt att ligga så här i mörkret och grubbla på eländet! Ljuset blef tändt, så föll han ned igen. Då hörde han skriket af ett spädt barn genom väggen bredvid, som var en brädvägg. Men det visste han inte, när han hyrde bostaden. Och barnkammaren där i rummet bakom brädväggen hade inte minst bidragit till den sömnlöshet, som så när fått honom i grafven denna rysliga gångna höst.

Han såg på klockan, hon var redan fyra! Om en timme skulle man börja slänga med hundratals tomma mjölkflaskor i stenläggningen i gårdshuset bredvid! Detta fruktansvärda skrällande läte, som ögonblickligen brukade väcka honom och höll på i nära två timmar med korta uppehåll. Inte heller denna ödesdigra omständighet hade han kunnat ana, när han flyttade in i detta gamla hus, som låg

så inbäddadt och hemtrefligt till. Och sedan, när mjölkflaskorna gjort sitt verk och massakrerat hela hans varelse, så att han låg där som en slö massa och dvalade, då kommo strax de klingande slagen mot järn och stål på staden i verkstaden nere på hans egen gård. Ibland lät det som zigenarlägrets smidesklingel i Trubaduren, och då blef hans slappa kropp styf som en resonansbotten och de sjuka nerverna spändes som strängar och kvedo under nypen af arbetarnas hammarplektra. Men allt emellanåt hasade man grofva järnbalkar ut på gården och hamrade på. Och då blef hvarje släggnypp som ett dräpslag i hans arma hufvud. Ingen under, om han fått taga starka sömmedel för att få några timmars dvala åtminstone om dagen.

O, allt i spillror! Nu kände han samma förfärliga fasa som under julvinterns allra värsta vaknätter. Han, som inbillat sig, att han nu var på bättringsvägen. Och mera ledighet vågade han inte ta, nu sedan han gjort konkurs och var en föraktad. Hur hans fiender bland kamraterna skulle triumfera, när han inställde sig i morgon. Hvilka menande ögonkast, stela nackar och styfva miner! Somliga skulle kanske rent af kasta honom elakheter rätt i ansiktet. Han var ju ganska illa tåld förut, därför att han alltid varit en själfständig karl, som inte gått annkamrat med hvem som helst.

Han sprang upp ur sängen och började gå af och an på den tjocka, gamla mattan, som var som mossa att gå på. Rummet var ganska kvافت så här inåt gårdarna, han kände ingen kyla. Hans hjärta glödde i kroppen som en liten kamin, inmurad i en kakelugn.

Om han bara kunnat undvika denna konkurs! Kanske var det bara därför att han tagit det där sista lånet för att få familjen ut på landet. Hade han låtit bli det, så kanske — men de behöfde det ju så väl, både hustrun och barnen, och fast sommaren hade varit regnig och kall, så gjorde det dem nog godt ändå. Själf hade han ju mest fått knoga inne i stadsqualmet. Men nu skulle de aldrig mera få vara en sommar på landet!

Han stannade och stirrade på sin chiffonjé. Där bakom klaffen låg revolvern laddad. Det vore ju ett ögonblicks verk. Hur många gånger hade han inte denna förskräckliga dyvinter kämpat med den frestelsen. Men tanken på barnen hade hållit handen tillbaka hvarje gång. Nu kom anfallet igen! Nej, han måste in och väcka hustrun för att rädda sitt lif! Nu var det verklig fara. Det svindlade för hans ögon, när han stirrade på chiffonjén.

Pang! Nu skrällde den första mjölkflaskan i stenläggningen Pang! Pang! Pangpangpang! Hela hans kropp skälfdde. Mjölken,

som gaf lifvet åt barnen, gaf döden åt den vuxna, hvilken grotesk kontrast!

Barfota som han var skyndade han, likblek och med af skräck vidgade pupiller, genom rummen, som skillde honom från barnkammaren.

»För Guds skull, kom in och sitt hos mig!» väckte han hustrun, som uttröttad af nattens barnvård låg tungt insomnad. »Det gäller lifvet, jag vågar inte vara ensam!»

»Hvad är det, hvad är det?» hörde han hennes yrvakna röst ur mörkret. »Jag är så trött, så trött. Jag kan inte stiga upp, det är så kallt.»

Ett ögonblick stod han och stirrade. Som en blixn ur helvetet lyste beslutet upp hans förmörkade själ. Hon förstår inte faran, inte tonen i mina ord! hörde han som ett skrik inom sig. Nu går jag bort!

Med förvridet ansikte störtade han tillbaka genom rummen.

Men utanför sin dörr hejdade han sig. Något hade fångat hans blick, som nyss varit alldeles skum som på en blind. Med uppspärade ögon stod han där i nattskjortan som ett spöke och stirrade på det krusiga papperet kring en stor blomkruka på en piedestal i hörnet bredvid hans öppna dörrar, genom hvilka skenet från ljuset på nattduksbordet flöt ut

Det kröp ett besynnerligt föremål på blomkrukan. En stor insekt. En ännu ofullgånngen fjäril med vingstumparna kupade efter förlösningen ur puppskalet.

På en gång slocknade vansinnesglimten i den förtviflades ögon. Han lutade sig ned och såg på den krypande varelsen, som föddes fram i nattmörkret i detta dystra hem. Så tog han den med oändligt varsamma fingrar och bar in den i sitt rum och lät den haka sig fast vid en gardin. Några minuter stod han sedan och såg på, hur djuret arbetade med den svällda bakroppen för att pumpa upp vätska i de alltmer växande vingarnas utspännande

ådror, så gick han och tog kläder på sig. Men strax återtog han sin observation vid gardinen, och detta rum, nyss hemvistet för en brännande andes våldsammaste förtviflan, hade på en gång blifvit en fridens och eftertankens vrå.

På en kvart var fjärilen färdig och satt där på den hvita gardinen i hela sin prakt, med de ännu mjuka och fuktiga vingarnas svavelgula och svartstreckade ytor klippande i luften.

Alltjämt stod Jonas Wentland och såg på det prunkande sommardjuret. Skramlet af mjölkflaskorna på gården hörde han knappast längre. Hjärtat värkte alltjämt i hans bröst, men han kände inte smärtan. Hans själ var alldeles absorberad af fenomenet på gardinen.

Slutligen sjönk han ned på en stol med ansiktet i händerna. Och tårarna strömmade utför hans bleka, skälfvande kinder.

Han återsåg i minnet skärgårdslandskapet från den gångna sommaren. De blåa fjärdarna, de gråa hällarna, där de badat, han och sonen. Hans son. Gossen, som plockat dessa larver, af hvilka nu den första satt där fullgånngen som fjäril på gardinen.

Hur sublimt var inte detta sammanhang! Hvilken predikan för honom, som nyss varit färdig att fördärfva sitt lif, att beröfva sina barn deras far!

Var det inte som ett under, att denna fjäril kläckts just i dessa förfärliga minuter? Då han väckts till besinning i sitt mest förtviflade ögonblick!

Ännu med tårar rinnande utför kinderna reste han sig och betraktade med ömhet och vördnad den spröda och glänsande varelsen på gardinen.

»Så var det då inte förgäfvets som jag gjorde min sista skuld!» utbrast han och log vemodigt. »Tack, lilla fjäril, som räddade mitt lif!»

Och med en lång blick på det skimrande lilla tinget, som nu började röra sig långsamt upp efter gardinen under ideliga klipp med vingarna, gick han och kastade sig på sin upprifna bädd och somnade tungt.

När han om ett par timmar vaknade, var det som om han haft sand i ögonen, och hjärtat kändes som en eldhärd i bröstet. Men så tittade han på fjärilen, där den nu satt högt uppkruken på gardinen, och på en gång kom han ihåg nattens under.

Och som en man gick notarien Jonas Wentland mot den nya dagens öden.

(Illuströr.
David Ljungdahl.)

DRÖM-STRÖMMING

GAMMAL SLÄKTSÄGEN BERÄTTAD

AF JENNY ENGELKE

»NAA, FASTER LILLA, hur går det med historien vi skulle få höra?» sade den blomstrande Nicoline, som genast kommit i gång med sin fjällstickning på resskärpet åt fästmannen.

Nicoline var hofjunker Römers äldsta dotter och förlovad med sonen till höfdingen i länet. Och på grund af dessa företrädesrättigheter ansåg hon sig skyldig att föra ordet för de sex unga flickor, hvilka Lucia-dagen på aftonen hade samlats i faster Lucias gäfvokammare för att fira hennes namnsdag, hålla nattvaka och därunder avsluta sina julklappsarbeten.

»Ack ja, en spökhistoria af den där gamla, äkta sorten, som vållar rysningar och kalla kårar utefter ryggen, söta faster,» bad Concordia, den yngre system, faster Lucias stora favorit.

»Berätta, men låt mig först skrufva fast min 'sybaron' vid bordet, så lofvar jag att flitigt falla på pappas ostindiska silkesnådukar.»

»Ack ja, berätta, berätta!» instämde de öfriga flickorna, som kommit öfver från prostgården att hålla vaka i hofjunkarens hem. »Berätta!»

»Nåja,» sade faster, under hvilken benämning hon gick i hela grannhället. »Jag skall berätta. Jag skall icke rygga mitt löfte. Men hvad vill ni helst höra?»

»Spökhistorier,» ropade en modig röst. — »Kärlekshistorier,» läspade en annan, något vekare. — »Helst något riktigt sant,» yrkade en tredje. Och så önskade de öfriga fésagor, muntra äfventyr till hafs, sagor om troll och sjöjungfrur, medan en, något högvist röst, fordrade »helst något historiskt» från den tid, när den käcke Otto Rud tog bukt på de vilda bohusländingarna.

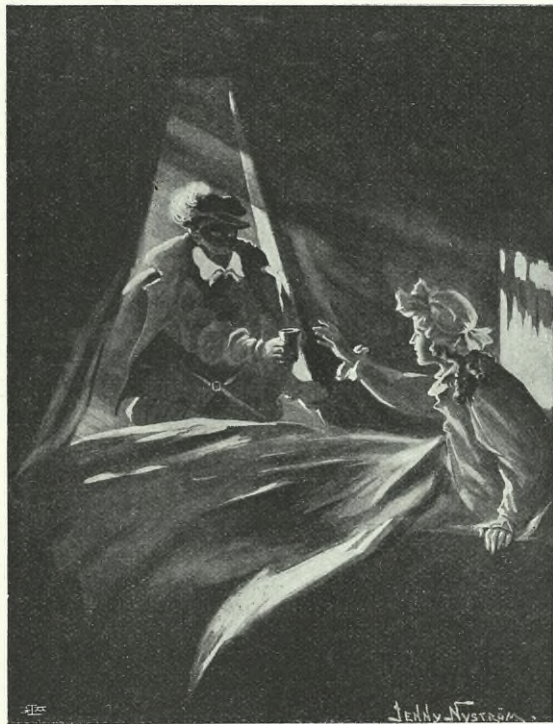
Det hände sig så, att hofjunkarns lilla gård, Bullerstad, icke låg långt ifrån det höga slottsberget, som i Nafverstads socken, med nästan lodräta väggar stupar ner i Bullarens sjö. Spår af raserade ringmurar hafva där funnits ännu i sena tider jämte några minnesmärken på den högsta bergsplatån, vid hvilka folksagan knyter en och annan sägen.

Hofjunker Römer hade i unga år ärft gården, som länge tillhört hans släkt. Här hade han bott med sin unga, blida maka och sina båda, uppväxande barn, tvenne döttrar. Och ehuru allmogen i dessa trakter under första hälften af 1800-talet ännu var ganska vild, vidskeplig och afvigt stämd mot dem, som kommo

inflyttande till Bullarens härad, så vann dock hofjunkarn deras tilltro, dels för sitt gamla släktnamn, och dels därför, att han var frände till deras präst. Ty hur råa och stridslystna än de vilda »bullingarna» voro, helst de som bodde i skogstrakten öster om Bullaresjöarna, så hyste de respekt för den högvördige Wilhelm Geintschein, hvilken mycket verkade för att förbättra sederna och sprida bildning bland de stridiga bönderna. Utan motsträfvighet samlades de vid den uråldriga gråstenskyrkan för att lyssna till prästens ord, och låta sig träffas af lagens hammare eller botas af evangeliijufvliga salva.

Barnen i Bullerstads gård voro redan som små kunniga i traktens historia och kände dess många minnesmärken från fordom. Äfven voro de väl bevandrade i sång som saga. De kunde sjunga om, hur »Lars liten sig gångar till hafsfruens gård, — medan linden bär löfven», samt sången om gränsstriderna, om »Baggen», som var stackare, och icke tordes »grannen se, förr'n han gick hem på sne'».

Bohuslän äger god och rik jordmän för sagan. Och dess befolkning har, som det heter i sången, »två åkrar att plöja, en den gröna tegen, en blå på salte-sjön» och man skulle kunna tillägga att de äga äfven en tredje, på

Det var med öppna ögon jag såg en syn.

sagens töckenomhöljda marker, ty sägnernas gudinna vidrör sakta med sitt trollspö ung som gammal i det äfventyrsrika Viken.

— — — Faster Lucia hade satt sig tillrätta i sin högryggade karmstol, händerna lågo fällda i knäet och hon sade med högtidlig ton, olik hennes vanliga hvardagsröst: »klipp en ljusen ordentligt medan jag talar, ty nu blundar jag, när jag tänker på forna tider.»

Och faster Lucia fällde ögonlocken, medan de unga utbytte förstående blickar och snoppade talgljusen — man befann sig nämligen på 40-talet. Tystnad rädde i kammaren, där endast stickor och knytnålar, brodérpyrlar och synålar sköttes med fart, och så började sago-förtäljerskan:

»I min ungdom — det är många Herrans år se'n dess — blef jag bjuden till släktingar att jula på deras gård Elgeland här i trakten.

Vi voro samlade en stor skara unga och hade mycket »fyr» för oss; många roliga påhitt, omväxlande med dans och lekar. Men trötta därpå kunde vi, på turkiskt manér, sätta oss ned på golfvet i vid cirkel kring spiselbrasan, där julkubben flammade, och där kunde vi i tur berätta historier eller stämma upp någon gammal kämpavisa, som föresjöngs, och där de andra instämde i omkvädet.

Ibland oss fanns en ovanligt fin och fager flicka, en min kusin från Kragernäs. Vi blefvo goda vänner, som vi sade, 'för hela lifvet'. Amélie, så hette hon, och jag fröjdades till sammans öfver julens glädje. Vi skrattade åt julbock och grötrim; vi uppfunno attrapper och julklappsvers, och när nyårshelgen nalkades, hvad roligt skulle vi nu hitta på? Vi gingo igenom de gamla sedvänjorna, men funno allt utslitet.

En gammal piga, Justine, som stökade omkring i rummen, medan vi höllo rådslag härom, inföll helt oväntadt: 'Ät drömströmming!'

Vi skrattade mycket åt detta lustiga ord, och gummans lakoniska råd, som vi dock funno förträffligt. Ingen af oss hade någonsin varit med därom, och nyfikna voro vi ju alla, såsom unga jungfrur pläga, när det gäller att få se sin tillkommande man.

Obrottslig tystnad ålades. Och Justine lofvade att tilldela en och hvar den äskade 'drömströmming'.

Nyårsafton fick en helt hemlighetsfull anstrykning genom denna vår komplott, och efter 12-slaget skildes vi åt, sedan vi önskat hvarandra 'godt nytt år'.

Justine kom ganska riktigt in i det lilla rum,

som jag med Amélia bebodde, tillsåg, att vi noga förtärde den salta kosten, och under tystnad kröpo till kojs. Vi voro båda ifriga att somna, högst nyfikna på att få se, hvilken i drömmen skulle räcka oss den läskande vattendrycken. Ty så hade Justine förkunnat att så skulle vår tillkommande visa sig.

Jag måtte genast hafva insomnat, men hvad jag drömde, hör icke hit. Ni vet, unga vänner, att mitt lefnadsöde blef, att ensam 'karta uppför glasberget'. Amélia däremot hade drömt något, som upprört henne, det var tydligt, men ingen lyckades få veta något därom. 'Jag försäkrar att jag ingenting drömt,' så blef hennes stående svar, och vi fingo nöja oss med att skratta åt de andras drömmar, den ena mera befängd än den andra.

Till trettondagshelgen var allt glömdt, ty den manliga ungdomen uppträdde då som 'stjärngossar' och sjöngo om 'konungar tre ifrån Moria-land' och framställde konung Herodes och hans hofmän med deras ständiga svar: 'det skall icke efterlätas'.

Nu närmade sig resedagen, ty 'tjugondag-Knut körde julen ut', och alla främmande bröto upp och lämnade gästbudsgården.

Först många år därefter träffade jag åter min kusin Amélia. Hon var nu gift i en annan trakt af Viken och sades lefva lyckligt med sin make, en förmögen adelsman. Jag besökte hennes hem och fann att ryktet talat sanning. Dessa två syntes skapade för hvarandra och deras hem låg 'åt solsidan', som man säger. Vi skildes, och till min bestörtning fick jag efter ännu några år höra, att äktenskapet var så godt som upplöst. Ingen kände skälet. Huru förklara detta? Jag grubblade länge öfver denna olösliga gåta, ty att någon af dessa båda hade brustit i trohet, syntes mig otänkbart.

Den dag kom dock, när jag fick höra sägna därom. Och ingen har någonsin motsagt den. Så berättades:

En vacker höstdag hade den unge godsägaren dragit ut på jakt. Hans unga maka företog sig då till förströelse i ensamheten, att undersöka sin sekretär, bläddra i gamla bref och dagböcker, samt undersöka låda efter låda. Midt under detta förehafvande kom mannen oväntadt åter. Hon sprang emot honom med öppna armar; man smektes och skalkades, och efter en öm omfamning slog han sig ned vid sin hustrus sida, medan hon avslutade sitt verk.

Samtalet flöt muntert. Hon gladdes af hans närvaro; de utbytte förtjusta blickar, tills hon hörde honom utstöta ett gällt rop, och såg honom rusa upp och ur närmaste låda gripa efter något föremål. Full af häpnad hade äfven hon rest sig upp. Och ännu större blef hennes förvåning när han, framför hennes ögon, höll upp en liten annotationsbok med pärmar af hvitt, pressadt läder och häftigt ropade: 'Hvar, hvarifrån — i himlens namn — säg, har du fått denna — — —?'

Amélia hade förskräckt öfver makens häftiga ord och åthäfvor skiftat färg, men sökte lugna sig och frågade med bäfvende läppar, stammande: 'Magnus, säg, hvad är det som kommer dig att vredgas?' Till hälften i gråt, till hälften i skratt, försökte hon tagga boken ur hans hand. 'Käre vän, hur kan denna lilla bok skrämma dig så? Den har jag hittat i mitt sofrum, när jag julgästade vid Elgeland, för många år sedan.

'Säg året, året!' flämtade mannen med förvirrad uppsyn, alltjämt stirrande på den lilla boken.

'Året,' upprepade Amélia, som återhämtat sig. 'Det var året 1788, sista julen före franska revolutionens utbrott. Ja, jag minnes tydligt att så var,' tillade hon lugnare, i den trygga känslan af att hon visste sig i allt kunde stå till ansvar inför sin make. 'Jag minnes det väl, ty de äldre herrarna i släkten talade politik under alla julkalasen.'

Under detta tal hade Amélia förtroendefullt närmat sig sin make och lagt armen ömt om hans hals. Men han satt orörlig, alltjämt stirrande på boken.

Slutligen sköt han henne ifrån sig och sade med sträf röst: 'kan du erinra dig några omständigheter förknippade med detta fynd?'

Amélia skiftade färg, ty hågkomsten af nyårsaftonen på Elgeland erinrade henne också om det skämtsamma upptåget, med dröm-strömmingen, som gamla Justine utdelat. — Huru skulle hon i denna stund af allvar kunna berätta den dumma händelsen för sin man, den korrekta ädlingen. Hon tvekade, men hans befallande uppmaning 'nåå,' åtföljdt af en skarp, forskande blick, lämnade henne intet val, och med bäfvende hjärta förtäljde hon för honom detsamma som här blifvit berättadt om nyårshelgen på Elgeland och huru de unga flickorna insomnat.

'Nåå, hvad drömde du?' sporde herr Magnus kärft och fäste blicken åter strängt forskande på hustrun.

'Just så frågade mig alla följande dag på Elgeland,' svarade Amélia lugnt, nu med återvunnen fattning, — Och så svarar jag dig nu, min make. Jag drömde ingenting, ty det var med öppna ögon jag såg en syn. Jag hade hört mig själf hviska: 'vatten' och för ett ögonblick förmäde jag öppna ögonen, gripa efter bågaren, som räcktes mig, för att utan betänkande stilla min törst. Med möda hade jag lyftat mina sömntyngda ögonlock. Månen spred sitt sken in i rummet genom fönstret, som saknade gardin. Och jag såg tydligt en man i burgundisk dräkt med 'slitsade' kläder, baret, och kortaxlad kappa samt svart halfmask för ansiktet. Sedan jag dnickat af bågaren han framräckt, föllö mina ögonlock samman, och jag tyckte mig sjunka ner i ett bottenlöst haf.

Nästa morgon, när jag vaknade, och satte foten på golvet, stötte den emot något. Det var den här lilla boken. Jag tog upp den; sökte uppleta ägaren, men då jag icke lyckades, förblef den i min ägo. För ingen meddelade jag mina erfarenheter. Dröm var det ju icke, och om jag påstått mig hafva sett en syn, skulle man kanske hånat eller utskrattat mig. Jag teg då, och har tegat intill denna stund. Dröm var det icke, det försäkrar jag vid min själs salighet.

När Amélia slutat, blef hon ytterligare förskräckt, ty mannens hy var förvandlad; hans ansikte förvidret af smärta, och han utstötte slutligen, liksom med ansträngning: — 'Olyckliga! Det var mig du såg.'

'Dig! Magnus, Magnus!' klagade hon.

'Ja.' Det var så, att nyårsnatten 1788 bevistade jag maskeraden i Tuilerierna. Jag var klädd som burgundisk ädling och befann mig väl; men mot slutet af festen träffades jag af ett anfall. Det kändes, som om en glödande dolk hade inträngt i bakre delen af mitt hufvud. Mina sinnen förvirrades; jag förlorade tanke och viljekraft, samt kunde inte hålla mig uppe. Jag bars ut och fördes på en bår till närmaste kloster, där jag sedan under en långvarig sjukdom vårdades af barmhertighets-systrar.

När jag slutligen åter kom ut, föreföll mig lifvet tungt och mödosamt. Det var först sedan jag återsett hembygden, och där funnit dig, Amélia, som molnet öfver min själ försvann. Min dysterhet skingrades. Minnet af de grymma kval jag lidit, bleknade, och blefvo småningom utplånade. Men åsynen af denna bok har låtit allt åter komma öfver mig. Ty vet att jag förlorade den på maskeraden just samma olyckliga nyårsnatt. Och att tänka, att det var du, — du! — den enda kvinna jag någonsin älskat, som genom ett lättsinnigt gyckel, vållat dessa mina kval, det kan jag aldrig förlåta.

Amélia hade stått som förstenad. Slutligen framstammade hon — men är då denna bok verkligen densamma?

'Ja, här är skrifvit med osynligt bläck som ett ovant öga icke kan upptäcka; — O Amélia, du har krossat vår lycka!'

Han gick. Och det sades, att han från den dagen undvek sin hustru, ja, rent af skydde henne. Och rastlöst irrade han i mark och skog dagen om. Under nätterna hördes han vandra af och an i den stora salen. Så sades det.

Amélia lydde ej de råd, som gäfvos henne, att hon skulle lämna hemmet. Hon stannade där. Och lik en osynlig ängel sörjde hon för sin mans bästa. Hon skötte gården och sökte sin tröst i att lindra nöden, hvarhelst hon fann den. Under mannens sista sjukdom förunnades henne glädjen att vårda honom, sedan han under många år ej velat se henne. Men före den sista sucken fick hon glädjen höra honom, högljudt bekänna, att 'ingenting i denna värld öfvergår en trofast kvinnas kärlek.'

Tystnad rådde i kammaren. Faster Lucia såg upp. Talglusen brunno med långa veckar, och de sex unga flickorna sutto alla med hopknäppta händer och tårar på kind.

Förskräckta sprutto de upp, ty buller hördes utanför på vinden. Dörren slogs upp, och vid dess tröskel visade sig huspiggen med kaffebrickan, och efter henne, fru Hofjunkerskan, med den blanka kaffe-kokaren.

Det förfärade skri, som de unga gifvit upp när dörren öppnats, förbyttes nu i ett omotiveradt skratt. Man skrattade nu, som man skrattar, när tårar skola döljas. Och så tackade man sagoförtäljerskan och drack hennes skål i renaste mocka.

(Illustratör:
Jenny Nyström.)

Göteborgs Aftonblad

G
Ö
T
E
B
O
R
G
S

Västra Sveriges mest spridda dagliga högerfördning.

A
F
T
O
N
B
L
A
D

Innehållsrik, folklig, lättläst.

Svensksinnad, självständig och orädd

erbjuder G. A. B. utom en rikhaltig nyhetsafdelning med egna telegrafkorrespondenter på alla viktigare platser i Europa, omväxlande och väl vald förströelse- och familjeläsning, goda följetonger och noveller.

Rikt och aktuellt illustrerad.

Ypperlig annonstidning
Upplaga 31,000 ex.

Postprenumeration 7 kr. pr år.
Kvartal 2:25, månad 75 öre.

Göteborgs Aftonblad

det fallet

behöfver en annonsör åtminstone ej tveka i valet, nämligen i valet af annonsorgan för Skåne om han där vill träffa den stora burgna publiken ty i det fallet **väljer han** naturligtvis i eget intresse:

SKÅNSKA AFTONBLADET

Västra Dagbladet

Borås, Vänersborg, Trollhättan, Åmål.

Halfveckoupplagor:

Borås-Posten, halfv.-uppl.

Vänersborgs-Posten, halfv.-uppl.

Trollhättans Tidning.

Melleruds Tidning.

Utmärkta annonstidningar.

(Kombineradt billigt annonspris.)

Annonsera i

Nya Wermlands-Tidningen

med veckoupplaga

62:dra årg. 1912.

Vermlands läns och Karlstads stifts tidning, Karlstad.

Länets äldsta och största annonsorgan.

Upplaga c:a 8,000 ex. bland köpstark publik.

Annonspris: 5 öre före, 4 öre efter texten pr millimeter, enkel spalt.

Ingen annonsör, som söker publik ur alla samhällsklasser i Östergötland bör försumma att annonsera i

Östergötlands Dagblad

som är Norrköpings mest spridda tidning. Lokalorgan äfven för Linköping. Moderata annonspris!

Östgöta Correspondenten

utkommer i Linköping hvarje helgfri morgon i 6- à 8-sid. format, är snabbaste nyhetsbringare och ett af landets mest anlitade annonsorgan med en burgen och köpstark publik.

Östgöta Correspondenten

har en fast upplaga af 11,500 ex. är den mest lästa tidningen i Östergötland och norra Småland och kostar för helt år 7 kr., för 1/2 år 3:60 och för 1/4 år 1:85, postbefordringsafgiften inberäknad.

Östgöta Correspondentens Veckoupplaga

Östergötlands Veckoblad

Östgöta-Posten

utkommer hvarje helgfri fredag i 6 sid. format, innehåller sammandrag af veckans nyheter, landbruksafdelning, småberättelser och intressant följetong samt kostar för helt år endast 90 öre, för 1/2 år 60 öre och för 1/4 år 35 öre.

Iduns Modellkatalog

utkommer 1912 med ett häfte hvarannan månad.

KOLORERADE OMSLAG! o STILFULLA MODELLER!

FULLSTÄNDIGA BESKRIFNINGAR TILL ALLA MODEBILDER = BILLIGA MÖNSTER.

Erhålles genom alla postkontor, boklädor och tidningskontor samt portofritt från

— IDUNS EXPEDITION —

PRIS: 30 ÖRE PR HÄFTE

BARNGARDEROBEN

utkommer 1912 med ett häfte hvarje månad.

OUNBÄRLIG FÖR ALLA HEM OCH SÖMMERSKOR MED SINA FULLSTÄNDIGA BESKRIFNINGAR TILL ALLA MODELLERNA ÄR DEN EN OVÄRDERLIG HJÄLPREDA FÖR ALLA MÖDRAR SOM SJÄLFVA SY SINA BARNES KLÄDER I HEMMET

MÖNSTERBILAGA

åtföljer hvarje häfte och innehåller utmärkta :: mönster till de allra flesta modellerna ::

PRIS 3 KR. FÖR HELT ÅR, 90 ÖRE FÖR ETT KVARTAL

— HÄFTE 30 ÖRE —

Herrar annonsörer

som med sina tillkännagifvanden vilja träffa befolkningen i Arvika med dess cirka 6,000 invånare och det vidsträckt område, för hvilket detta raskt framåtstående samhälle är hufvudorten, nämligen Jösse, Nordmarks och Gillbergs härader med deras inalles ca 70,000 invånare, böra beakta, att

Arvika Nyheter

är den i dessa trakter mest spridda tidningen och utan tvifvel ett af Värmlands bästa annonsorgan. Totalupplaga

4,000 à 4,500 ex.

Arvika Nyheter är västra Värmlands enda frisinnade tidning. Läses inom alla samhällslager, men har sin största spridning inom landtbrukarklassen.

Annonspris: 5 öre före och 4 öre efter texten per millimeter. Rabatt: 10 proc. då annons införes 5 ggr, 15 proc. för 10 ggr, 20 proc. för 20 ggr.

Prenumerationspris: helt år kr. 2,75, halfår 1,60, kvartal 90 öre.

Blekinge Läns Tidning

som utgifves hvarje söckendags morgon erbjuder det yppersta tillfälle till fruktbar annonsering ej blott i Karlskrona stad och dess omnejd utan äfven inom de flesta delar af Blekinge län

Upplaga 7,000 ex.

ANNONSPRIS:

6 öre före text, 5 öre efter text, 7 öre i text.

Det skadar ej att vid annonsering anlita

Blekinge Läns Tidning

Dagbladet

Engelholms Tidning

är enda lokalorgan för nordvästra Skåne.

Den, som önskar förbindelse med publiken i dessa bördiga trakter, bör anlita denna tidning, som är en af landsortens mest spridda dagliga tidningar.

GEFLE-POSTEN

DAGLIG MIDDAGS- OCH AFTONTIDNING.

Prenumerationspris Kr. 7,50 pr år

FÖRMÅNLIGASTE ANNONSTIDNING

för GEFLE STAD och länets landsbygd.

HALFVECKOBLADET Kr. 2 pr år.

BONDEVÄNNENS LANDTBRUKSUPPSATSER

1 g. i månaden. Upplaga 7,000 ex.

UTMÄRKT ANNONSORGAN

Helsingborgs-Posten

— SKÅNE-HALLAND —

är Helsingborgs stads, Nordvästra Skånes och Södra Hallands

erkändt bästa annonsorgan.

Annonser, beordrade till tisdagen eller fredagen stadsupplagan, inflyta i tre upplagor för samma pris, stads-, post- och halfveckoupplagan.

Prenumerera på **Helsingborgs-Posten!**

Förnämsta nyhetstidning på platsen.

Landtmanorgan och Sjöfartstidning.

Politiskt vaken.

Kalmar tidningen

Barometern

själfständig,

omväxlande,

innehållsrik.

Utkommer från och med 1912

hvarje helgfri dag.

Utmärkt annonsorgan.

Borås Dagblad

med halfveckoupplagorna

Södra Västergötland och Bogesund

utgår i

9,000 ex.

Politiskt ledande tidning, läst

både af vänster- och högermän.

Utmärkt Nyhets- och Annonsorgan.

Eskilstuna-Kuriren

Stadens och länets största och mest spridda tidning.

Upplaga 11,500 ex.

Frisinnad, vaken och pigg nyhetstidning.

Prenumerationspris: $\frac{1}{2}$ år kr. 5:20, $\frac{1}{4}$ år 1:30.

Förmånligaste annonstidningen för Södermanland och Vesta Vestmanland

Annonspris 5 öre per mm.

Telefoner: Annonskontoret 170.

Redaktionen 176 och 656.

Utkommer i Eskilstuna:

Måndagar, Onsdagar, Fredagar och Lördagar.

Gotlands-Posten,

själfständig, omväxlande, innehållsrik, utkommer 4 dagar i veckan (måndag, onsdag, fredag och lördag).

Jämn spridning öfver hela Gotlands län.

Utgifningsort: Visby.

Prenumerationspris kr. 3 för helt år.

Förträffligt annonsorgan.

Läses af alla samhällsklasser.

Helsingen

Söderhamn

Utgifves tisdag, torsdag och lördag

65 årg. 1912

God verkan

göra annonser, införda i Helsingen, som eger jämn spridning särskildt bland länets jordbrukare, industridkare och affärsmän.

Annonspris:

4 öre efter texten

5 „ före „

6 „ inuti „

God rabatt vid längre annonsering.

Prenumerationspris:

helt år . . . 4 kr.

half „ . . . 2 „

fjärdedels år 1 „

1 månad . . 30 öre
Postarvodet oberäknadt.

BERGSLAGERNAS TIDNING.

Grundlagd 1886.

Post- och

Tel.-adr.:

Lindes-

berg.

Postuppl.

nära 3,000.

Totaluppl.

nära 4,000.

Örebro läns mest spridda halfveckofidning.

Annonspris: 5 öre mm.

Prenumerationspris: 4 Kronor per år.

Elfsborgare landet rundt
uppmannas att prenumerera på

Elfsborgs Läns Annonsblad

länets största och mest spridda tidning, som utgifves i residensstaden Vänersborg 2 gånger i veckan och meddelar allt hvad af vikt tilldrager sig i hela länet. Prenumerationspriset är för helt år kr. 1:75 å alla postanstalter i riket.

Fördelen af att annonsera i Elfsborgs Läns Annonsblad framgår af följande utdrag ur postkontorets i Vänersborg journal angående tidningens spridning den 10 oktober 1911:

Trollhättan 1. 544 ex. Grästorps 328 ex. Salstad 219 ex.
Trollhättan 2. 174 » Mellerud 270 » Grinstad 210 »
Brålanda 542 » Ör 231 » Rännum 196 »
Frändefors ... 489 » V. Åsaka 229 » o. s. v.

Hela postupplagan 7,400 ex.
I Vänersborg med kringliggande landsbygd sprides tidningen i en upplaga af öfver 3,000 ex.

Annonspris 5 öre pr millimeter.
Vänersborg i oktober 1911. Redaktionen.

FALU-KURIREN

(GRUNDLAGD 1894)

är Dalarnes mest spridda länstidning och därför

en synnerligen anlita och förmånlig annonstidning.

Utgifningsdagar: Måndagar, Onsdagar och Fredagar.

Annonspris: 5 öre å 1 sidan, 6 öre å 2 o. 3 sidorna samt $\frac{4}{2}$ öre å 4 sidan.

Helsingborgs Dagblad

är enda morgontidningen i norra Skåne, södra Halland och Småland.

Utkommer alla dagar, äfven söndagar.

Södra Sveriges förnämsta sjöfartstidning.

Mest spridda platstidning.

Bästa annonstidning.

4 gånger i veckan!

HUDIKSVALLS NYHETER

Tidning för Norra och Västra Helsingland samt Härjedalen,

är ortens enda frisinnade organ, som arbetar för absolut nykterhet, folkliga reformer och folkupplysning, innehåller alltid artiklar af kulturellt värde och har som medarbetare för jordbruksafdelningen bl. a. direktör N. Larsson och P. J. Rösjö m. fl. Meddelare på de flesta orter, därigenom snabba meddelanden. Utkommer: Stadsupplagan Måndags, Onsdags, Fredags och Lördags e. m. Landsortsuppl. Tisdags, Torsdags, Lördags och Söndags morgon. Pris kr. 4.50 pr år, 2.30 pr halfår och 1.20 pr kvartal.

LJUSDALS NYHETER

utkommer hvarje fredag i stort format. Kr. 1.50 pr år.

Höganäs Tidning

Dagblad för Höganäs, Mölle,
Arild och Kullabygden,

är ortens eget och enda

Nyhets- och Annonsblad.

Bemärkta händelser

under förmiddagen kunna läsas i Höganäs Tidning
samma dag.

Kulturhistoriska beskrifningar

om Kullaförsamlingarna och befolkningen från
äldre tider.

**All annonsering för Höganäs och
Kullen göres i Höganäs Tidning.**

Under 159 år

har

KARLSKRONA-TIDNINGEN

(KARLSKRONA VECKOBLAD)

varit Blekinge ledande tidning med en post-
upplaga större än alla öfriga i Karlskrona
... utkommande tidningar tillsammans ...

Karlskrona-Tidningen

är sydöstra Sveriges
största tidning.

GODA AFFÄRER

gör den som söker afsättning för
sina varor i Jämtland och
Härjedalen genom annonser
i länets enda moderata tidning

JÄMTLANDSPOSTEN

i Östersund.

Värmländingar Sverige rundt!

De tillförlitligaste nyheterna och
de treffligaste skildringarna från
♦ ♦ hembygden erhållas i ♦ ♦

Karlstads-Tidningen

Kostar å närmaste postanstalt
 $\frac{1}{4}$ år 4.25; $\frac{1}{2}$ år 2.40; $\frac{1}{4}$ år 1.40.

Annonsörer

torde beakta att våra upplagor är
10,000 ex.

Jönköpings-Posten

ÄR JÖNKÖPINGS STADS OCH LÄNS ÄLDSTA
OCH OJÄMFÖRLIGT MEST SPRIDDA TIDNING
MED DE FLESTA ANNONSERNA OCH DET OM-
FÅNGSRIKASTE INNEHÅLLET.

UPPLAGA 9,300 EX. UTGIFVES ALLA SÖCKENDAGAR.
PRENUMERATIONSPRIS: 5 KR. PR ÅR. HALFVECKO-
UPPLAGAN JÖNKÖPINGS LÄNS NYHETS- OCH
ANNONSBLAD 2 KR. ANNONSPRIS I EN UPPLAGA:
RESP. 8, 6 OCH 5 ÖRE PR MM. EFFEKTIVASTE
ANNONSORGAN FÖR JÖNKÖPINGS OCH HUS-
KVARNA STÄDERS HANDELSOMRÅDEN SAMT VÄR-
NAMO, NÄSSJÖ OCH SÄFSJÖ M. FL. SAMHÅLLEN.

Korrespondenten, Landskrona Tidning

ÄR LANDSKRONA STADS OCH OMNEJDS
ÄLDSTA, STÖRSTA OCH MEST SPRIDDA
DAGLIGA NYHETS- O. ANNONSTIDNING.

Genom sin spridning inom alla samhälls-
klasser lämnar *Korrespondenten, Landskrona
Tidning* den bästa valuta åt ärade annon-
sörer.

Annonspriset synnerligen moderat.

ANNONSÖRER,

som hafva något att meddela Kristian-
stads läns burgna befolkning,
böra som organ använda

Kristianstadsbladet,

länets mest spridda tidning,
som dagl. utkommer i en upplaga af
öfver 7,000 exemplar.

Landskrona-Posten

daglig tidning för stad och land.

Mycket läst tidning. Största spridning i Landskrona samt
västra och mellersta Skåne. Snabb nyhetstidning. God
politisk tidning. Effektiv annonstidning. Köpstark
publik. Moderat annonspris.

Landskrona-Posten, som äges af ett bolag med flera
hundra aktieägare i staden och
landsorten, förfäktar samhällsbevarande, fosterländska
intressen, arbetar för reformer på det beständes grund
men kämpar emot socialistiskt fackföreningstyranni.
Landskrona-Postens läsekrets utgöres företrädesvis af
landtmän, ämbets- och affärsmän, industri-idkare och
handverkare.

Landskrona-Posten utgifves äfven i en halfvecko-
upplaga, som är betydligt spridd bland s. k. småfolk.

Nerikes Allehanda

(Örebro Läns Tidning)

är länets äldsta och förnämsta blad
samt det för annonsörer erkänt för-
delaktigaste tidningsorganet.

Utkommer dagligen i en upplaga
af omkring
7,000 exemplar.

Nerikes-Tidningen

Upplaga: öfver 8,500 ex.

Örebro läns mest spridda tidning.

Utkommer måndagar, onsdagar, fredagar och
lördagar. Pris 3:75.

Bästa annonsorgan.

ANNONSPRIS: 6 öre före och 5 öre efter texten,
innersidorna 7 öre, allt pr mm.

NORRBOTTENS-KURIREN

Nyhets- och annonsblad för Luleå stad
och Norrbottens län.

Länets mest spridda tidning.

Annonspris per mm:

Daglig upplaga 6 öre före text, 5 öre efter text.

Halfveckoupplaga 4 öre.

Norrköpings Tidningar

som utkommit i Norrköping öfver 150
år är ej blott den äldsta tidningen på
platsen. Den är äfven den mest spridda
och lästa tidningen i denna östgötabygd

och utgör

ett af landets fördelakti-
gaste annonsorgan.

Innehållsrik, omväxlande och
lättläst.

I Gefle,

som är Norrlands största stad, utgifvas

NORRLANDSPOSTEN,

som är Norrlands äldsta tidning, och

Norrlandspostens halfveckoupplaga,

som har den största postupplagan af
alla Norrlands tidningar.

NYA VEXIÖBLADET

VEXIÖ

utkommer

4 gånger i veckan.

Utmärkt annonsorgan med stor
spridning bland köpstark publik
inom Kronobergs- och Jönköpings län.

Upplaga 8,000 ex.

Nya Vexiöbladet med Söndagsbilaga och grafis-
bilagan Smål. beskrifning kostar pr år **Kr. 2.60.**

Det lönar sig att annonsera i

Oscarshamns-Posten

som är Oscarshamns stads, mellersta Kal-
mar läns och norra Ölands förmånligaste
tidning för annonsering.

Minst 20,000 läsare!

Prenumerationspris 3 kr. pr år.

Annonspris 6 öre pr millimeter.

SKARABORGS LÄNS ANNONSBLAD

med en postupplaga på c:a 12,000
— totalupplaga c:a 16,000 — ex.,
är sedan många år tillbaka länets
både mest spridda och mest anlitade

ANNONSBLAD

Tidningen utkommer Tisdagar och Fredagar.

Postadress: SKÖFDE. ☺ ☺ ☺

Skånes Annonsblad HELSINGBORG.

Utkommer hvarje helgfri lördag och är
ett utmärkt annonsorgan

för de affärsmän, som önska nå den
stora publiken öfver hela Skåne.

UPPLAGA 7,000 EXEMPLAR.

För Iduns läsarinna
är

SMÅLANDS ALLEHANDA

den af Jönköpings läns tidningar, som bäst
torde passa vid annonsering. Den är mest
spridd inom den bildade och burgna delen af
publiken samt utgår i en upplaga af c:a 4,000
ex. **Obs!** Äldsta dagliga tidningen i länet.

Sundsvalls-Posten

Norrlands mest spridda dagliga
tidning utgår öfver hela Norr-
land till den köpstar-
kaste publiken.

Prenumerationspris: kr. 7: 20 pr år, postarvodet
inberäknadt.

Annonspris: 5 öre å 4:de, 6 öre å 1:sta och 7 öre
å 2:dra och 3:dje sidorna pr millimeter.

LÄS Sydsvenska Dagbladet Snällposten

SÖDRA SVERIGES STÖRSTA OCH MALMÖ
STADS ENDA MORGONTIDNING ☺ ☺ ☺

Utkommer alla söcken- och söndagar.

ANNONSORGAN
AF FÖRSTA RANG.

Prenumerera för år 1912!

ALLA VETA INTE att SÖDERKÖPINGS- POSTEN

är Södra och Östra Östergötlands
mest spridda tidning
men många tusen få nu del därom.

20,000 LÄSARE.

Det lönar sig att annonsera i den tidningen.

SÖDERMANLANDS LÄNS TIDNING

ÄR SÖDERMANLANDS BÄST OCH JÄMNAST
SPRIDDA TIDNING OCH RÄKNAR DETTA
LÄNS KÖPSTARKASTE PUBLIK BLAND SINA
PRENUMERANTER

PRENUMERATIONSPRIS: 4 kr. 50 öre, postarvodet
inberäknadt.

ANNONSPRIS: 5 öre 1:sta och 4:de samt 6 öre å
2:dra och 3:dje sidorna.

RIKSTEL. Södertälje 23 ALLM. TEL. Södertälje 231

Södertälje Tidning

— O. DEHN —

Stadens och ortens mest spridda tidning.
Bästa annonsorganet.

Utkommer måndag, onsdag och fredag.
Pris per år: 4 kronor.

Annonspris: 5 öre före, 4 öre efter texten,
6 öre extra plats, pr millimeter.

För BLEKINGE STÄDER och LANDSBYGD är

✠ TIDNINGEN ✠ ✠ KARLSHAMN ✠

BÄSTA NYHETS- OCH ANNONSTIDNING

Utgifves måndagar, onsdagar, fredagar och afsändes
samma dag till postprenumeranter, som därigenom er-
hålla snabbaste nyheter från orten och länet.

Annonsörer erhålla genom Tidningen Karlshamn jäm-
naste spridning för sina meddelanden inom Blekinge län.

Annonspris 5 å 6 öre pr millimeter.

Västerbottens-Kuriren

Västerbottens frisinna länstidning
har god spridning i Umeå stad
och Västerbottens län.

Totalupplaga 5,200 ex. Postupplaga 3,100 ex.

FÖRMÅNLIGASTE ANNONSORGAN

Annonspris 5 öre pr millimeter, å tid-
ningens innersidor 7 öre pr mm. Vid
längre tids annonsering god rabatt. ☺

YSTADS ALLEHANDA

— DAGLIG MORGONTIDNING —

är stadens och ortens största
samt södra och sydöstra Skå-
nes mest lästa tidning. ☺ ☺

Lämpar sig utmärkt för annonsering.

□□□□□ Upplaga 8,000 ex. □□□□□

ÖREBRO DAGBLAD

som äger stor spridning bland stadens och länets
mest köpstarka befolkning, är ett synnerligen
FÖRMÅNLIGT ANNONSORGAN.

Å andra orter boende närkingar och västman-
länningar, som vilja följa med hembygdens
förhållanden, böra prenumerera på

ÖREBRO DAGBLAD

länets enda moderata dagliga tidning och dess
snabbaste och tillförlitligaste nyhetsförmedlare.
Helårspris — inber. postarvode — 5 kronor.

PRENUMERERA PÅ ÖRESUNDS-POSTEN

— Helsingborgs mest spridda tidning —
utgår i en daglig upplaga af öfver 7,000 exemplar.

Frisinnad, vaken, påpasslig. Har många goda pennor
till sitt förfogande i in- och utlandet. Originellt, rikt
illustrerat julnummer. VÅRA HEM, 16 sid. lördagsbi-
laga, intressant och lärorik, ytterst omtyckt för sitt vär-
derika, fängslande innehåll.

ÖRESUNDS-POSTEN

är Helsingborgs och ortens mest anlitade annonsorgan.

Örnköldsviks- Posten

utkommer 4 gånger i veckan och är
Norra Ångermanlands snabbaste
nyhetstidning och mest an-
litade annonsorgan.

ÖSTGÖTEN

ÖSTERGÖTLANDS AFTONBLAD
(Utgifningsort: LINKÖPING.)

Daglig aftontidning för LINKÖPING, NORRKÖPING,
MJÖLBY, BOXHOLM och TRANÅS är Östergöt-
lands mest spridda aftontidning med en upplaga af

8-10,000 exemplar

samt läses af hög och låg, i städerna och på lands-
bygden, hvarför

ÖSTGÖTEN

ovillkorligen är den bästa annons-tidningen.

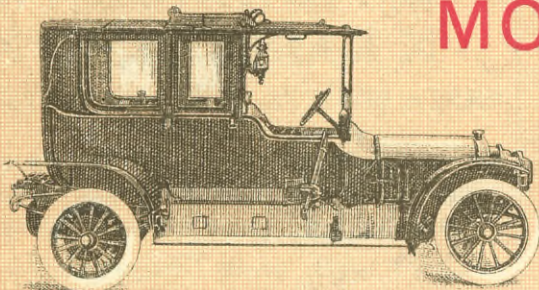

STOMATOL EN VÄLKOMMEN PRESENT.

EN FÖRNÄM FIN DOFT, FÖRBUN-
DEN MED OUPPNÅDD FRISKHET GÖR ATT
HYLINS "E·d·C·"
af damerna föredrages framför all annan Eau de Cologne.

**LYX- OCH TURISTAUTO-
MOBILER**

af in- och utlandets
finaste märken,

**SCANIA-
VABIS OCH
DAIMLER-
MERCEDES.**

ERIK HEDLUND, Smålandsgatan 30, STOCKHOLM.

Bill man dricka kaffe

och undvika att bli nervös eller på annat sätt illamående av detsamma samt få ett verkligt kaffe, som är godt, billigt och alldeles oskadligt, så bör man alltid blanda kaffet med Arla-Kaffe av Stockholms Kaffe Aktiebolags berömda tillverkning, ty då får man den hälsosammaste, mest välsmakande, blankaste och fylligaste kaffedryck som finnes att få och samtidigt sparar man dessutom ungefär hälften av kaffet. De mest framstående svenska och utländska professorer och läkare ha intygat att Arla-Kaffe är den bästa och lämpligaste kaffetillsättning. Laketer à 25 och à 10 öre i alla speceri- och diverseaffärer. ☺ ☺ ☺ ☺

Vid BLODBRIST och SVAGHET

hos barn och vuxna
gör **VASENS** (f. d. Nordstjärnans) Järnpreparat

"FERROL"

bästa verkan. Lätt absorberbart, lättmält och stärkande gifver det på kortaste tid det bästa resultat.

Pris 2 kr. flaskan. Finnes å alla åpotek.

**HELA FAMILJEN,
FAR OCH MOR, SYSTER OCH BROR, LÄSER
STOCKHOLMS-TIDNINGEN**

och har nytta och nöje af den!

Ingen daglig svensk tidning redigeras så omsorgsfullt som **STOCKHOLMS-TIDNINGEN** just ur sympunkten att kunna läsas af alla familjens medlemmar. Prenumerera på

STOCKHOLMS-TIDNINGEN

en tidning för alla. REDAKTIONEN.

**MOTALA
"MIGNON"
CACAO**

är tillverkad af ädlaste och dyrbaraste Cacao-bönor.

KOSTAR ENDAST 45 ÖRE för 100 GR.

**GIF
BARNEN**

**MOTALA
"MIGNON"
CACAO**

SÅ BLIFVA DE
FRISKA OCH
RÖDBLOMMIGA